KAUPUNGINSELÄN KIERROS

VAASAN ETELÄISEN KAUPUNGINSELÄN KIERTÄVÄ ULKOILUREITISTÖ

2012

Miina Ant-Wuorinen

Kannen kuvat
taustakuva: Vaasan kaupunki 2011
viistoilmakuva: Salo 2011
muut kuvat: Miina Ant-Wuorinen

TIIVISTELMÄ

Tekijä:	Miina Ant-Wuorinen
Työn nimi:	Kaupunginselän kierros - Vaasan Eteläisen Kaupunginselän kiertävä ulkoilureitistö
Päiväys:	26.11.2012
Sivumäärä (selostus + liitteet):	95 + 1s.
Professuuri:	Maiseman suunnttelu ja rakentaminen
Professuurin koodi:	MA-94
Työn valvoja:	Professori Jyrki Sinkkilä
Työn ohjaaja:	Maisema-arkkitehti Christine Bonn
Avainsanat:	Ulkoilureitistö, Vaasa

Vaasan Eteläisen Kaupunginselän kiertävän ulkoilureitistön suunnitelma toteuttaa Valtakunnallisten alueidenkäytön tavotteita luonto- ja kulttuurimatkailun edistämisestä ja parantaa kevyen liikenteen olosuhteita Vaasan Yleiskaava 2030:n mukaisesti. Tarve Eteläisen Kaupunkiselän ympäri kulkevalle reitille on huomioitu myös maakuntakaavatasolla. Suunnittelualue on laajuudeltaan noin 30 km^2 ja se sijoittuu Vaasan kaupungin ja Mustasaaren kunnan alueille.

Vaasan Eteläinen Kaupunginselkä ja sen ympäristö muodostaa monipuolisen ulkoiluympäristön, joka tarjoaa käyttämättömiä mahdollisuuksia sekä luonto- ja kulttuurimatkailuun että liikuntaan. Alueen maankohoaminen on todella nopeaa koko maailman mittakaavassa. Kaupunginselkä rantoineen tarjoaakin ensiluokkaisen ympäristön tämän prosessin havainnointiin. Nykyinen reitistö on kuitenkin katkonainen, eikä lahden kiertäminen jalkaisin onnistu.

Valtaosa suunnittelualueesta on maa- ja metsätalousvaltaista aluetta. Reitistön varrella on myös monia erityiskohteita. Valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin kuuluva Vaasan rantapuistovyohyke ulottuu Vaasan kaupunginrannasta Hietalahdenpuistoon. Patteriniemen muinaismuistoalueella on jäänteitä Krimin sodan aikaisista sotavarustuksista. Risössä on linnustonsuojelualue joka kuuluu Södra Stadsfjärden-Söderfjärden-Öjen:n Natura 2000 -alueeseen. Siellä on myös jäänteitä ajalta, jolloin alue oli armeijan käytössä. Toisaalta suunnittelualueella on osuuksia, joiden maankäyttöön on lähiaikoina odotettavissa suuria muutoksia. Eteläisen Kaupunginselän länsipuolelle Myrgrundiin on kaavoitettu uusia asuinalueita. Vaskiluodon rantaan sijoitetaan ylijäämämaita uudeksi rantapuistovyöhykkeeksi ja Suvilahden kaatopaikkaa ollaan muuttamassa viheralueeksi.

Työssä on tutkittu ulkoilureitistöä kokonaisuutena sekä sen eri osa-alueita. Reitistön kehittämisestä on laadittu yleiskaavaa tarkentava yleissuunnitelma. Suunnitelmassa on myös esitelty ulkoilureitistön perustamiseen vaadittavaa prosessia, kuten ulkoilureittitoimitusta ja maankäyttösopimuksia. Yleissuunnitelman perusteella on valittu reitistön ensimmäisenä toteutettavaksi esitettävä osa-alue ja laadittu siitä tarkempia suunnitelmia.

Yleissuunnitelman yleisessä osassa keskeistä on reitistön jatkuvuus ja sen sovittaminen toisaalla dynaamiseen ja toisaalla vaalittavaan ympäristöönsä. Reitistöön liittyvien rakenteiden, kalusteiden ja varusteiden sijoitteluun ja ominaisuuksiin on annettu ohjeistus.

Yleissuunnitelman osasuunnitelmissa on esitelty kunkin alueen suotuisia ominaispiirteitä ja niitä vahvistavia toimenpiteitä. Uusi reitistö on linjattu niin, että se johdattaa kulkijan läpi monimuotoisen ympäristön. Reitistön varrelta avataan näkymiä maankohoamisrannan maisemiin, kulttuurihistoriallisia jäänteitä otetaan esiin kasvillisuuden seasta ja kerroksellisia kasvillisuusvyöhykkeitä kehitetään ulkoilulle epäsuotuisten toimintojen yhteyteen. Yhdeksi keskeisistä olevaa reitistöä parantavaksi tekijäksi nousi reitistön ja sen lähiympäristön kehittäminen eri käytössä olevien alueiden ja eri tahojen hallinnoimien alueiden rajakohdissa.

Yleissuunnitelman tarkennoksessa on keskitytty Suvilahden ranta-alueelle, jossa on 1800-luvun huvila-asutuksen jäänteitä ja Suvilahden täyttömäelle, joka tulee muodostamaan uuden merkittävän osan Vaasan viheralueverkostoa. Suunnitelmissa reitistön linjausta on edelleen tarkennettu. Alueelle on suunniteltu rakenteita, kuten puinen laiturireitti Suvilahden rantaan ja näköalatorni sekä taukopaikkoja täyttömäelle. Näköalatornista avautuvat upeat maisemat Eteläiselle Kaupunginselälle ja linnustonsuojelualueelle. Puurakenteiden muotoilussa on pitäydytty pelkistetyssä ja linjakkaassa muotoilussa, joka toimii vastapainona alueen kulttuuriympäristölle ja luonnon rönsyilevälle monimuotoisuudelle.

ABSTRACT

Author:	Miina Ant-Wuorinen
Title:	The Bay Tour - The Outdoor Recreation Route System Around The Eteläinen Kaupunginselkä Bay in The City of Vaasa
Date:	26.11.2012
Pages (report + appendix):	95 + 1s.
Academic Chair:	Landscape design
Chair Code:	MA-94
Supervisor:	Professor Jyrki Sinkkilä
Instructor:	Landscape architect Christine Bonn
Keywords:	Outdoor recreation route system, Vaasa

To promote recreational use of the natural environment, nature tourism and cultural tourism form important targets for National land use. Promoting pedestrian and bicycle traffic is one of the essential aims of the master plan 2030 for the City of Vaasa. This master´s thesis proposes a plan for the outdoor recreation route system located along the Eteläinen Kaupunginselkä Bay in the City of Vaasa. The need for a route around the bay is taken into account in the land use planning at both municipal and regional. The route system extends over an area larger than 30 square kilometres, situated within the city of Vaasa and the municipality of Mustasaari.

The Eteläinen Kaupunginselkä Bay and its waterfronts form a diverse recreational environment, providing unused opportunities for not only tourism but also physical exercise. The uplifting of the landmass in this area is one of the most notably rapid in the world. The bay and it`s waterfronts provide a high-quality environment for observing this prosess. However, the current route system is uneven, thus preventing traffic from circulating the bay.

The main land use in the studied area are under agriculture and forestry. The route offers many sights of interest. The waterfront park area constitutes a cultural environment of national importance that extends from the shore of the city of Vaasa to Hietalahti Park. The Patteriniemi area contains relics from the Krim war. The Risö area comprises a nature reserve with rare birds. The area also contains remnants from the time when the Finnish army was quartered there. On the other hand, the land use in some parts of the area are also expected to undergo notable change in the near future. New housing areas are planned for the Myrgrund area in the western side of the bay. New landfill areas are being created along the Vaskiluoto shore to form a new park zone between industry, hotel and playground areas near the bay. The former Suvilahti rubbish dump will be transformed into a park area.

In this master´s thesis, the route system is studied as a whole and then divided in to the smaller sectors. A general plan is also developed for establishing the recreational route system and the permit conditions.

In the general plan, the continuity of the route system is fundamental. Also fitting route into the surroundings is essential. The environment is dynamic and under change at some places while needs preserving in others. In this thesis some directions for structure, furniture and equipment have been made.

The new route system is aligned to lead the user through diverse environments. The scale of the routes vary from bikeways more than two metres wide to narrow tracks less than 1.2 metres in width. The scale has been defined in the sub-area plan of general plan, which seeks to preserve the identity of the area. Procedures have also been established to strengthen the characteristics of the area. New vistas have been created to view the landscape of the uplifting ground and waterfronts. Ruins of culturally historic value have been brought into view from under vegetation and soil. New multilayered vegetation zones and groups have been made in those places where current or future land use next to the route is unfavorable to outdoor activities. Linking current routes more smoothly together in the places where two areas in a different use or quarter in charge met rose one of the central issues.

A Focus on a general plan have been made in to the Suvilahti waterfront area, where ruins are located from the villa period in the 19th century. A second more specific plan has been developed for the former rubbish dump in Suvilahti. The plans include a study for the alignment of the route that is even more specific than that offered in the general plan. Plans have also been created for new constructions, such as a wooden deck route along the waterfront and observation tower at the top of the landfill, as well as wide, open vistas overlooking the nature reserve area from the observation tower. Design of the plain wooden structures have been designed to create a contrast between the cultural environment and the rambling diversity of the nature.

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ....3

ABSTRACT....3

JOHDANTO....6

PROJEKTIN KULKU....8

SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHTIA....11

SUUNNITTELUALUE....13

KAAVATILANNE JA REITIN TARVE....14

MAANOMISTUSSUHTEET....17

VIRKISTYSKÄYTÖN NYKYTILANNE....19

KESKEISET VIRKISTYSKÄYTTÖÖN VAIKUTTAVAT MUUTOKSET SUUNNITTELUALUEELLA....20

MAISEMAN RAKENNE JA ARVOT....21

KESKEISET KÄSITTEET....26

ULKOILUREITIN PERUSTAMINEN JA SEN LUPAPROSESSIT....26

YLEISSUUNNITELMA....29

YLEINEN OSA....30

OSA-ALUE 1....41

OSA-ALUE 2....49

OSA-ALUE 3....57

OSA-ALUE 4....65

OSA-ALUE 5....73

YLEISSUUNNITELMAN TARKENNUS•....81

YLEISTÄ....82

SUVILAHDEN RANTA....82

PATTERINIEMI....86

SUVILAHDEN KAATOPAIKKA....89

LOPUKSI....95

LÄHTEET....96

PAINETUT LÄHTEET....96

PAINAMATTOMAT LÄHTEET....96

LIITTEET....97

JOHDANTO

TYÖN TAVOITTEET

Tässä diplomityön pohjalta muokatussa raportissa on laadittu pitkällä aikavälillä toteutettavissa oleva suunnitelma Vaasan Eteläisen Kaupunginselän kiertävästä ulkoilureitistöstä.

Reitistön nykyiset osat ovat kovassa käytössä ja erityisesti keskustan ja Suvilahden välinen rantareitti on todella suosittu (Bonn, henkilökohtainen tiedonanto 17.1.2012).

Tavoitteena on jatkuva, viihtyisä, turvallinen, monimuotoinen ja elämyksellinen reitistö, joka olisi yhä useamman vaasalaisen ja mustasaarelaisen helposti saavutettavissa. Reitistön tulee mahdollistaa päivittäinen ulkoilu työ- ja vapaa-ajan matkoilla sekä pidempikestoinen retkeily viikonloppuisin ja loma-aikoina. Reitistö voisi myös tarjota mahdollisuuksia maankohoamisrannan luontomatkailuun.

Työn maisemallisia tavotteita ovat reitistön varrelle sijoittuvien maisemallisten arvojen, alueiden identiteetin ja mahdollisuuksien tunnistaminen ja niiden esiin tuominen maisema-arkkitehtuurin keinoin. Tavoitteena on myös tunnistaa luonnon ja kulttuurin arvot, löytää tasapaino niiden vaalimisen ja korostamisen välillä.

TYÖN RAKENNE JA MENETELMÄT

Työ jakaantuu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa esitetään lähtökohtia suunnittelulle ja käydään lyhyesti läpi ulkoilureitistön suunnittelun kannalta oleellisimmat taustatiedot ja prosessit.

Toisessa osassa esitetään yleissuunnitelma ulkoilureitistöstä. Yleissuunnitelmassa suunnittelualue on jaettu viiteen osa-alueeseen, joita käsitellään myös erikseen.

Kolmannessa osassa on laadittu tarkempi suunnitelma Suvilahden ranta-alueelle ja kaatopaikalle. Tarkemman suunnittelun alueet sijaitsevat osa-alueella 2, joka valittiin ohjausryhmässä jatkotyöstämisen kohteeksi yleissuunnitelman pohjalta.

Suunnitelmat perustuvat pääosin maastokäynteihin ja karttatyöskentelyyn.

Eteläisen Kaupunginselän rantaan ulkoilureittejä on esitetty kaupunginrannan osalta ensimmäisen kerran jo C.A.Setterbergin laatimassa asemakaavassa vuodelta 1855.

HANKKEEN TAUSTAA JA AIEMMAT SUUNNITELMAT

Myös lahtea kiertävän ulkoilureittikokonaisuuden tarve on ollut tiedossa suhteellisen pitkään. Se on merkitty ainakin 1983 julkaistuun Vaasan läänin matkailu- ja retkeilyreittien perusselvityksiin. Sen jälkeen useat eri tahot ovat tehneet reitistä yleissuunnitelmia ja luonnoksia, mutta Vaasan keskustasta alkanut hanke ei ole edennyt Suvilahtea pidemmälle 30 vuoden aikana.

Diplomityöntekijällä on ollut käytössään Eteläisen Kaupunginselän ja sen valuma-alueiden ympäristöyleisuunnitelma, johon sisältyy reitistön yleissuunnitelma (Paunila & Rautamäki 1999), Vaasan ladun luonnos reitistöstä lahden eteläosaan (2009), Vaasan yleiskaavan 2030 reittilinjaus, Sulvan osayleiskaavan reittilinjaus (2011), Vaasan ajantasa-asemakaava sekä Sundomin kyläsuunnitelman ulkoilureittisuunnitelma (Andersén ym. 2012).

Vaskiluodon penkereen kevyen liikenteen järjestelyistä on hiljattain tehty yleissuunnitelma (MA-arkkitehdit 2010) ja siihen perustuva ympäristösuunnitelma (A-konsultit 2011), eikä tässä diplomityössä ole esitetty muutoksia näihin suunnitelmiin.

Aiemmissa suunnitelmissa on keskitytty reitin linjaukseen, eikä esimerkiksi sen mittakaavaa olla esitetty asemakaavoja ja Vaskiluodon penkereen suunnitelmaa lukuun ottamatta. Pääosa asemakaavoitetusta rantareitistöstä on jo toteutettu ja uudet reittiosuudet asemakaavoitetulla alueella sijoittuvat suurelta osin alueille, joilla on muutenkin tulossa muutoksia maankäyttöön ja asemakaavan päivittämiselle on tarvetta.

Tämän diplomityön yleissuunnitelma on mittakaavaltaan yleiskaavaa tarkentava. Sen tavoitteena on löytää suurpiirteinen linjaus reitistölle, sekä esittää karkeasti reitistön mittakaava sekä reittityypit.

YLEISSUUNNITELMAN MITTAKAAVASTA JA PAINOTUKSISTA

Vanhojen suunnitelmien reittilinjauksista on valittu sopivimmat, niitä on tarkennettu ja paikoin on etsitty myös uusia linjauksia vastaamaan muuttuneita olosuhteita. Linjauksen valinnassa on painotettu sen sopivuutta maisemarakenteeseen kuitenkin niin, että nykyiselle maankäytölle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. Tavoitteena on ollut myös hyödyntää mahdollisimman paljon olemassa olevaa reitistöä ja liittää uusi reitistö sujuvasti ympäristön muihin reitistöihin.

Suunnitelmassa on esitetty joitakin maisemanhoidollisia toimenpiteitä alueille, joiden läpi reitti kulkee. Näiden toimenpiteiden tavoitteena on vahvistaa alueen luonnetta haluttuun suuntaan ja parantaa ulkoilukokemusta. Myös ulkoilureitin perustamisen prosessiin on perehdytty.

YLEISSUUNNITELMAN TARKENNUKSEN MITTAKAAVASTA JA PAINOTUKSISTA

Yleissuunnitelman tarkennukseen on valittu kaksi hieman eri tyyppistä esimerkkikohdetta, Suvilahden ranta ja Suvilahden kaatopaikka. Suunnitelman tavoitteena on ollut tarkentaa yleissuunnitelmaa sellaiselle tasolle, että sen pohjalta voidaan tehdä toteutussuunnitelma. Tarkemmassa suunnitelmassa on keskitytty ideoimaan reitistön ja siihen liittyvien rakenteiden visuaalista ilmettä.

1855 Rantapuistovyöhyke reitteineen Setterbergin asemakaavaan

1950-luku Vaskiluodon tiepenkereen rakentaminen
(Vaasan kaupunkisuunnittelu 2010 s.93)

1978 Myrgrundin siltapenkereen rakentaminen
(Vaasan kaupunkisuunnittelu 2010 s.91)

1983 Reittiyhteyden tarve Vaasan läänin matkailu- ja retkeilyreittien perusselvityksissä.

1999 Eteläisen Kaupunginselän ja sen valuma-alueiden yleissuunnitelma

REITISTÖN TOTEUTUKSESTA

Tämä reitistösuunnitelma on tarkoitettu pitkällä aikavälillä toteutettavaksi. Reitistön linjaus on suunniteltu sille sopivan maaston ja tiedossa olevien tulevaisuuden hankkeiden perusteella. Maanomistusolot on huomioitu niin, että reitti kulkee kaupungin mailla silloin kun se on kohtuullisen luontevasti mahdollista. Kunkin osa-alueen kohdalta on esitetty mitä lupaprosesseja reitin toteuttaminen vaatii nykyisillä maanomistusolosuhteilla ja lupakäytännöillä.

Yleissuunnitelman pohjalta on laadittu alustava toteutusaikataulu reitistön eri osille. Aikataulun laatimisen tavoitteena on ollut, että kunkin rakennusvaiheen jälkeen reitti liittyy muihin ulkoilureitistöihin ja on helposti käytettävissä sellaisenaankin. Myös muut alueella tapahtuvat rakennushankkeet on pyritty huomioimaan ja reitin rakentaminen yhdistämään niihin mahdollisuuksien mukaan.

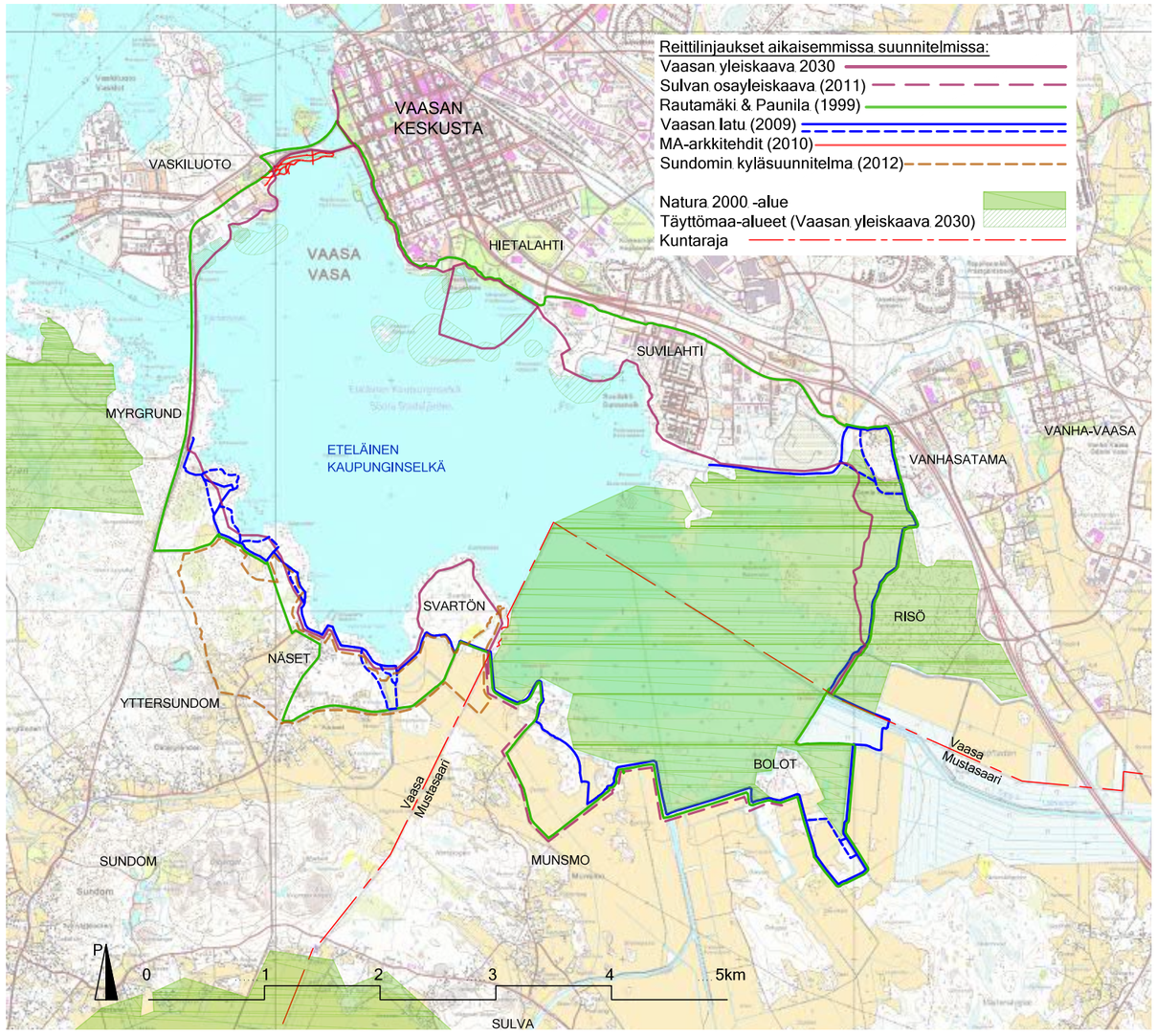

Aiempien suunnitelmien reittilinjaukset kartalla. (Pohjakartta: Vaasan kaupunki)

2008 Suvilahden asuntomessualueen rantareitistön rakentaminen

2009 Vaasan ladun luonnos lahden eteläosien reitistöstä

2010 Vaskiluodon penkereen yleissuunnitelma (MA-arkkitehdit)

2010 Reittiyhteyden tarve maakuntakaavaan

2010 Reittiyhteyden tarve Vaasan yleiskaavaan 2030

2011 Vaskiluodon penkereen ympäristösuunnitelma (A-konsultit)

2011 Reittiyhteyden tarve Sulvan osayleiskaavaan

2012 Sundomin kyläsuunnitelman ulkoilureittisuunnitelma

PROJEKTIN KULKU

SUUNNITTELUN AIKATAULU JA OHJAUSRYHMÄTYÖSKENTELY

Vaasan kaupunginhallitus päätti 17.10.2011 Eteläisen Kaupunginselän ulkoilureitistön suunnittelun käynnistämisestä ja nimesi ohjausryhmän Vaasan kaupungin edustajat (Kaupunginhallituksen pöytäkirja 502§) ja Mustasaaren kunnanjohtaja nimesi edustajansa ohjausryhmään 19.10.2011 (134§). Vaasan kaupunki nimesi suunnittelijaksi maisema-arkkitehti ylioppilas Miina Ant-Wuorisen.

Ohjausryhmään kuuluivat:

Päivi Korkealaakso, vs. teknisen toimialan johtaja, Vaasan kaupunki
Jari Kiveliö, työpäällikkö, Vaasan kaupunki
Christine Bonn, maisema-arkkitehti, Vaasan kaupunki
Antti Lahtinen, hallintopäällikkö, Vaasan kaupunki
Marjut Hannuksela, liikuntatoimenjohtaja, Vaasan kaupunki
Johan Holmfors, viheralueinsinööri, Vaasan kaupunki
Harri Nieminen, kaavoitusarkkitehti, Vaasan kaupunki
Aila Roivainen, erityisasiantuntija, Vaasan kaupunki

Barbara Påfs, kaavoitusinsinööri, Mustasaaren kunta
Alf Rosendahl, puutarhamestari, Mustasaaren kunta
Caroline Lund, vapaa-aikapäällikkö, Mustasaaren kunta

Helena Granlund, ympäristö- ja terveystarkastaja, Mustasaaren kunta

Kim Klemola, Etelä-Pohjanmaan Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)

Hannu Mahla, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Leena Rinkineva-Kantola, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Kari Hallantie, Metsähallitus

Ann Holm, Pohjanmaan liitto

Timo Nieminen, Vaasan Latu
Harry Nyby, Vaasan Latu
Pekka Uusi-Hakala, Vaasan Latu

Lisäksi maisema-arkkitehti Emma Pitkäjärvi ja viheralueSuunnittelija Malin Henrkisson Vaasan kaupunkisuunnittelusta ja kaavoitusteknikko Marika Häggblom Mustasaaren kunnasta osallistuivat joihinkin kokouksista.

Ohjausryhmä kokoontui vuoden 2012 aikana kolme kertaa ja siitä koostettu pienempi työryhmä kaksi kertaa. Ohjausryhmä ja työryhmä kommentoivat diplomityöntekijän suunnitelmia lähinnä sähköpostin välityksellä ja kokouksissa.

Lisäksi tekijä kävi suunnitelmiaan läpi useaan otteeseen Vaasan kaupungin virkamiesten kanssa. Natura-alueen osalta pidettiin kaksi erillisestä tapaamista Metsähallituksen edustajien kanssa. Myös Mustasaaren kaavoittajan kanssa pidettiin erillinen tapaaminen koskien heidän kuntansa puolelle sijoittuvaa reitistön osuutta.

MUUT SAMANAIKAISET HANKKEET SUUNNITTELUALUEELLA

Samaan aikaan käynnissä oli hanke Eteläisen Kaupunginselän kehittämisestä sekä Patteriniemen käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen. Myös Suvilahden kaatopaikan jälkikäsittelyn ympäristölupahakemus uusittiin syksyllä 2012 ja sen muotoilussa tehtiin yhteistyötä reitistön suunnittelijan kanssa.

TIEDOTUS JA OSALLISTAMINEN

Reitistösuunnitelman osallistaminen on tehty pääosin Vaasan kaupungin PehmoGIS-sivuston avulla. Kaupunki on toteuttanut sovelluksen yhteistyössä Aalto yliopiston kanssa ja tämän diplomityön tekijä ei ole juurikaan osallistunut prosessiin.

Sivusto avattiin kesäkuussa 2012 ja siitä tiedotettiin muun muassa paikallislehdissä ja kaupungin internet-sivustolla. PehmoGIS-sivustolla pyydettiin kuntalaisia ja muita kiinnostuneita merkitsemään kartalle ja kommentoimaan vapaasti Eteläisen Kaupunginselän ja sen ympäristön ulkoilureitistön kehittämiseksi. Kommentointi oli mahdollista kesällä ja syksyllä 2012. Elokuun puoleen väliin mennessä sivustolle oli saatu yli 300 kommenttia Eteläisen Kaupunginselän kehittämiseksi. Kommenteissa toivottiin muun muassa lahden ruoppausta, puuston ja risukoiden poistamista ja rannan ottamista tehokkaammin virkistyskäyttöön. Myös laiduneläinten käyttöä maisemanhoidossa ja alueen kehittämistä luonnonmukaisena kosteikkona toivottiin. Uusia ulkoilureittiyhteyksiä toivottiin koko lahden ympäri sekä sen halki. Radikaaleimpia kommentteja oli ehdotus moottoritieltä lähtevän pengertien rakentamisesta lahden yli Suvilahden kaatopaikan tienoilta vastarannalle.

Mustasaaren puoleiselta reitistön osuudelta kunnan viranomaiset toivoivat ulkoilureittitoimituksen (lupaprosessit selitetty s.26) tekemistä. Myös Mustasaaren puolelle sijoittuvaa reitistön osuutta oli mahdollista kommentoida PehmoGIS-sivuston kautta, mutta varsinainen osallistaminen ja systemaattinen tiedottaminen tapahtuu mahdollisen ulkoilureittitoimituksen yhteydessä.

Diplomityöntekijä on esitellyt hanketta lehdistötilaisuudessa, sekä erillisessä haastattelussa lehdistölle. Hanketta koskevia artikkeleita on ilmes-

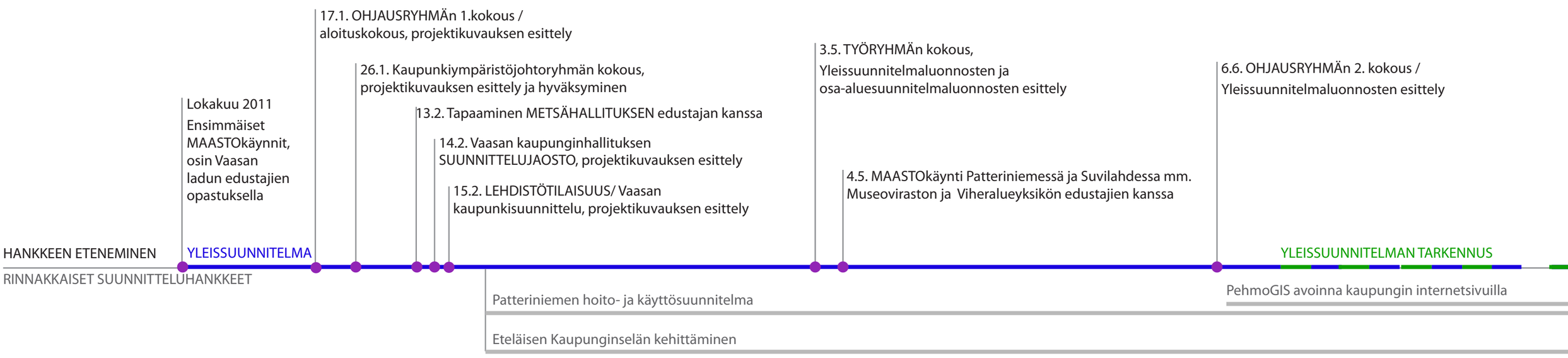

tynyt Vasabladetissa ja Pohjalaisessa. Lisäksi reitistöhanke on esitelty suunnittelijan yhteystietojen kera Vaasan kaupungin tiedotuslehdessä 2/2012: Kaavoituskatsaus.

Merenkurkun lintutieteelliseltä yhdistykseltä on kysytty yhdistyksen varapuheenjohtajan välityksellä harrastajien näkemyksiä mahdollisen uuden lintutornin paikasta sähköpostitse.

Lisäksi Vaasan ladun edustajat ovat keskustelleet vapaamuotoisesti jokaisen maanomistajan kanssa, joiden alueiden kautta heidän oma reittiluonnoksensa kulkee. Maanomistajat suhtautuivat myötämielisesti hankkeeseen. (Nieminen, henkilökohtainen tiedonanto 14.10.2011)

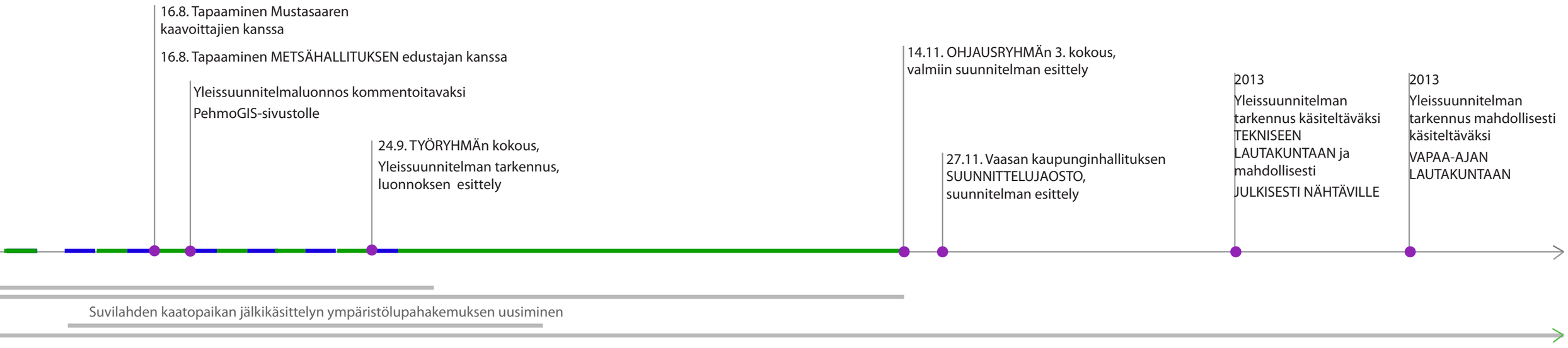

SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHTIA

SUUNNITTELUALUE

Suunnittelualue on noin 30 neliökilometriä ja se sijoittuu Pohjanmaalle Vaasan ja Mustasaaren kuntien alueelle Eteläisen Kaupunginselän ympäristöön.

Karttapohja Maanmittauslaitoksen maastotietokanta

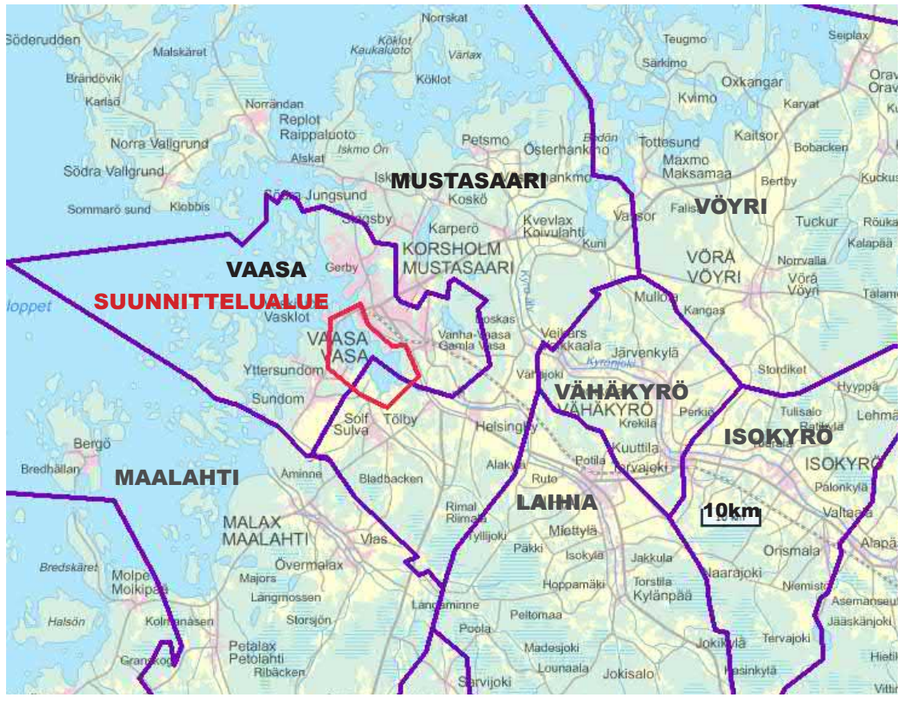

Karttapohja Maanmittauslaitoksen maastotietokanta

Suunnittelualue peruskartalla. Karttapohja Vaasan kaupunki

KAAVATILANNE JA REITIN TARVE

VALTAKUNNALLISET ALUEIDEN KÄYTÖN TAVOITTEET

Valtakunnallisten alueiden käytön tavoitteet ohjaavat kaavoitusta ja valtion viranomaisten toimintaa (Tulevaisuuden alueidenkäytöstä päätetään nyt. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. 2009 s.4). Tavoitteiden mukaan luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua edistetään. Myös suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävää hyödyntämistä virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä edistetään suojelutavotteita vaarantamatta. (Tulevaisuuden alueidenkäytöstä päätetään nyt. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. 2009 s.12.)

MAAKUNTAKAAVA

Suunnittelualueella on voimassa Pohjanmaan maakuntakaava, jonka Ympäristöministeriö on vahvistanut 21.12.2010.

Maakuntakaavaan on merkitty ohjeellinen ulkoilureitti kiertämään Eteläistä Kaupunginselkää. Osittain samaa linjausta noudattaa kaavaan merkitty pyöräilyreitti lahden pohjoispuolella.

Ulkoilureitti liittyy muihin ohjeellisiin ulkoilureitteihin, jotka kulkevat Söderfjärdenin meteoriittikraaterin itäpuolelta lounaaseen, Tölbyn kylän ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan tien, Tölbyn-Vikbyntien kautta kaakkoon ja Pilvilammen ulkoilualueen kautta koilliseen.

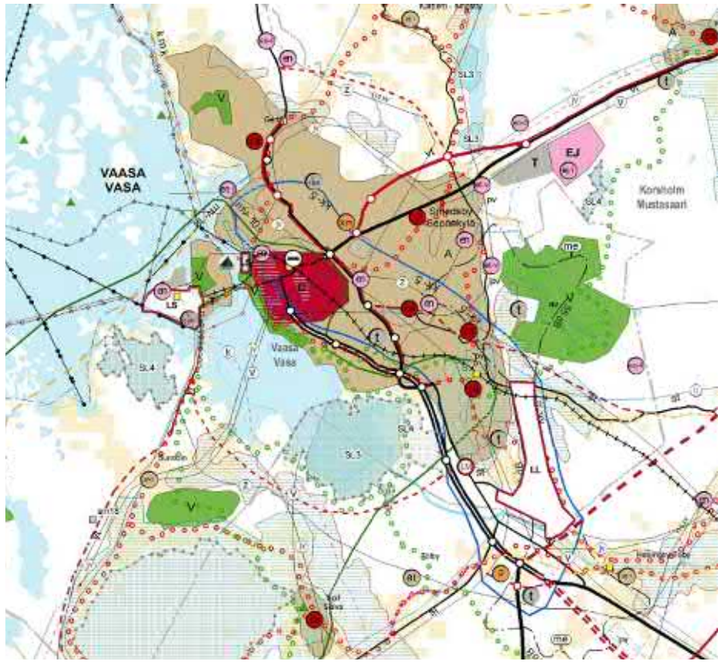

Ote pohjanmaan maakuntakaavasta (Pohjanmaanliitto)

Koko suunnittelualue on merkitty matkailun vetovoima-alueeksi/ matkailun ja virkistyksen kehittämisalueeksi, jonka teemana on luonto ja kulttuuri kaupungissa ja maaseudulla (mv -10). Sen perustan muodostavat Vaasan kaupungin meren puoleiset osat (Palosaari-Vanha Vaasa), Stundars, Söderfjärden (geologia), Åminne ja Maalahden jokilaakso. Alueella on myös muinaisjäännöksiä.

Suunnittelualue sijaitsee kaupunki-maaseutu-vuorovaikutusvyöhykkeellä (kmk).

Lisäksi ulkoilureitin eteläpuolelle on merkitty tieliikenteen yhteystarve.

Suunnittelualuella ja sen lounaispuolella on kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti tai seudullisesti arvokas alue.

Suunnittelualueen eteläosa kuuluu Natura 2000 -verkostoon. Osa Natura 2000 -alueesta on suojeltu myös luonnonsuojelulain nojalla. Eteläisen Kaupunginselän pohjukka on lintuvesiensuojeluohjelman mukaan perustettu luonnonsuojelualue (SL3). Natura-alueen itäosa taas on vanhojen luonnonmetsien suojeluohjelman mukaan perustettavaksi tarkoitettu luonnonsuojelualue. Suunnittelualue sivuaa myös Söderfjärdenin ja Öjenin Natura 2000 -alueita. Öjenissä sijaitsee myös vanhojen metsien suojelualue (SL4).

Eteläisen Kaupunginselän pohjoisranta on merkitty Vaskiluodonsillalta Emäntälahdelle asti virkistysalueeksi (V) ja Kuparisaaresta Patteriniemeen taajamatoimintojen alueeksi (A). Vaskiluodon eteläranta on merkitty taajamatoimintojen alueeksi, kemianteollisuuden ja kemiallisten aineiden varastointialueeksi (t/kem) ja satama-alueeksi (LS). Vaskiluodon eteläpuolelta kulkee matkailun kannalta tärkeä veneväylä. Maakuntakaavassa laivaväylät eivät kuitenkaan ulotu Eteläisellä Kaupungin selälle asti. Vaskiluodossa, suunniteltavan ulkoilureitin pohjoispuolella sijaitsee vierassatama.

Eteläinen Kaupunginselkä on merkitty melontaan soveltuvaksi suojaisaksi vesistöksi.

YLEISKAAVAT

Vaasan yleiskaava 2030:n yksi liikenteen kehittämisen keskeisistä tavoitteista on jalankulun ja pyöräilyn edistäminen (2010 s.31). Eteläisen Kaupunginselän kiertävä ulkoilureitti on merkitty Vaasan yleiskaava 2030:een, sekä siihen liittyvään viheralueverkostoon. Reitin suunnittelu tukee yleiskaavan tavoitetta kevyen liikenteen edistämisestä.

Suunniteltu reitti kulkee pääasiassa virkistysalueeksi merkityllä alueella (V), mutta paikoin myös maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla (M/V), pientalovaltaisilla asuinalueilla (AP), sekä yleisen tien alueella.

Vaskiluodossa reitti kulkee myös palvelujen, kaupan ja hallinnon alueella (P1). Reitin eteläpuolelle on Vaskiluodon kohdalla kaavoitettu leirintäalue (RL) saareksi kohoavalle merenpohjalle, jota täydennetän maantäytöillä.

Risössä reitti kulkee luonnonsuojelualueella (SL). Reitti sivuaa kolmea venesatama-aluetta (LV) ja loma-asuntoaluetta (RA). Voimassa olevan asemakaavan mukainen, käyttökelvottomaksi mataloitunut Hietalahden pienvenesatama on yleiskaavasta poistettu.

Nykytilanteeseen verrattuna suurin muutos on Myrgrundin alueella, jonne on kaavoitettu asuinkerrostalojen alue aivan suunnitellun ulkoilureitin tuntumaan ja laaja pientalovaltainen asuntoalue sen eteläpuolelle.Merkittävä muutos nykytilaan on myös Eteläiselle Kaupunginselälle esitetyt täyttömaasaaret, jotka on pääosin kaavoitettu virkistysalueeksi. Hietalahden edustalla jo osittain toteutetulle täyttömaalle on kaavoitettu myös palvelujen, kaupan ja hallinnon aluetta.

Vaasan yleiskaava 2030:een kuuluu erillisenä teemaosiona Vaasan viheraluejärjestelmä 2030. Siinä viheralueet on jaoteltu muun muassa kokonsa ja saavutettavuutensa perusteella neljään tyyppiin: retkeilyalueisiin, ulkoilualueisiin, lähipuistoihin ja merenrantapuistoihin.

Suunniteltava ulkoilureitti sijoittuu Vaasan viheraluejärjestelmässä pääosin merenrantapuistojen, ulkoilualueiden ja retkeilyalueiden alueelle.

Pääasialliset viheryhteydet Eteläisen Kaupunginselän rantaan muodostuvat laaksopainanteista, jotka koostuvat lähinnä ulkoilualueista. Vaasan ydinkeskustassa puistoverkosto muodostuu lähipuistoista. (Vaasan kaupunki 2010.)

Vaasan yleiskaava 2030 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.12.2011. Ulkoilureitistösuunnitelman tekohetkellä se oli hallintooikeuden käsittelyssä muun muassa Myrgrundin kerrostalovaltaisesta asuinalueesta tehtyjen valitusten takia (Bonn, henkilökohtainen tiedonanto 17.1.2012).

Sulvan osayleiskaavaehdotuksessa ulkoilureitti on merkitty ulkoilureitin yhteystarpeena. Pinta-alaltaan suurin osa Mustasaaren puoleisesta ranta-alueesta on merkitty kaavaan maisemallisesti arvokkaana maatalousalueena (MT-1), joka tulee säilyttää avoimena peltona. Rantaviivan tuntumassa sijaitsee kuitenkin myös maa- ja metsätalousvaltaisia alueita (M), sekä erillispientalojen alueita (AO-1). Munsmon pienvenesatama on merkitty virkistysalueeksi ja Bolot yhteisrantaiseksi loma-asuntoalueeksi, jonka ympäristö säilytetään. Muut rantavyöhykkeellä sijaitsevat loma-asunnot (ra) sijaitsevat pääosin maa- ja metsätalosvaltaisten alueiden keskellä. Lisäksi sekä Munsmon sataman eteläpuolella, että Sulvan kyläkeskuksessa on useita kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti tai maisemakuvan kannalta huomion arvoisia rakennuksia. Sulvan kyläkeskuksen ja Eteläisen Kaupunginselän väliin on merkitty tieliikenteen yhteystarve.

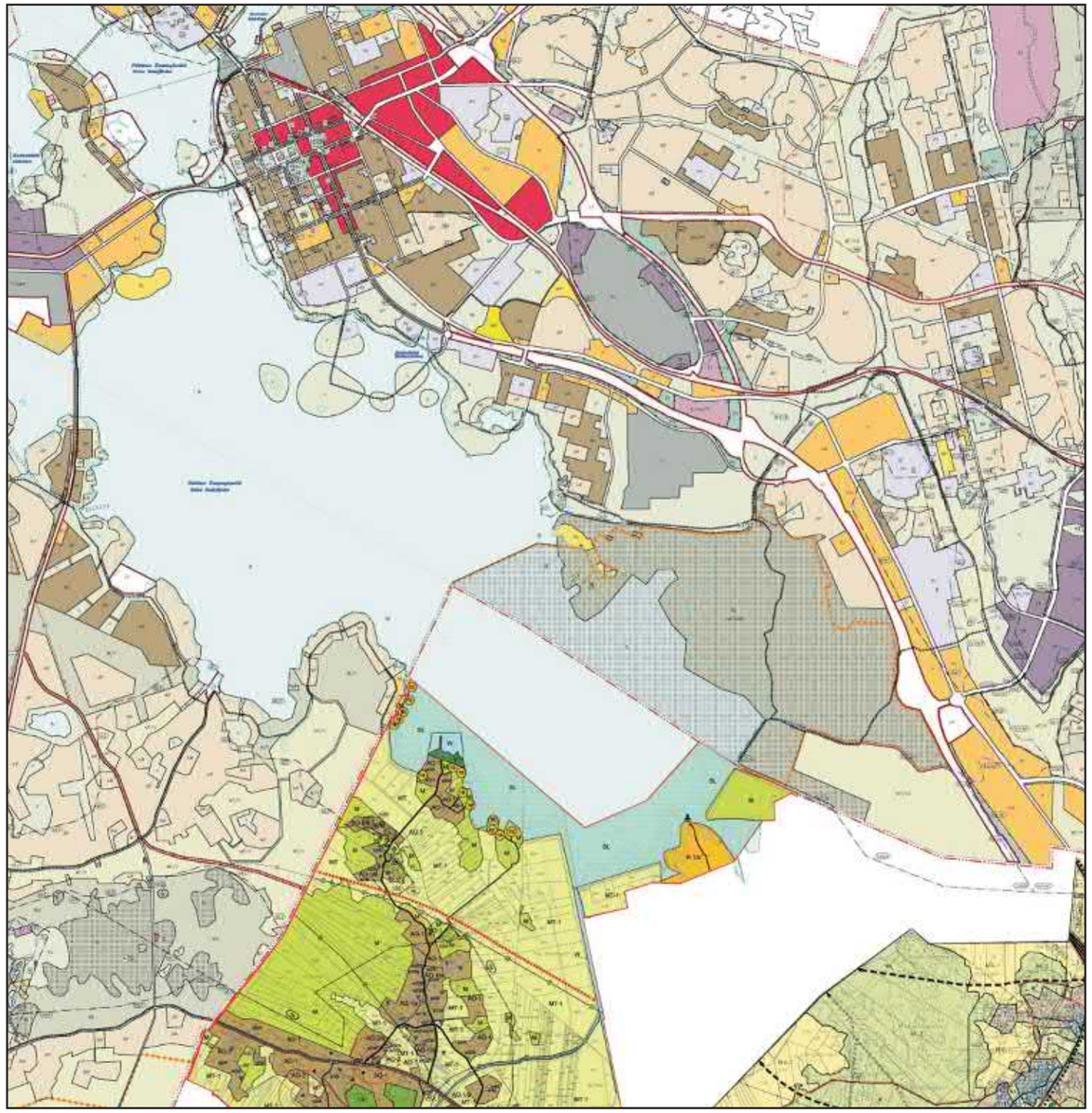

Yhdistelmä Vaasan yleiskaavasta (2010) Sulvan ja Tölbyn osayleiskaavoista (2011) suunnittelualueella.

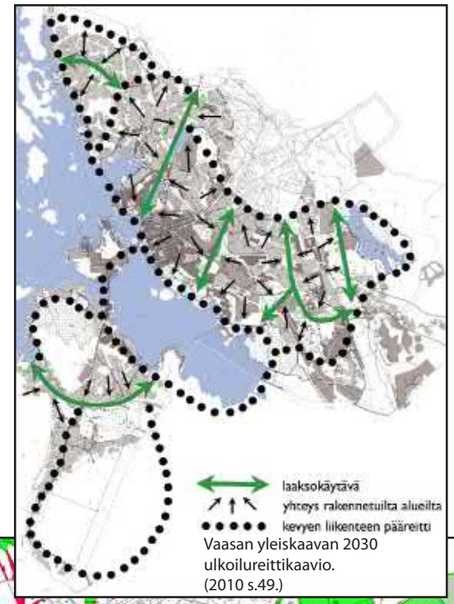

Vaasan yleiskaavan 2030 ulkoilureittikaavio. (2010 s.49.)

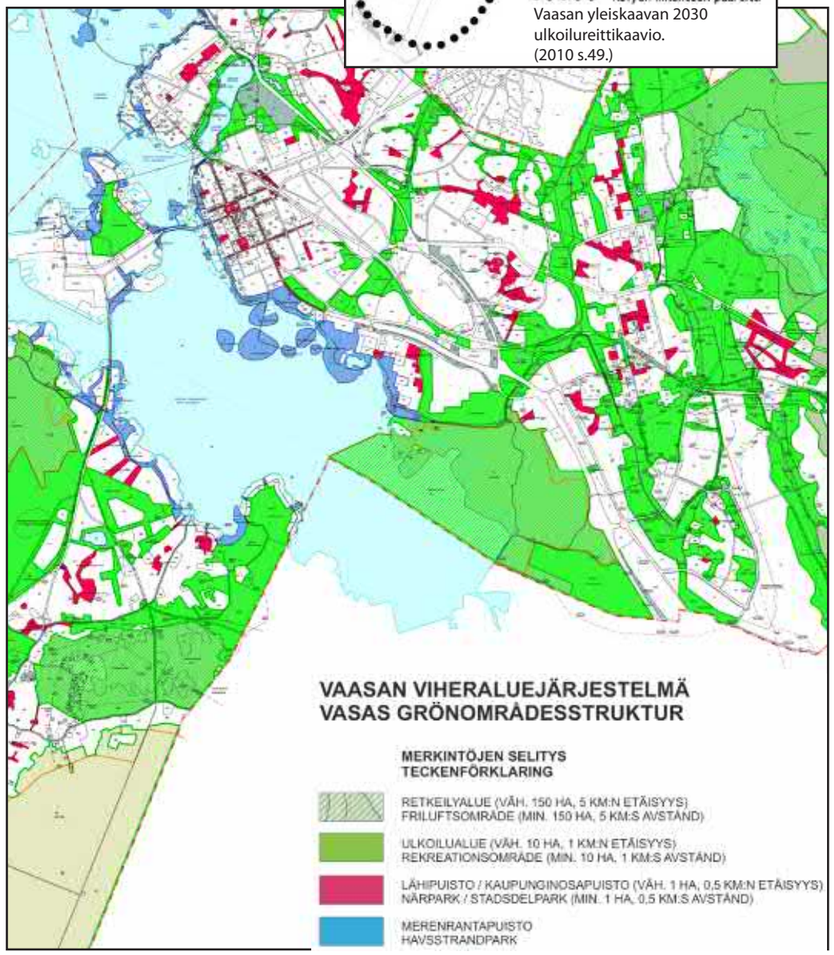

Ote Vaasan yleiskaavan 2030 viheraluejärjestelmästä (2010)

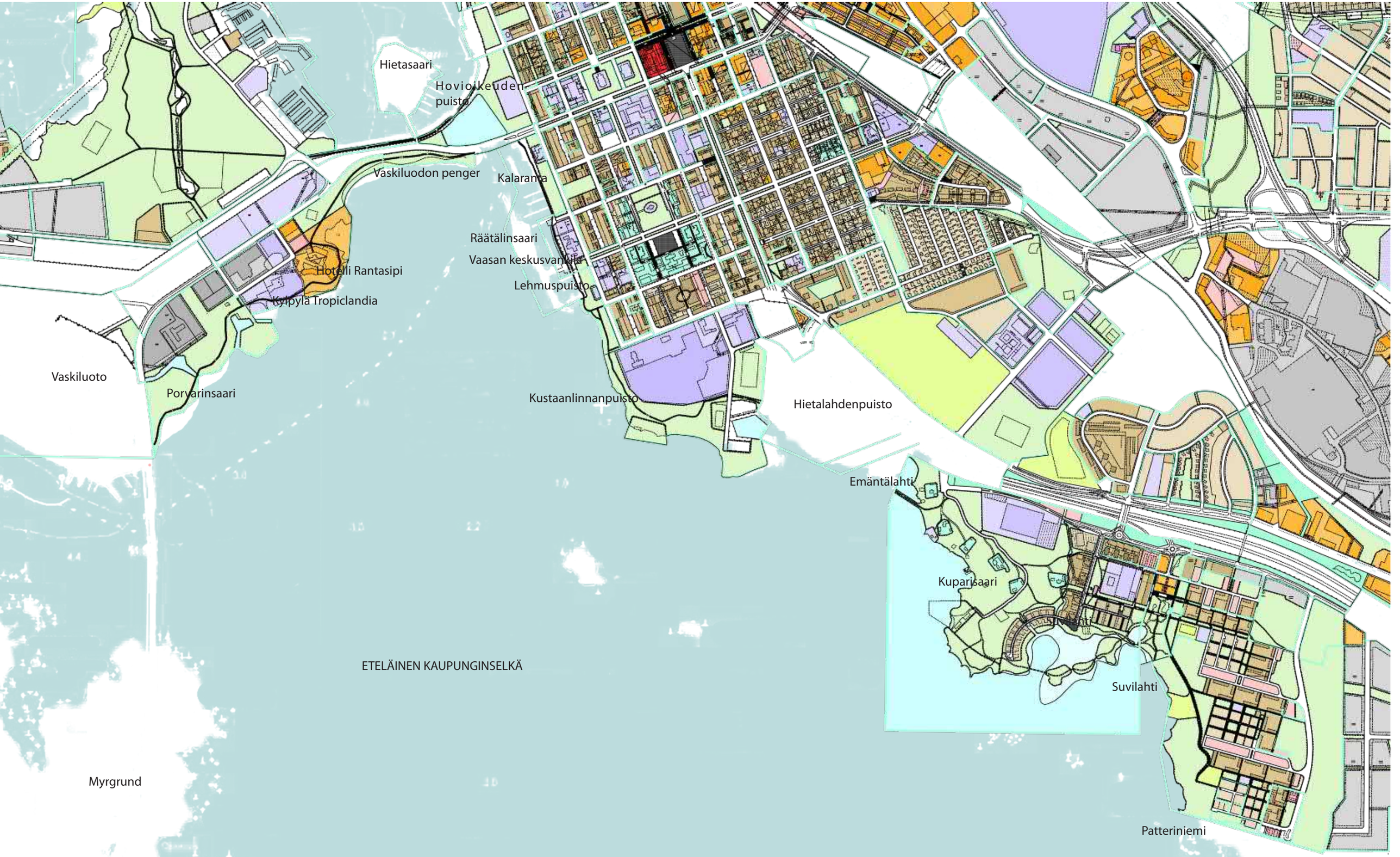

Ote ajantasa-asemakaavasta (6.11.2012) Eteläisen Kaupunginselän ranta-alueilta.

ASEMAKAAVAT

Valtaosa suunnittelualueen pohjois- ja koillisosista on asemakaavoitettua aluetta ja rantareitti on merkitty niihin (ajantasa-asemakaava 6.11.2012). Uusia Vaasan yleiskaava 2030:n linjaa noudattelevia asemakaavoja on suunnitteilla Eteläisen Kaupunginselän luoteisosiin Myrgrundiin, sekä lahden kaakkoispuolelle Vanhaan Satamaan. Lisäksi asemakaavan päivitystarvetta on Hietalahden ranta-alueilla. (Bonn, henkilökohtainen tiedonanto 16.2.2012.) Asemakaavoitettujen alueiden ulkoilureiteistä suuri osa on jo toteutettu. Rannan reitistöön, lähinnä keskeisten viher-alueiden saumakohtiin on kuitenkin jäänyt välialueita, joiden reitistössä on kehittämisen varaa.Muuttuvat ulkoilureittijärjestelyt sijoittuvat pääasiassa alueille, joilla on muutenkin kaavan päivitystarvetta tai alue on kaavoitettu viher- tai puistoalueeksi.

MAANOMISTUSSUHTEET

Vaasan kaupunki omistaa Eteläisen Kaupunginselän ranta-alueet kaupunginrannasta Vanhan Vaasan kanaalin eteläpuolelle, pääosan Vaskiluodosta, sekä Myrgrundista. Näsetin, Svartön ja Mustasaaren ranta-alueilla maat ovat yksityisten tahojen ja jakokuntien omistuksessa. Risön alueella valtio omistaa pääosan luonnonsuojelualueiden maista ja niitä hallinnoi Metsähallitus. Risöfladan peltoalueet ovat yksityisessä omistuksessa. (Maanomistus suunnittelualueella 2012.)

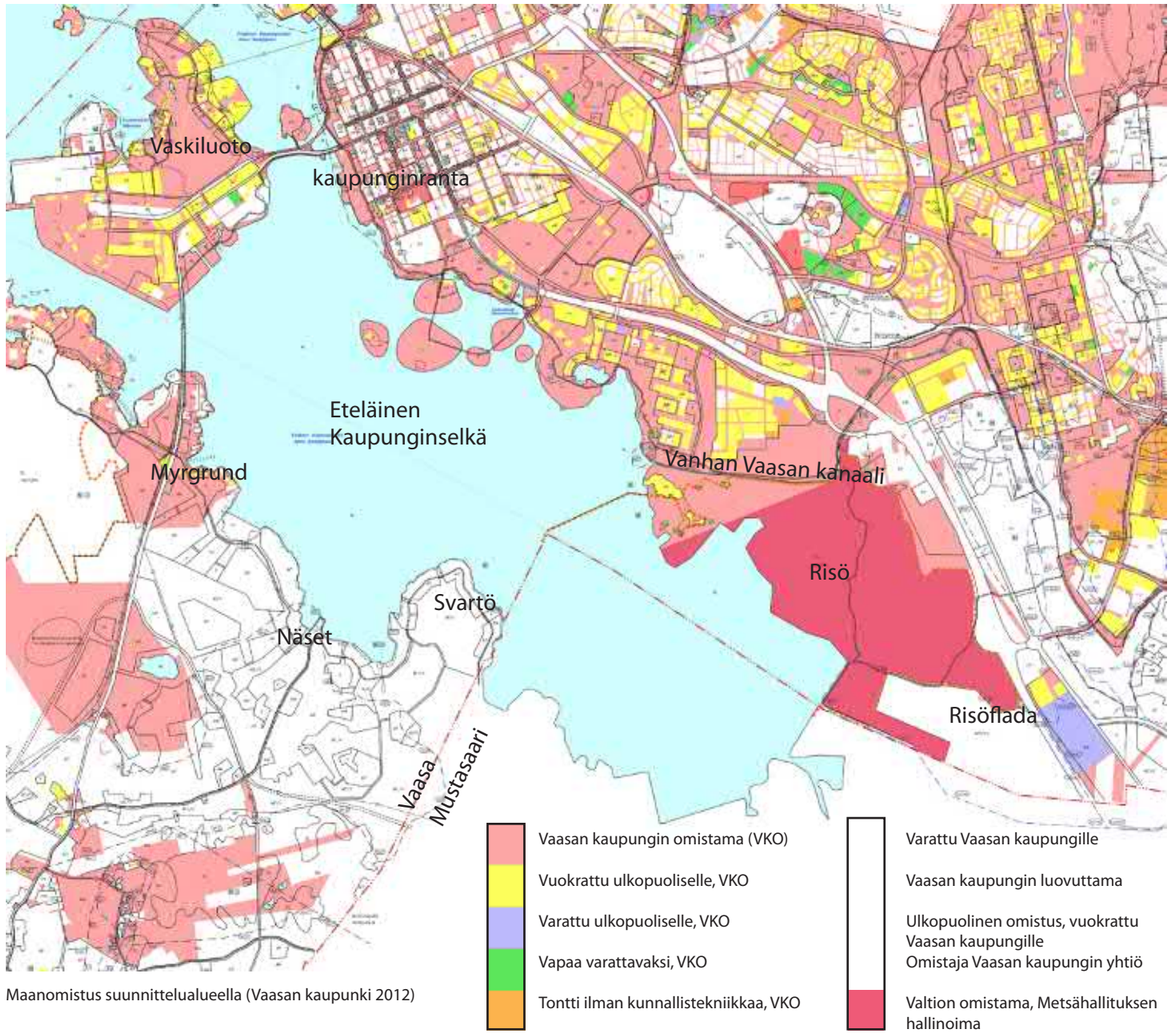

Maanomistus suunnittelualueella (Vaasan kaupunki 2012)

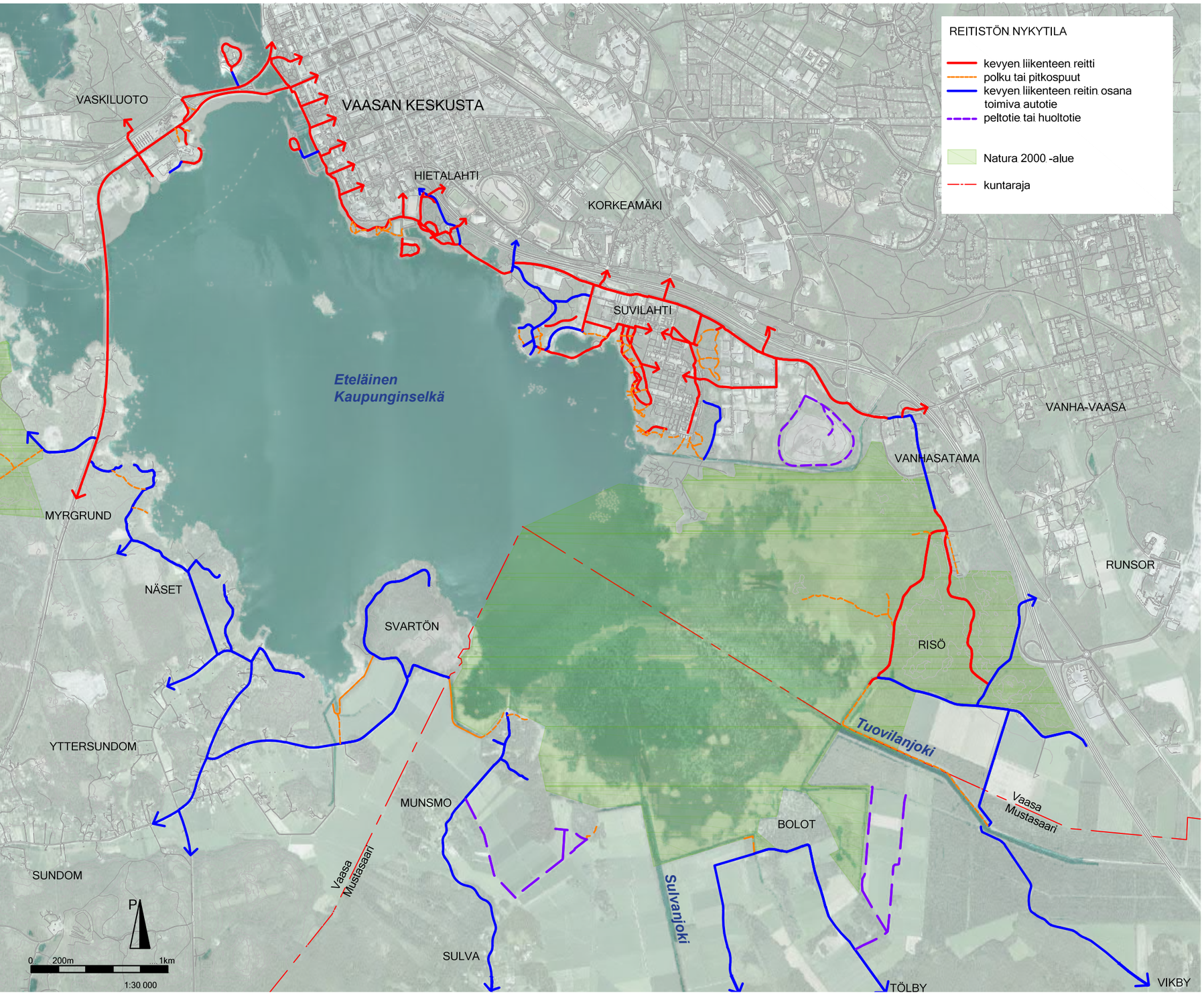

(Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki 2011)

VIRKISTYSKÄYTÖN NYKYTILANNE

Suunnittelualueella on melko paljon käytössä olevia ulkoilureittejä, mutta kovin pitkää yhtenäistä rantareittiä ei alueelle muodostu. Eteläisen Kaupunginselän kiertäminen ei onnistu ilman pitkiä kiertoteitä. Suunnittelualueen eteläosassa ulkoilureitistöä ei nykyisin juuri ole ja muuallakin reitistössä on pahoja katkoksia.

Vaskiluodosta Suvilahden asuntomessualueelle johtaa suunnittelualueen pisin, lähes yhtenäinen kevyen liikenteen rantareitti. Toinen keskeinen ulkoilureitistö kulkee Risössä, jossa on useita ulkoilureittejä ja polkuja, sekä Ryövärinkarille johtavat pitkospuut.

Risön alue on lintuharrastajien suosiossa ja siellä on kaksi lintutornia. Risön alueella on opastaulu ja reittiopasteita. Myös suunnistajat, maastopyöräilijät, marjastajat, sienestäjät, sorsastajat ja hirvestäjät käyttävät aluetta. Luontoturismia ei edes tällä suunnittelualueen merkittävimmällä luontoalueella juurikaan esiinny. (Haldin 2005 s.17-18.) Risön metsissä kuljetaan myös jonkin verran luvatta mönkijöillä.

Mustasaaren puolella kulkee joitakin pieniä polkuja, peltoteitä ja pieniä autoteitä, joita käytetään ulkoiluun, mutta varsinaista kevyen liikenteen reitistöä ei ole. Munsmon satamassa on joitakin ulkoilijoita palvelevia rakenteita.

Näsetin tai Myrgrundin alueella ei ole suunnittelualueen ulkopuolelle jäävää Öjenin metsäaluetta lukuun ottamatta kunnollista ulkoilureitistöä, ainoastaan joitakin metsäpolkuja. Lisäksi yksityisteitä ja kyläteitä käytetään ulkoiluun.

Ulkoilijoiden käyttöön soveltuvia pysäköintialueita on Risössä, Myrgrundissa, Näsetin satamassa, Suvilahden asuntomessualueella ja Kuparisaaressa.

Eteläistä Kaupunginselkää, Tuovilanjokea ja Sulvanjokea käyttävät melojat ja veneilijät. Kalastusta alueella harrastetaan muihin Vaasan rannikkovesiin verrattuna melko vähän heikon kalatilanteen vuoksi. (Tuovilanjoen ja Sulvanjoen alaosan tulvasuojelu 2004 s.12.) Lahden pohjukka on ruopattuja väyliä lukuun ottamatta niin matalaa, ettei alueella pääse kulkemaan kuin kanootilla. Melomista kuitenkin rajoitetaan alueen suojeluarvojen takia erityisesti lintujen pesintäaikaan. (Haldin 2005 s.17-20.)

Reitistön viihtyisyyden ja turvallisuuden kannalta kehitettäviä kohtia löytyy eniten suunnittelualueen pohjoisosista. Siellä eri toimintojen saumakohdat ovat tilallisesti epämääräisiä. Erityisesti kehitettävää on paikoissa, joissa kevyen liikenteen ja moottoriajoneuvoliikenteen tarpeet ovat keskenään ristiriitaisia. Pitkät suorat ja leveät liikenneväylät ja pysäköintialueiden keskeinen sijainti puistoalueilla ei muodosta miellyttävää kevyen liikenteen ympäristöä, mutta palvelee autoilijoiden ja veneilijöiden tarpeita. Osa näistä paikoista on parhaillaan aktiivisen kehityksen alaisena. Kevyen liikenteen kannalta erityistä huomiota tulee tällöin kiinnittää kehitettävän alueen ja vanhojen rakenteiden liittymäkohtiin.

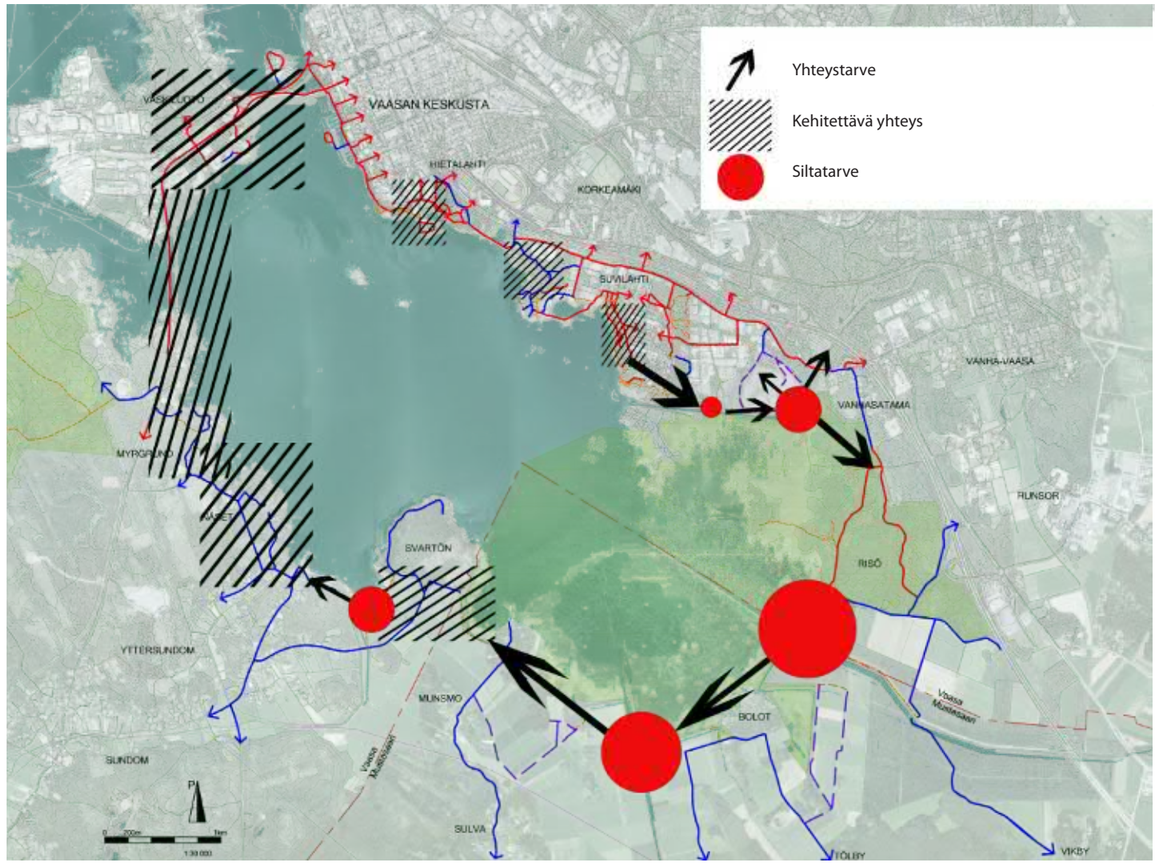

Pelkistetty esitys ulkoilureitistön puutteista. Kuvasta näkyy, että suunnittelualueen pohjois- ja länsiosissa kevyen liikenteen mahdollistavia reittiyhteyksiä on, mutta ne kaipaavat kehittämistä. Kehittämisellä tarkoitaan nykyisen reitistön olosuhteiden parantamista ja/tai uuden vaihtoehtoisen reitin perustamista. Eteläosassa myös reittiyhteydet puuttuvat ja siellä on tarvetta usealle kevyen liikenteen sillalle. Ulkoilureitistön tila on hyvä osalla kaupunginrantaa, Hietalahden puistossa, Suvilahden asuntomessualueella ja Risössä. (Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki 2011)

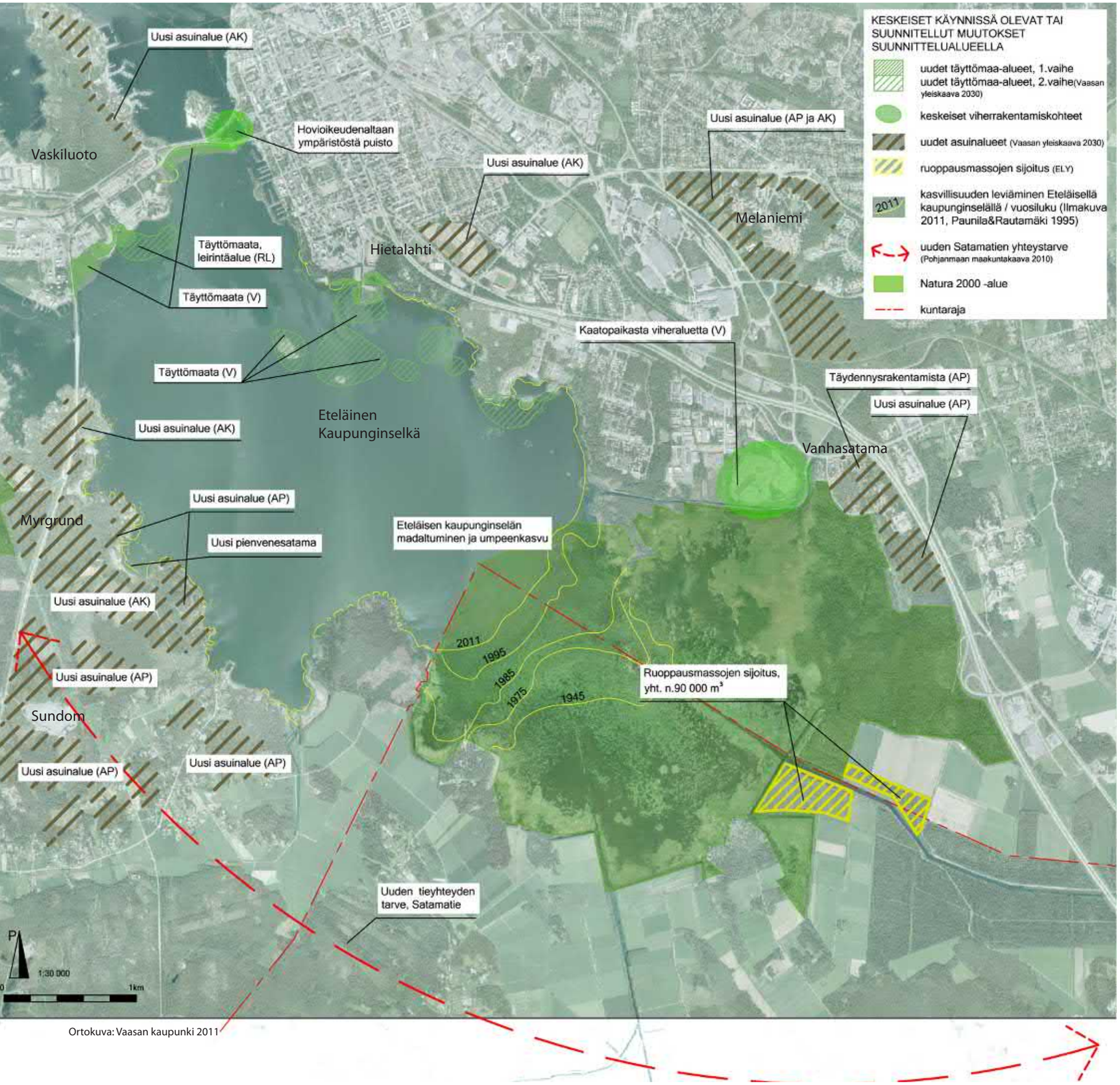

Ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

KESKEISET VIRKISTYSKÄYTTÖÖN VAIKUTTAVAT MUUTOKSET SUUNNITTELUALUEELLA

MAANKÄYTTÖ

Keskeisimpiä virkistyskäyttöön vaikuttavia muutoksia suunnittelualueella ovat uusien täyttömaa-alueiden perustaminen Eteläiselle Kaupunginselälle, avoimen vesialan pienentyminen lahden madaltuessa ja kasvillisuuden levitessä, sekä uusien asuinalueiden rakentaminen. Muita merkittäviä tekijöitä ovat reitistön varrelle perustettavat uudet viheralueet, sekä ruoppausmassojen läjitys. Mahdollinen Satamatie kulkee suunnittelualueen eteläpuolelta ja sen vaikutukset ulkoilureitistöön riippuvat siitä mikä linjaus lopulta toteutetaan.

KÄYTTÄJÄT

Vaasassa oli vuoden 2012 syyskuussa noin 61 000 asukasta (Vaasan väestö kuukausittain 2012), joista suuri osaa asuu vähintään pyöräilymatkan päässä suunnitellusta rantareitistä (Kommonen 2012).

Väkiluku kasvaa ja kaupungin alueelle on suunnitteilla uusia asuinalueita lähes 12 000 asukkaalle vuoteen 2030 mennessä (Vaasan yleiskaava 2030 2010 s.97). Erityisesti suunnittelualueen länsireunan tuntumaan sijoittuvat uudet asuinalueet kasvattavat toteutuessaan ulkoilureitin käyttäjäkuntapotentiaalia. Myrgrundin ja Sundomin alueille on kaavailtu asuntoja yhteensä noin 5 300 uudelle asukkaalle. Muita tämän työn kannalta merkittäviä uusia asuinalueita ovat täydennysrakennusalueet Vaskiluotoon 1600 asukkaalle, Hietalahden raviradan alue 1500 asukkaalle ja Vanhansataman alue 200 uudelle asukkaalle. Myös Melaniemen 2600 asukkaalle suunnitellut asuinalueet ovat kohtuullisen lähellä suunniteltavaa rantareittiä. (Vaasan yleiskaava 2030 2010 s.97.)

Eteläisellä Kaupunginselällä havaittava maankohoamisprosessi, linnusto ja kulttuurihistorialliset kohteet saattavat houkutella reitistön käyttäjiksi myös matkailijoita.

MAISEMAN RAKENNE JA ARVOT

Maisemarakenteella tarkoitetaan tietyn alueen elottoman ja elollisen luonnon, sekä ihmisen muovaaman kulttuuriympäristön muodostamaa kokonaisuutta (Panu 1998 s.10).

Vaasan maisemarakennetta kuvaavaan karttaan on merkitty punaisella vedenjakajina toimivat selänteet. Niiden väleihin jäävät laaksopainanteet: Pitkämäen laakso, Onkilahden-Pukinjärven laakso, Hietalahden-Purolan laakso, Vanhan Vaasan laaksot, Matalaselän laakso sekä Ådranin laakso. Laaksot muodostavat Vaasan viheraluevarkoston rungon, johon muut viheralueet, kuten Söderfjärdenin meteoriittikraateri ja rinteille sijoittuvat viheralueet liittyvät. Laaksojen viheralueet muodostavat keskeisimmät viheryhteydet sisämaasta Eteläisen Kaupunginselän rantaan.

Vaasan maisemarakenteessa on osoitettu myös rakentamista hyvin kestävät rinnealueet. Eteläisen Kaupunginselän kiertävä ulkoilureitti sijoittuu pääasiassa rinne- ja laaksoalueille.

KAUPUNKIRAKENNE

Vaasan kaupunkirakenne muodostuu kolmesta osasta. Ensimmäisen osan muodostavat keskusta, Palosaari ja Vaskiluoto, toisen osan muut asunto- ja kyläalueet ja kolmannen osan niin kutsuttu Vaasan laatukäytävä. Laatukäytävään on keskittynyt suuri osa Vaasan liike-, teollisuus- ja palvelualueista. Eteläisen Kaupunginselän kiertävä ulkoilureitti kulkee kaikkien näiden erityyppisten kaupunkirakenteen osien läpi tai ainakin sivuaa niitä.

Suunnittelualueen kaupunkirakenteeseen kuuluu myös Mustasaaren kunnan puolella sijaitsevat kyläalueet, haja-asutus, sekä lahden pohjukassa sijaitseva luonnonsuojelualue, jotka on jätetty oheisessa kaaviokuvassa huomiotta.

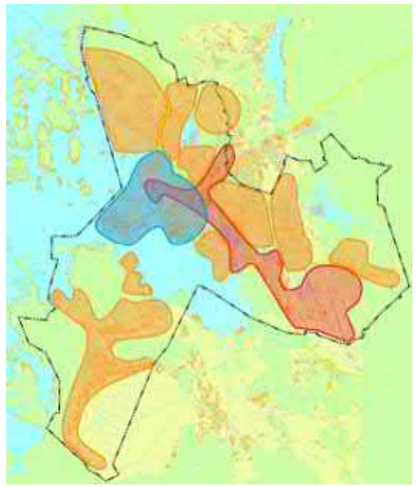

Vaasan kaupunkirakenne: sinisellä merkitty keskusta, Vaskiluoto ja Palosaari muodostavat kaupungin ydinosan, josta lähtee punaisella merkitty Vaasan laatukäytävä. Oranssilla on merkitty kaupungin muut asunto- ja kyläalueet. (Vaasan yleiskaava 2030 2010 s.20.)

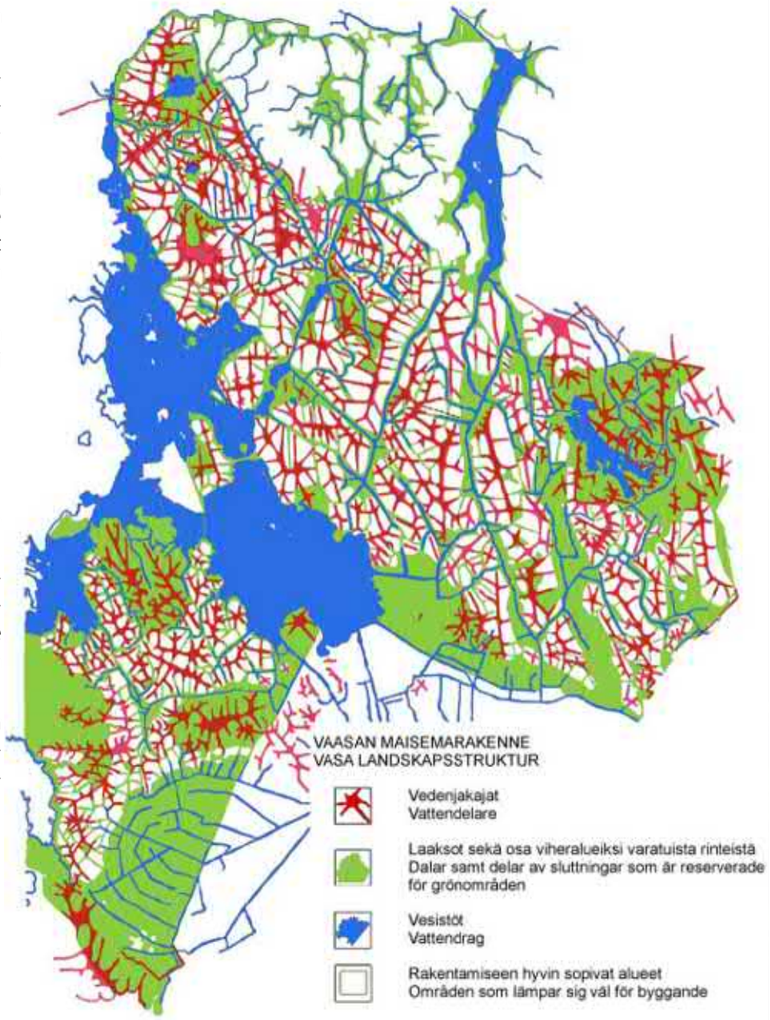

Vaasan maisemarakenne (Vaasan yleiskaava 2030)

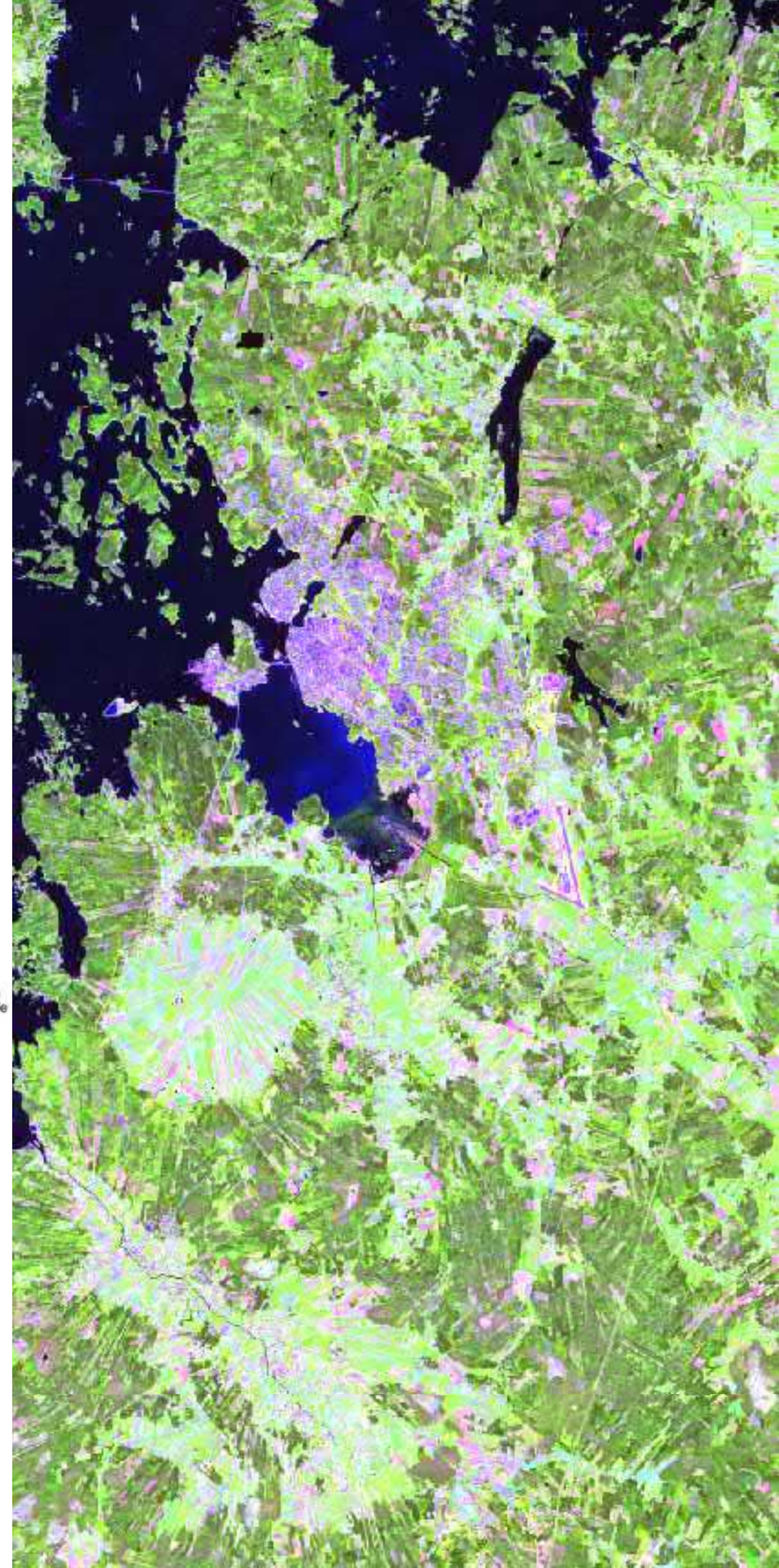

Satelliittikuva suunnittelualueesta ja sen ympäristöstä (Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkuna 2006).
Vesialueet erottuvat kuvassa tummansinisinä, tiivisti rakennetut alueet violetteina, pellot vaaleanvihreinä ja metsät tummemman sävyisinä vihreinä. Osa peltokuvioista ja ruovikosta on värjäytynyt vaalean puna-violeteiksi.
Kuvasta näkyy hyvin Eteläistä Kaupunginselkää ympöröivän maankäytön jakautuminen:
rakentaminen ja metsäalueet ovat keskittyneet selänteille, peltoalueet ja tiiviisti rakennetun ympäristön viheralueet levittäytyvät laaksoihin.

TOPOGRAFIA

Suunnittelualueen korkeusvaihtelut ovat melko pieniä ja rannan profiili loiva. Eteläisen Kaupunginselän rantaviivan tuntumassa ja tasaisilla peltoalueilla ollaan lähellä merenpinnan tasoa. Korkeimmalle, 23 metriin merenpinnasta päästään Suvilahden kaatopaikan huipulla. Vaasan keskusta ja 55 metriin kohoava Öjberget ovat ympäristöään selvästi korkeampia moreeni- ja kallioselänteitä suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä.

Ulkoilureitin suunnittelun kannalta suuret korkeusvaihtelut pääreitin varrella pyritään välttämään kulun sujuvuuden kannalta. Ympäristöään selvästi korkeammille paikoille mahdollistetaan kuitenkin pääsy, jotta kulkukokemuksesta saa halutessaan vaihtelevemman. Korkeille paikoille on myös luontevaa sijoittaa näköalapaikkoja.

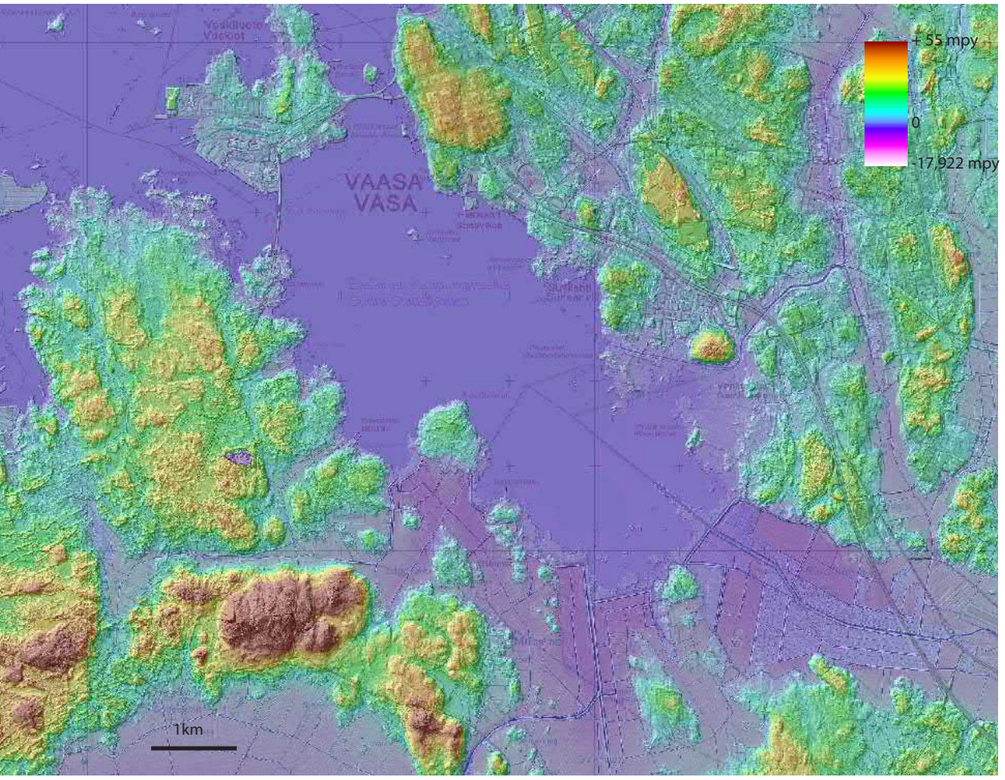

Suunnittelualueen korkeusmalli 2009-2004. (Vaasan karttapalvelu 2012)

KALLIO- JA MAAPERÄ

Kallioperä

Suunnittelualueen kallioperä on pääosin kiillegneissiä ja suonigneissiä. Länsiosassa on myös alue, jossa on granodioriittiä, graniittia ja tonaliittia. (Suomen kallioperä 2012.)

Maaperä

Suunnittelualueen maaperä on pääasiassa moreenia ja savea. Moreeniselänteiden keskellä on joitakin kalliopaljastumia. Selänteiden väliin jäävien laaksopainanteiden maaperä on savea.

Savialueet kestävät huonosti raskasta rakentamista, joten ne on jätetty pääosin viheralueiksi. Ulkoilureitinkin rakentamiseen moreenialueet sopivat parhaiten, mutta rakenteiden keveyden takia reitin perustaminen on yleensä helppoa myös savialueilla. Siltojen perustamisessa savinen maaperä täytyy kuitenkin huomioida esimerkiksi paaluttamalla sillat.

Eteläisen Kaupunginselän pohjassa on noin 6-11 metrin paksuinen kerros lieju- ja savikerrostumia. Niiden alla, kallioperän päällä on moreenisora (Tuovilanjoen ja Sulvanjoen alaosan tulvasuojelu 2004 s.6). Kovan pohjan sijainti ja maaperän laatu täytyy huomioida jos alueelle sijoitetaan raskaita rakenteita.

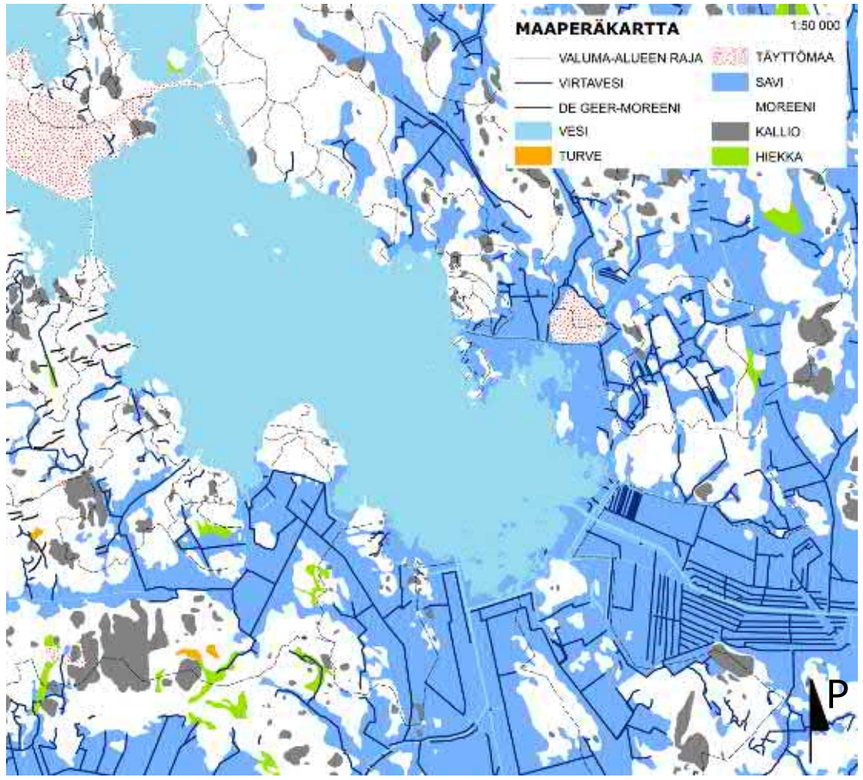

Suunnittelualueen maaperä (Suomi 2012 s.25)

Maan kohoaminen

Eteläinen Kaupunginselkä on ensiluokkainen näyteikkuna maankohoamisrannan prosessien seuraamiseen. Prosessi on alueella poikkeuksellisen nopeaa koko maailman mittakaavassa. Maa kohoaa Eteläisellä Kaupunginselällä vuosittain noin 8 mm ja rantaviiva siirtyy keskimäärin 10 metriä. (Bonn, henkilökohtainen tiedonanto 15.2.2012.)

Täyttömaat

Suunnittelualueella on useita nykyisiä ja suunniteltuja täyttömaakohteita. Ylijäämämassojen sijoittamisesta kaupungin alueille on tehty suunnitelma Maisemarakennuskohteet Vaasassa 2012-2032 (2012). Siinä maamassoja on osoitettu sijoitettavaksi muun muassa Eteläisen Kaupunginselän ranta-alueille. Nykyisin täyttömaata on jo kaupunginrannassa, Kustaanlinnanpuiston ja Hietalahdenpuiston välissä, sekä Suvilahden kaatopaikalla.

Lisäksi suunnittelualueen eteläosaan on tehty suunnitelma Tuovilanjoen ja Sulvanjoen ruoppausmassojen sijoittamisesta. Ruoppausmassat on esitetty sijoitettavaksi Tuovilanjoen alajuoksun lähelle kahdelle erilliselle alueelle. Ruopattavia massoja on yhteensä noin 90 000 m^3. (Tuovilanjoen ja Sulvanjoen alaosan tulvasuojelu 2004 s. 14 .)

Suunnittelualueella sijaitsee 30 hehtaarin laajuinen Suvilahden kaatopaikka, joka on aloittanut toimintansa nykyisellä paikallaan 1966. Kaatopaikan jätepenkka on tilavuudeltaan noin 1 500 000 m^3 ja pinta-alaltaan noin 20ha. Se koostuu lähinnä yhdyskuntajätteestä ja teollisuusjätteestä. (Ympäristölupapäätös 28.6.2002. s.2.) Vaasan yleiskaavassa 2030 paikka on merkitty viheralueeksi, jonka toteutus on tarkoitus aloittaa kun kaatopaikka saadaan suljettua vuoden 2020 tienoilla (Ruokonen, sähköpostilla 9.11.2012). Kaatopaikan jälkihoidon ympäristölupahakemus tehtiin syksyllä 2012 ja siinä on huomioitu tämä ulkoilureitistösuunnitelma.

Eteläinen Kaupunginselkä

Eteläinen Kaupnginselkä on noin 16 km^2 kokoinen lahti (Paunila&Rautamäki 1999 s.40). Se yhdistyy avomereen Myrgrundin ja Vaskiluodon siltapenkereissä olevien aukkojen kautta. Lahteen laskee Tuovilanjoki eli Laihianjoki, Sulvanjoki, Ådran, sekä Vanhan Vaasan kanaali.

Eteläisen Kaupunginselän valuma-alue on noin 700km^2. Se jakautuu Tuovilanjoen (506 km^2), Sulvanjoen (140 km^2) ja Vanhan Vaasan kanaalin (30 km^2) valuma-alueisiin, sekä ja muuhun valuma-alueeseen (25 km^2). (Tuovilanjoen ja Sulvanjoen alaosan tulvasuojelu 2004 s.5.)

Lahden vesi on hapanta (pH<4) ja sen laatu vaihtelee huomattavasti eri aikoina. Suurimmat kuormittajat ovat Tuovilanjoki ja Sulvanjoki. (Tuovilanjoen ja Sulvanjoen alaosan tulvasuojelu 2004 s.9-11.) Jokien mukana tulevan lietteen ja ravinteiden kerääntyminen lahteen jouduttaa sen mataloitumista ja umpeen kasvua noin 20 millimetriin vuodessa yhteisvaikutuksessa maankohoamisen kanssa (Tuovilanjoen ja Sulvanjoen alaosan tulvasuojelu 2004 s.5). Eteläiselle Kaupunginselälle lasketaan puhdistamattomana myös suuri osa Vaasan kaupungin hulevesistä (Bonn, henkilökohtainen tiedonanto 14.2.2012).

Veden keskisyvyys on lahdessa vain noin 1,2 metriä, mikä rajoittaa sen virkistyskäyttöä vesillä liikkujan näkökulmasta. Erityisesti Tuovilanjoen ja Sulvanjoen suistoalue on niin liettynyttä, että teoreettisella meriveden keskivedenkorkeudella alue on osittain kuivana. (Tuovilanjoen ja Sulvanjoen alaosan tulvasuojelu 2004 s.5.) Virkistyskäytön edistämiseksi mataloitumisprosessia on pyritty viivyttämään pohjan ruoppauksilla uimarantojen ja veneväylien läheisyydessä, mutta koko lahden säännöllisiin ruoppauksiin ei ole resursseja (Bonn, henkilökohtainen tiedonanto 16.2.2012).

Tuovilanjoen ja Sulvanjoen alaosia ruopataan niiden auki pitämiseksi tulvasuojelun takia (Tuovilanjoen ja Sulvanjoen alaosan tulvasuojelu 2004 s.5). Ruoppausuomat ulottuvat nykyisiltä tulvapenkereiltä noin 1.0 metrin syvyyskäyrälle ja niiden yhteenlaskettu pituus on lähes 4 km. Lisäksi Sulvanjoen itäpuolelle kaivetaan noin 700 metrin mittainen Sävvikin eristysoja, jonka avulla viljelysalueen kuivatus parantuu ja Bolotin mökkikylään saadaan avovesiyhteys. (Tuovilanjoen ja Sulvanjoen alaosan tulvasuojelu 2004 s. 13-14 .)

Vesistön prosessit ulkoilureitistön suunnittelussa

Vesistön läheisyys ja sen luonne ovat merkittävä osa suunniteltavan ulkoilureitin luonnetta.

Eteläisen Kaupunginselän rantaviiva siirtyy ja veden syvyys pienenee vähitellen. Veden laatu ja lahden mataluus vaikuttaa umpeutumisprosessin nopeuteen ja kunnossapitotoimiin, rantaviivan siirtyminen reitin linjaukseen. Kunnossapitotoimet, kuten ruoppaus muuttavat paitsi vesistön, myös sen ympäristön luonnetta.

Maiseman muutoksen prosessi, johon myös vesiolot liittyvät voidaan nähdä paitsi vesistön umpeutumisen uhkana, myös ainutlaatuisena prosessina, jonka seuraamiseen suunniteltava ulkoilureitti tuo lisää mahdollisuuksia. Ruoppausmassojen sijoittelu ranta-alueelle voidaan virkistyskäytön kannalta nähdä myös mahdollisuutena.

Maankohoaminen näkyy kaupunginrannassa rantaviivan siirtymisenä. Rannan loiva profiili tuo ilmiön erityisen selkeästi esiin. Kuva on otettu Lehmuspuiston kohdalta keväällä 2012.

Suvilahden kaatopaikkan täyttömäki helmikuussa 2012 Eteläisen Kaupunginselän Natura 2000 -alueelta kuvattuna. Puusto täyttömäen edustalla sijoittuu pääosin Vanhan Vaasan kanaalin varsille.

Ruovikon ja avoimen vesipinnan vaihtelua Eteläisen Kaupunginselän pohjukassa syksyllä 2011.

Suojellut- ja arvokkaat elinympäristöt

Suunnittelualueen kaakkoisosassa sijaitsee Natura 2000 -alue, johon kuuluu linnustonsuojelualue ja kaksi vanhojen metsien kuviota, joiden laajuus on yhteensä 827ha (Haldin 2005 s.6). Natura-alueeseen kuuluvat myös Risössä Ryövärinkarin koillisosassa ja Bolotin itäpuolella sijaitsevat merenrantaniityt ja kostea suurruohoniittyalue. Bolotin suojeltuja niitty-alueita hoidetaan lehmien laidunnuksella. Paikallinen maanviljelijä pitää myös alueen pensaskasvillisuuden kurissa. (Haldin 2005 s.18.) Lisäksi eri puolilla suunnittelualuetta on useita liito-oravien elinympäristöjen ydin-alueita (Nyman & Toivio 2010a,b Oja & Oja 2010) . Bragen ulkoilmamu-seossa on lepakkojen levähdysalue (Nyman 2008a).

Ulkoilureitin suunnittelun kannalta arvokkaat luontoalueet ja kohteet on syytä huomioida, jotta niistä herkimmät voidaan kiertää. Toisaalta luon-tokohteet lisäävät ulkoilukokemuksen moniulotteisuutta, joten kulku pyritään ohjaamaan kestävimpien kohteiden läheltä.

Suojeltujen ja arvokkaiden elinympäristöjen sijainnit on esitetty kartassa Kulttuurimaiseman ja luonnon arvot.

Metsä- ja kasvupaikkatyypit

Metsätyyppien kulutuskestävyydellä on huomattavia eroja. Mustikka- ja puolukkatyypin tuore kangas kestää metsätyypeistä parhaiten kulu-tusta. Kuivat ja karukkokankaat kestävät kulutusta huonoiten ja niiden kasvillisuus uudistuu hitaasti. Myös lehdot ja lehtomaiset kankaat kestävät huonosti kulutusta, mutta niiden kasvillisuus uudistuu nopeasti. Erityisesti tämä täytyy ottaa huomioon taukopaikkojen sijaintia suun-nitellessa, sillä niiden ympäristö joutuu erityisen kovan rasituksen kohteeksi. (Miettinen 1999 s.45-46.) Kulutukselle herkillä alueilla reitistön suunnittelu todellisia tarpeita vastaavaksi linjauksen ja mittakaavan suhteen on erityisen tärkeää.

Suunnittelualueella olevista Vaasan kaupungin metsistä valtaosa luoki-tellaan tuoreisiin tai lehtomaisiin kankaisiin tai niitä vastaaviin soihin. Alueella on myös lehtoa tai lehtomaista suota ja kuivahkoa kangasta tai niitä vastaavia soita, sekä kuivaa kangasta tai sitä vastaavaa suota. (Vaasan kaupungin metsäsuunnitelma vuosille 2011-2012 2011.)

Kasvillisuuden leviäminen Eteläisellä Kaupunginselällä

Erittäin tiheän kasvillisuuden vyöhyke ulottuu rannasta alueelle, jossa vesisyvyys on keskivedellä noin yhden metrin (Länsi-Suomen ympä-ristökeskus 2004 s.5) eli Svartön itäkärjestä Suvilahden eteläkärkeen (ortokuva 2011).

Eteläisen Kaupunginselän pohjukassa kasvaa pääasiassa järvikaislaa, järviruokoa ja merikaislaa. Ruopattujen alueiden läheisyydessä kasvaa ulpukkaa ja lummetta. (Tuovilanjoen ja Sulvanjoen alaosan tulvasuojelu 2004 s. 11.)Lahden länsiosissa kasvaa lähinnä uposlehtistä kasvillisuutta (Hirvijärvi 1999 s.5).

Kasvillisuuden leviäminen muun muassa nopeuttaa lahden umpeen-kasvua ja vaikuttaa ulkoilureitiltä avautuvien näkymien luonteeseen. Kasvillisuuden leviäminen on esitetty kartassa Kulttuurimaiseman ja luonnon arvot.

Liito-oravan elinympäristöön kuuluvia haapoja Suvilahden rannassa.

Patteriniemen Krimin sodan aikaiseen linnotukseen kuuluva salakari on maankohoamisen myötä noussut veden pinnan yläpuolelle.

ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET, RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ JA KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET

Suunnittelualueella on runsaasti arvokkaita maisema-alueita ja rakennettua kulttuuriympäristöä. Vaasan kaupunginranta, Hietalahdenpuisto, Vanhan Vaasan kanaalin ympäristö sekä Söderfjärdenin viljely- ja kylämaisema on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi. (Valtakunallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt 2009.)

Sulvan Söderfjärden kuuluu myös Ympäristöministeriön luokittelemiin arvokkaisiin maisema-alueisiin (Arvokkaat maisema-alueet Maisema-aluetyöryhmän mietintö II. 1992 s.145).

Näsetissä ja Vaskiluodossa sijaitsee kulttuuriympäristön kannalta arvokkaita alueita. Näset on vanhaa kylämaisemaa, jossa on säilynyt asuinrakennuksia ja venevajoja 1770-luvulta alkaen (Öst 2010 s.20). Lisäksi erityisesti Kuparisaaren ja Suvilahden alueella on runsaasti vanhoja kivilaitureita ja muita menneen asutuksen jäänteitä, joilla ei ole virallista suojelustatusta, mutta joiden vaaliminen rikastuttaa ympäristöään. Pohjanmaanmuseo on inventoinut jäänteitä ja joitakin niistä on esitetty suojeltavaksi. (Rajala ym. 2005.)

Suunnittelualueella on myös useita kiinteitä muinaisjäännöksiä muun muassa Vanhan Vaasan kanaalin ympäristössä, sekä muinaismuistoalue Patterinniemessä. Svartössä on Valtakunnallisesti arvokkaan laivatelakan jäänteet 1600-luvulta (Öst 2010 s.16).

Arvokkaat maisema-alueet, rakennettu kulttuuriympäristö ja kiinteät muinaisjäännökset on esitetty oheisessa kartassa.

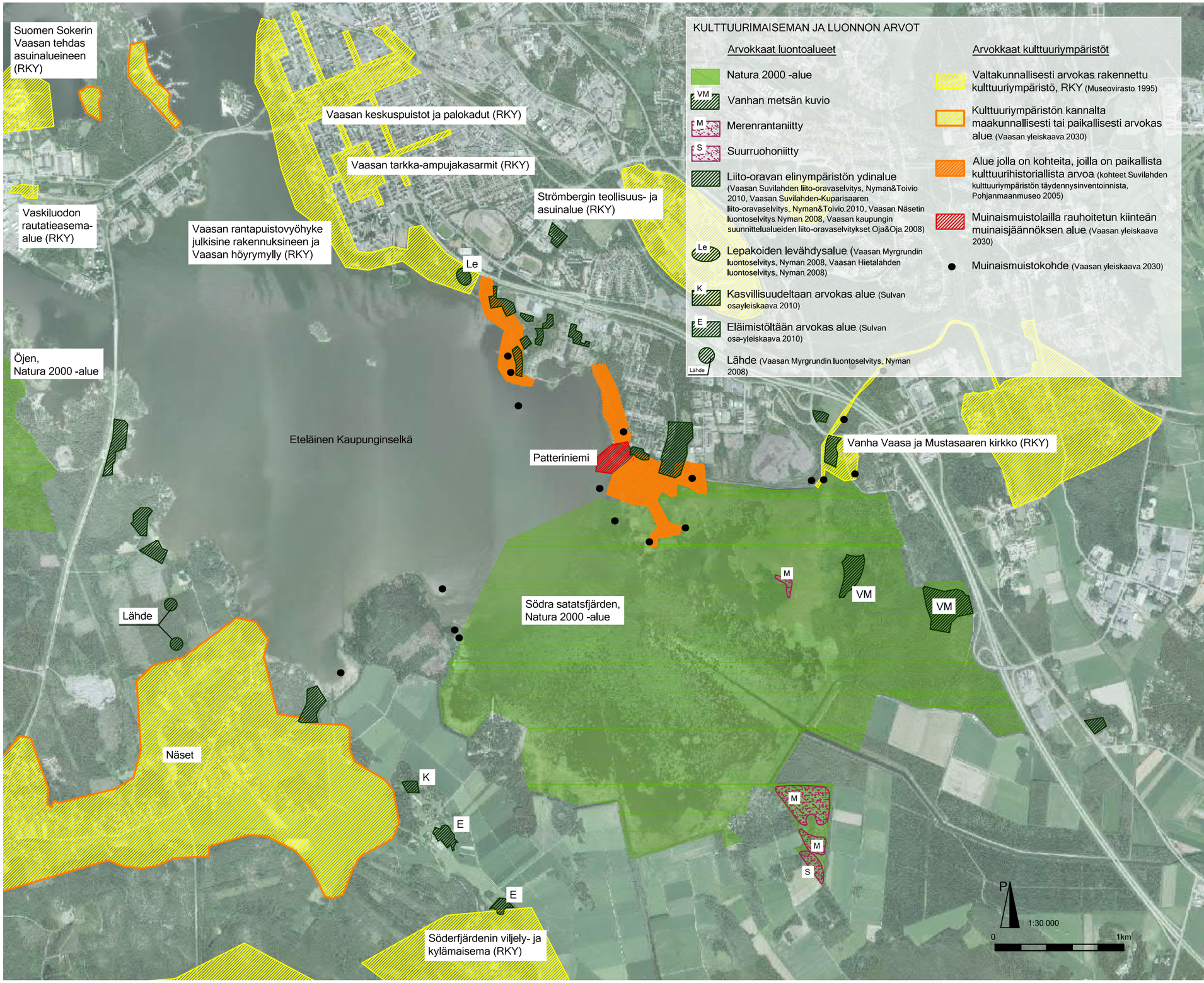

Ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

KESKEISET KÄSITTEET

Kappaleessa on kuvailtu lyhyesti tässä Eteläisen Kaupunginselän kiertävän ulkoilureitistön suunnitelmassa käytetyt keskeiset käsitteet.

Ulkoilureitti on yleinen nimitys ulkoilukäyttöön tarkoitetuille erityyppisille reiteille.

Pääreitillä tarkoitetaan ulkoilureitistön osaa, joka muodostaa tavoitetilassaan katkeamattoman rengasreitin Eteläisen Kaupunginselän ympäri. Pääreitin mittakaava ja talvikunnossapito vaihtelee sen eri osilla.

Pääreittiin liittyvillä reiteillä tarkoitetaan muita Eteläisen Kaupunginselän kiertävään ulkoilureitistöön kuluvia reittejä.

Kevyen liikenteen väylät mahdollistavat nopean siirtymisen paikasta toiseen, esimerkiksi polkupyörällä työpaikan ja kodin välillä. Ne voivat olla kivituhka- tai asfalttipäällysteisiä. Monet suunnittelualueen kevyen liikenteen väylistä sijaitsevat ajoradan vieressä. Väylällä on paljon tilaa vastaantulijan kohtaamiseen. Myös viheralueilla sijaitsevat kevyen liikenteen väylät on perustettu kunnolla ja ne ovat pääosin talvikunnossapidettyjä.

Puistokäytävät sijaitsevat rakennetuissa puistoissa ja ne ovat mittakaavaltaan sellaisia, että vähintään kaksi ihmistä mahtuu kohtaamaan ilman että toinen joutuu väistämään. Puistokäytävien perustus ja hoito on korkeatasoista. Niiden linjaus on sovitettu osaksi puistosommitelmaa.

Kapeammat ulkoilureitit ovat enemmän vapaa-ajalla tapahtuvia ulkoilulenkkejä varten. Reitillä on useimmiten tilaa kohdata toinen, mutta kohtaus voi joillakin reitin osilla vaatia tien antamista. Kapeammat ulkoilureitit on useimmiten helppo sovittaa maastoon ja ne vievät kulkijan mielenkiintoisten kohteiden lähelle.

Pitkospuut eli pitkokset ovat puurakenteisia, yleensä kapeita reittejä. Pitkokset sopivat hyvin alueille, joissa maasto on märkää tai erityisen herkkää kulumiselle. Pitkosten käyttö myös rajoittaa pyöräilyä tai moottoriliikennettä. Pitkokset tuovat vaihtelua patikointikokemukseen. Niiden huolto vaatii kuitenkin melko paljon työtä, koska puuosat täytyy uusia aika-ajoin. Toisinaan jäät liikuttelevat pitkoksia.

Esteettömät pitkokset ovat leveydeltään vähintään 1,2 metriä ja niiden lankkujen tai lautojen väli on enintään 5 mm leveä. Jos reitin leveys on alle 1,8 metriä tarvitaan kääntymis- ja kohtaamispaikkoja sopivin välein.(Ulkotilojen esteettömyyden kartoitus- ja arviointiopas SuRaKu. 2005 s.12.) Estettömien pitkosten reuna on vähintään 5 cm kulkupintaa korkeampi, jottei pyörätuoli luiskahda vahingossa reunan yli (ESKE 2010). Jos esteettömiä pitkoksia joudutaan luiskaamaan, niiden kaltevuus saa olla korkeintaan 8% ja luiskan pituus enintään kuusi metriä. Jos luiska on yli kuusi metriä pitkä sen kaltevus saa olla enintään 5%. (Ulkotilojen esteettömyyden kartoitus- ja arviointiopas SuRaKu. 2005 s.17.)

Laiturireitit ovat puurakenteisia reittejä, jotka on toteutettu pitkospuita massiivisemmin. Ne tuovat vaihtelua kulkukokemukseen ja ohjaavat kulkua kivituhkapintaisia reittejä tehokkaammin. Laiturireitti voidaan sovittaa vaihtelevaan maastoon ilman että sen profiili tai ympäröivä maasto kärsii merkittävästi. Reitti sopii myös kosteisiin olosuhteisiin. Laiturireittiä pitkin voi ajaa myös polkupyörällä jos reitin leveys ja kääntymiskulmat niin edellyttävät. Laiturireitit voidaan rakentaa esteettömäksi, mutta reitin pinta saattaa olla kastuttuaan liukas.

Tulvapenkereillä kulkevat reitit nousevat ympäröivää maastoa korkeammalle. Niiden leveyttä rajoittaa penkereen leveys ja reitin linjausta penkereen muoto. Tästä johtuen ne ovat yleensä melko kapeita ja suoralinjaisia. Tulvapenkereet kulkevat vesistön rajassa.

Metsäpolut ovat pääosin muodostuneet tallaantumisen seurauksena. Ne ovat kapeita ja pääosin melko lyhyitä, paikoin myös väliaikaisia reitin osuuksia. Reittipohja on luonnollinen maapohja, jota voidaan vahvistaa tai tasoittaa paikallisesti tarpeen mukaan. Reitin linjaus pyritään sovittamaan maastoon niin, että reitti sijoittuu luonnolliseen kulku-uomaan maastossa, eikä kulkua tarvitse juurikaan rajoittaa maaston kulumiseksi. Metsäpolkujen liittäminen osaksi reittikokonaisuutta tapahtuu pääasiassa merkitsemällä polut ulkoilukarttaan ja sijoittamalla maastoon reittiopasteita.

Yksityisteillä tarkoitetaan yksityisomistuksessa olevia teitä, eli teitä, jotka eivät ole kunnan tai valtion omistuksessa. Ne ovat useimmiten mittakaavaltaan pieniä.

Peltotiet ovat yksityisteitä, joita käytetään pääasiassa peltotöihin. Ne ovat mittakaavaltaan sellaisia, että kaksi ajoneuvoa ei mahdu kulkemaan rinnakkain. Peltoteitä ei useimmiten olla perustettu kunnolla ja ne voivat olla ajoittain vaikeakulkuisia.

Kylätiet voivat olla yksityisiä tai valtion omistamia teitä. Ne ovat mittakaavaltaan pieniä ja kulkevat kylässä tai kylämäisessä ympäristössä.

ULKOILUREITIN PERUSTAMINEN JA SEN LUPAPROSESSIT

Tähän kappaleeseen on kerätty otos ulkoilureitin perustamiseen liittyvästä lainsäädännöstä ja lupaprosesseista. Kokonaisuutta on tarkasteltu Vaasan Eteläisen Kaupunginselän kiertävän ulkoilureitistön suunnittelun näkökulmasta kyseisen alueen maankäytön problematiikka huomioiden.

JOKAMIEHENOIKEUDET

Jokamiehenoikeudet ovat yleisesti hyväksytty maan tapa ja niiden taustalla on laaja lainsäädäntö (Rautiainen (toim.)2012 s.14). Yksityisteitä, peltoteitä ja metsäpolkuja voi käyttää ulkoilutarkoitukseen jalan, hiihtäen tai polkupyöräillen jokamiehenoikeuksien perusteella. Myös veneily ja kulkeminen jäällä tai jäisellä pellolla kuuluu jokamiehenoikeuksiin. (Rautiainen (toim.) 2012 s.11, 32, 45.)

Maanomistaja voi asettaa mailleen kulkua rajoittavia kylttejä vain jos siihen on todellinen syy, kuten luonnonsuojelualueella tai pihamaalla kulkemisen rajoittaminen (Rautiainen (toim.) 2012 s.13).

Pysyvien kylttien ja reittiopasteiden sijoittaminen (Fallenius, sähköpostilla 9.7.2012) tai ulkoilureittien ja latujen ylläpito moottorikäyttöisellä ajoneuvolla (Rautiainen (toim.) 2012 s.42) toisen omistamalla alueella ei kuulu jokamiehen oikeuksien piiriin, joten tähän tarvitaan maanomistajan lupa. Kunta voi kuitenkin ohjata yleistä virkistyskäyttöä silloin kun se on tarpeen muun muassa vahinkojen välttämiseksi ja turvallisuuden parantamiseksi. (Rautiainen (toim.) 2012 s.60.)

Jos kuitenkin yksityisen tien tienpitoon saadaan kunnalta avustuksia, voi kunta määrätä avustuksen ehdoista (Laki yksityisistä teistä 13 luku 96 §). Tienpitäjä ei myöskään voi kieltää tien käyttämistä kymmeneen vuoteen avustuksen saamisesta (Rautiainen (toim.) 2012 s.45).

Päätelmät:

Reitistön toteusvaiheessa yksityisteiden saamat tuet voidaan tarpeen mukaan selvittää ja uusien tukien myöntämisedellytykseksi asettaa kevyen liikenteen reittiopasteiden sijoittaminen maastoon. Jokamiehenoikeuksilla liikkujaa harhaanjohtavat kieltotaulut, joilla ei ole todellisia perusteita voidaan poistaa.

KAAVOITUS

Kunta voi laatia alueelle yleis- tai asemakaavan, jossa ulkoilureitti on esitetty. Tällöin ulkoilureittisuunnitelma käsitellään osana kaavoitusprosessia.

Kaavoitusprosessissa kaikille osallisille on tarjottava mahdollisuus saada tietoa prosessista ja suunnitellusta kaavasta. Kaavaehdotus on myös jätettävä julkisesti nähtäville ja kuntalaisille ja osallisille on annettava mahdollisuus jättää muistutus asiasta. (Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) 8 luku). Yleiskaavan hyväksyy kunnanvaltuusto (MRL 15 luku 37 §) ja asemakaavan yleensä kunnanvaltuusto (MRL 7 luku 52 §).

Yleiskaava ohjaa kunnan tai sen osan yhdyskuntarakennetta ja maankäyttöä yleispiirteisesti ja siinä sovitetaan toiminnot yhteen. Siinä esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet. (MRL 5 luku 35 §.) Yleiskaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa asemakaavaa (MRL 5 luku 42 §).

Asemakaavassa alueiden käytön järjestämistä, rakentamista ja kehittämistä ohjataan yksityiskohtaisella tasolla (MRL 7 luku 50 §).

Kunta voi tehdä maanomistajien kanssa maankäyttösopimuksia, jotka liittyvät kaavojen toteuttamiseen. Niissä voidaan sopia osapuolten välisistä oikeuksista ja velvotteista. (MRL 12 a luku 91 b §.)

Päätelmät:

Yleiskaavassa voidaan esittää ulkoilureitistön yleispiirteinen linjaus ja tavoitteellinen reittiverkosto suhteessa muihin toimintoihin ja maankäyttöön. Kunta voi tehdä maanomistajan tai hallinnoijan kanssa maankäyttösopimuksen yleiskaavan mukaisen ulkoilureitin rakentamisesta ja esimerkiksi sopia, että kunta rakentaa ja ylläpitää reitin. Voidaan myös sopia, että kunta saa asettaa reitistöön liittyviä opasteita myös metsäpoluille ja yksityisteille jotka liittyvät rakennettavaan reittiin.

Asemakaavassa ulkoilureitin linjausta voidaan tarkentaa. Myös muita ulkoilureitin ominaisuuksia, kuten sen leveys ja pintamateriaali voidaan määrätä asemakaavassa. Reitti voidaan myös kuitenkin osoittaa kulkemaan alueille johon sitä ei asemakaavassa ole osoitettu, jollei se rajoita muiden kaavamääräysten toteutumista.

ULKOILUREITTITOIMITUS

Ulkoilulain mukaan voidaan kiinteistön kautta johtaa ulkoilijoiden kulkeminen, jos se on yleisen ulkoilutoiminnan kannalta tärkeää, eikä siitä aiheudu merkittävää haittaa kiinteistölle (Ulkoilulaki 1 luku 1 §).

Ulkoilureitin perustamiseksi on laadittava ja vahvistettava ulkoilureittisuunnitelma sekä paikalla pidettävä ulkoilureittitoimitus (Ulkoilulaki 1 luku 2 §). Ulkoilureittisuunnitelmassa osoitetaan reitin kulku ja mihin ulkoiluun liittyvään kulkemiseen se on tarkoitettu. Suunnitelmassa on myös mainittava kiinteistöt, joiden alueen kautta reitti tulisi kulkemaan. (Ulkoilulaki 1 luku 3 §.)

Niille, joiden oikeutta tai etua suunnitelma koskee on varattava tilaisuus muistutusten tekemiseen suunnitelman johdosta. Suunnitelma on pidettävä nähtävillä 14 päivän ajan ja muistutuksia siitä voidaan jättää sen jälkeen 30 päivän ajan. Suunnitelmasta on myös erikseen ilmoitettava maanomistajille, joiden alueiden kautta reitti tulisi kulkemaan. (Ulkoilulaki 1 luku 4 §.)

Ulkoilureittisuunnitelman vahvistaa paikallinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) (Ulkoilulaki 1 luku 4 §). Vuoden kuluessa vahvistuksesta kunnan tulee hakea määräystä ulkoilureittitoimitukseen maanmittauspiirin maanmittaustoimistolta (Ulkoilulaki 1 luku 5 §).

Ulkoilureittitoimituksen voi tehdä ilman ulkoilureittisuunnitelmaa, mikäli reitti on otettu asema- tai yleiskaavaan tai asianosaiset ovat sopineet alueen luovuttamisesta reittiä varten (Ulkoilulaki 1 luku 13 §).

Ulkoilureittitoimituksessa on määrättävä ulkoilureittisuunnitelman perusteella ja tarvittaessa kunnan osoituksen mukaan alueen rajat, laadittava alueesta kartta ja selitelmä sekä merkittävä niiltä osin kun on tarpeellista ulkoilureitin kulku maastoon. Siinä määrätään myös korvausten suorittamisesta maanomistajille tai haltijoille.
(Ulkoilulaki 1 luku 7 §.)

Kun ulkoilureittitoimitus on saanut lainvoiman ja korvaus maanomistajalle tai haltijalle on suoritettu, ulkoilureitin pitäjällä on oikeus ottaa reittiin kuuluva alue haltuunsa ja tehdä mahdolliset reitin kunnostustoimenpiteet (Ulkoilulaki 1 luku 9 §).

Päätelmät:

Ulkoilureittitoimituksen suorittaminen voi olla järkevä tehdä tilanteessa, jossa tavoitteena on laaja yhtenäinen ulkoilureitistö usean maanomistajan ja eri kunnan alueella. Menetelmä on erityisen käyttökelpoinen silloin jos reitistön perustaminen vaatii suuria investointeja, eikä reitistöstä saada mielekästä jatkuvaa kokonaisuutta ilman kaikkien osuuksien toteuttamista.

YMPÄRISTÖLUPA

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan, kuten kaatopaikkojen toimintaan tarvitaan ympäristölupa. Lupa tarvitaan myös hankkeisiin joista saattaa seurata vesistön pilaantumista, jollei kyse ole vesilain mukaisesta hankkeesta. (Ympäristönsuojelulaki 4 luku 28 §, Ympäristönsuojeluasetus 2 luku.)

Kaatopaikan ympäristölupa-asian käsittelee Aluehallintovirasto (Ympäristönsuojeluasetus 2 luku 5 §).

Päätelmät:

Ulkoilureitin perustamiseen voi liittyä ympäristöluvan tai sen tarkistuksen tarve jos se liittyy luvanvaraiseen kokonaisuuteen tai jos hankkeen ympäristöluvassa on annettu sellaisia lupamääräyksiä, jotka voivat estää tai rajoittaa ulkoilutoimintaa. Kaatopaikat, perustettavat täyttömaa-alueet, tulvapenkereet tai ruoppausmassojen sijoitusalueet voivat esimerkiksi olla tällaisia alueita.

VESILAIN MUKAINEN LUPA

Vesilain mukaan sillan tai kulkulaitteen tekeminen joen valtaväylän yli vaatii aina Aluehallintoviraston luvan (Vesilaki 3 luku 3 §, 1 luku 7 §). Laissa joella tarkoitetaan virtaavan veden vesistöä, jonka valuma-alue on vähintään sata neliökilometriä (Vesilaki 1 luku 3 §). Valtaväylällä tarkoitetaan joen syvimmällä kohdalla olevaa vapaan vedenjuoksun väylää, joka on kolmannes keskivedenkorkeuden mukaisesta joen leveydestä (Vesilaki 1 luku 6 §). Myös valtaväylän tai yleisen kulkuväylän supistaminen tai väylän käyttämistä vaikeuttavan laitteen tai muun esteen asettaminen vaatii aina luvan Aluehallintovirastolta. Myös vesialueen ruoppaaminen tarvitsee vesilain mukaisen luvan kun ruoppausmassan määrä ylittää 500m3, jollei kyse ole julkisen kulkuväylän kunnossapidosta. (Vesilaki 3 luku 3 §.)

ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat vesilain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista (Vesilaki 14 luku 1 §, Vesilaki 1 luku 7 §).

Päätelmät:

Ulkoilureitistöön liittyvät kevyen liikenteen sillat tarvitsevat vesilain mukaisen luvan silloin kun silta ylittää vesistön, joka luetaan valtaväyläksi.

ARVIOINTI- JA LAUSUNTOMENETTELY HANKKEEN VAIKUTUKSISTA NATURA 2000 -VERKOSTOON

Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla luonnonsuojelualueilla tai niiden ulkopuolella tehtävien toimenpiteiden vaikutukset suojeltaviin luontoarvoihin on arvioitava, jos toimenpiteet todennäköisesti heikentävät niitä (Luonnonsuojelulaki 10 luku 65 §).

Hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on arvioitava vaikutukset ja viranomaisen on sen jälkeen pyydettävä niistä lausunto ELY-keskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on. Jos ELY-keskus itse on hankkeen toteuttaja, lausunnon antaa sen sijasta Ympäristöministeriö. Lausunto on annettava viimeistää kuuden kuukauden kuluessa. (Luonnonsuojelulaki 10 luku 65 §.)

Jos arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon, viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa. Hanke voidaan poikkeuksellisesti tästä huolimatta toteuttaa, jos valtioneuvosto yleisistunnossa päättää sen olevan erittäin tärkeä yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole. (Luonnonsuojelulaki 10 luku 66 §.)

Päätelmät:

Perustettavan ulkoilureitistön todennäköiset vaikutukset suojeltaviin luontoarvoihin tulee ennakoida ja mahdollisesti sen perusteella tehdä Natura-arviointi lausuntomenettelyineen.

YLEISSUUNNITELMA

Kuva: Salo 2011

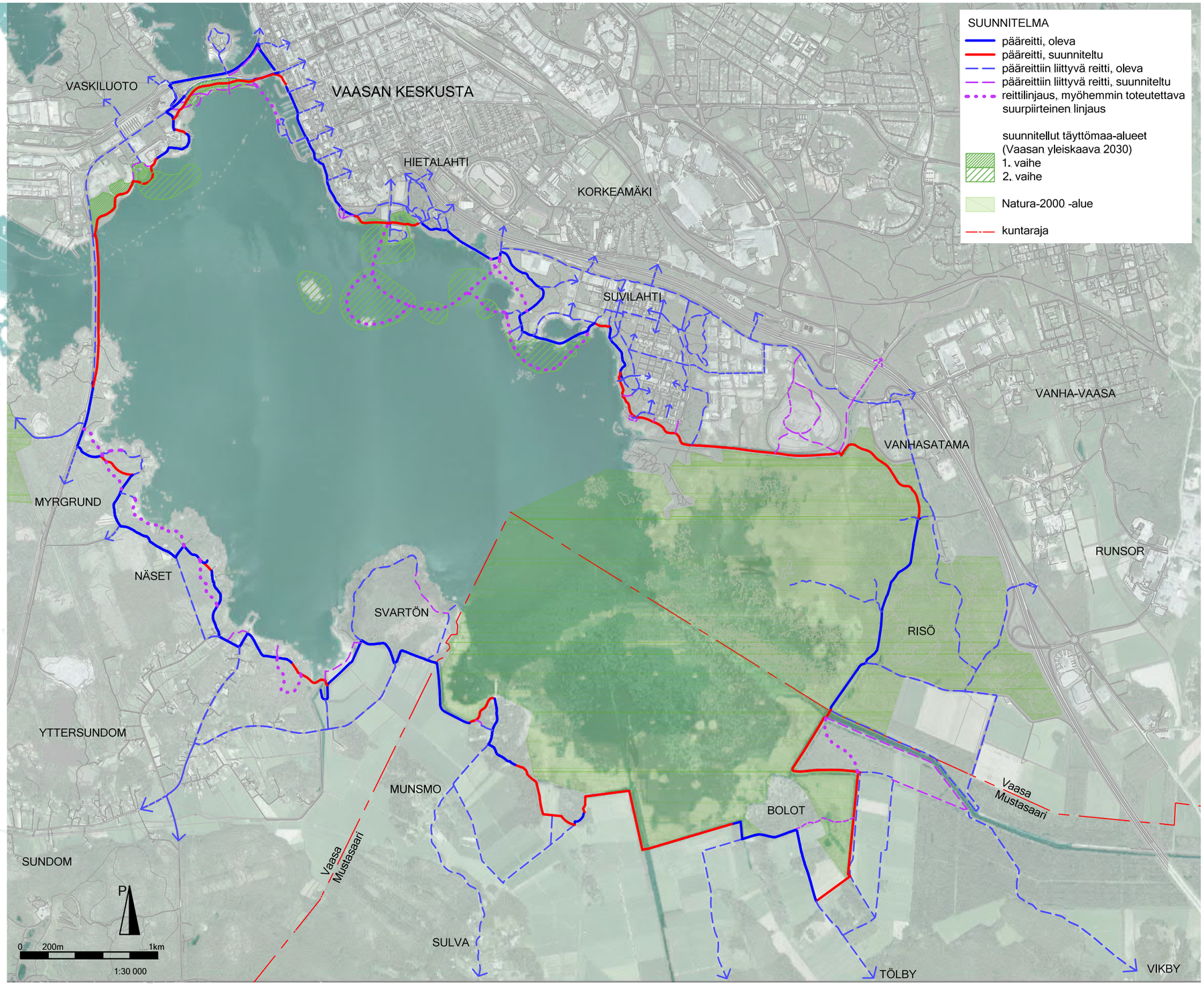

(Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki 2011)

YLEINEN OSA

REITISTÖN LINJAUS

Reitistön linjauksessa on hyödynnetty mahdollisimman paljon olemassa olevia teitä ja polkuja. Nykyisen reitistön lenkkejä on oikaistu ja reitti on tuotu lähemmäs rantaa. Lisäksi uusia vaihtoehtoisia reittejä on lisätty osuuksille, joiden maankäyttö on muuttunut tai muuttumassa kevyelle liikenteelle epäsuotuistaksi.

REITTITYYPIT

Ulkoilureitistö on jaettu pääreittiin ja siihen liittyviin reitteihin. Pääreitillä tarkoitetaan lahden kiertävää rengasreittiä, joka kulkee pääosin rannan tuntumassa. Pääreitin mittakaava vaihtelee ja se koostuu erilaisista reittityypeistä.

Vilkkaimmilla alueilla reitti muodostuu leveistä kevyen liikenteen väylistä. Syrjäisemmillä reitistön osilla se muodostuu kapeammista ulkoilureiteistä, poluista ja pitkoksista. Paikoin ulkoilureitti kulkee samaa väylää ajoneuvoliikenteen kanssa.

Reittityypit on selitetty laajemmin sivulla 26 kappaleessa keskeiset käsitteet.

REITISTÖN MITOITUS

Ulkoilureitistön mitoitukseen vaikuttavat toiminnalliset ja tilalliset tekijät. Toiminnallisesti reitin kulkupinnan tulisi olla vähintään 1,20 metriä leveä, jotta kaksi ihmistä mahtuu ohittamaan toisensa sujuvasti jalkaisin ja jotta reitti toimii myös esteettömänä (Ulkotilojen esteettömyyden kartoitus- ja arviointiopas SuRaKu. 2005 s.12). Kaksi eri suuntiin kulkevaa polkupyöräilijää vaatii sujuvaan kohtaamiseen vähintään kahden metrin levyisen kulkupinnan (Kevyen liikenteen suunnittelu 1998 s.59). Myös koneellisen rakentamisen ja ylläpidon kannalta kulkupinnan on oltava vähintään kahden metrin levyinen (Kiveliö, henkilökohtainen tiedonanto 24.9.2012). Vähintään tähän on pyritty pääreitin osuuksilla, joilla potentiaalisia käyttäjiä on paljon.

Osuuksilla joilla käyttäjiä on harvakseltaan ja käyttö painottuu retkeilyyn, reitistön ylläpidon tason ei tarvitse olla yhtä korkea, eikä sujuvan ohittamisen tarvitse onnistua joka kohdassa. Syrjäisemmillä alueilla ei myöskään esteettömän reitistön tarve ole suuri.

Maasto-olosuhteet tai tilalliset tavoitteet voivat kuitenkin paikoin rajoittaa reitin leveyttä vilkkaammillakin osuuksilla. Tilallisesti reitistöstä voi paikoin tulla kiinnostavampi, jos sen mittakaava vaihtelee. Kulkeminen paikoin leveällä reitillä ja paikoin kapealla polulla tuo lisäulottuvuuden ulkoilukokemukseen.

Kapealla polulla mahdollisuudet tilallisen vaihtelun aikaansaamiseksi ovat suuremmat. Kasvillisuuden, maastonmuotojen ja rakenteiden avulla voidaan saada aikaan hyvin sulkeutuneita ja toisaalta todella avoimia tiloja. Leveällä reitillä avoimen tilan laajuus on aina vähintään reitin leveys ja näkymä eteenpäin on myös todennäköisemmin laaja-alaisempi kuin kapealla reitillä kuljettaessa. Käytön sujuvuuden takia kapeita reittiosuuksia on kuitenkin syytä välttää vilkkailla reittiosuuksilla.

Reitistön mitoitus on esitetty osa-aluesuunnitelmien kartoissa.

REITISTÖN KÄYTTÖMUODOT

Reitistön pääasiallinen käyttömuoto on patikointi. Reitistö sopii myös polkupyöräilyyn pitkospuita ja alle 2 metriä leveitä osuuksia lukuun ottamatta. Näillä osuuksilla polkupyöräilijä voi kiertää vaihtoehtoista reittiä tai taluttaa ajamiseen soveltumattoman reittiosuuden. Laiturireitillä ja vähintään 1,2 metrin levyisillä reiteillä polkupyöräily onnistuu, jos ympärillä on tarpeeksi vapaata tilaa ja polkupyöräilijä sovittaa ajonopeutensa maasto-olosuhteisiin.

Reitistö ei ole tarkoitettu ratsastukseen tai mottorikäyttöisille ajoneuvoille.

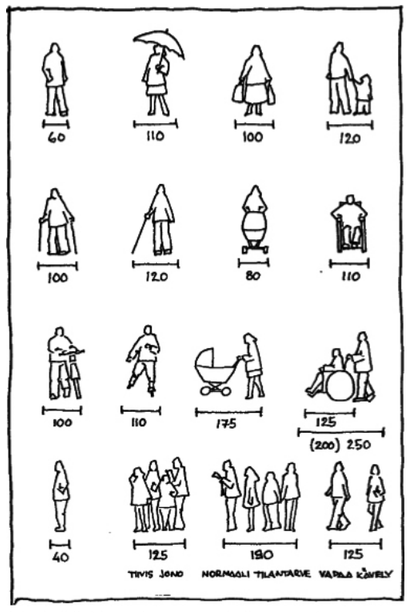

Jalankulkijoiden vaivattomaan kulkuun tarvitseman tilan mittoja. (Kevyen liikenteen suunnittelu 1998 s.19)

Ulkoilureitti Espoon Laajalahden rannassa on noin 2 metriä leveä. Kaksi polkupyöräilijää mahtuu kulkemaan rinnakkain. Saman tyyppinen reitti sopii monin paikoin tulvapengerten päälle.

Kivituhkapintainen reitti Helsingin Pikku-Huopalahdessa on noin 1,2 metriä leveä.

Laiturireitti Pikku-Huopalahdessa on 2,25metriä leveä. Kaksi pyöräilijää mahtuu kohtaamaan ajovauhtia hiljentäen. Kaiteet kaventavat ajotilaa.

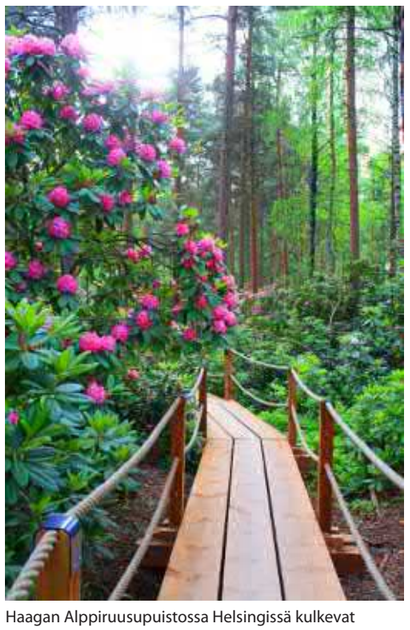

Haagan Alppiruusupuistossa Helsingissä kulkevat puureitit ovat kulkupinnaltaan metrin levyisiä. Kuvalähde: http://4.bp.blogspot.com/_zFDYBnhEhqE/TA_ndhek39I/AAAAAAAAAr0/LNiSNCHQV_w/s1600/rodo.JPG

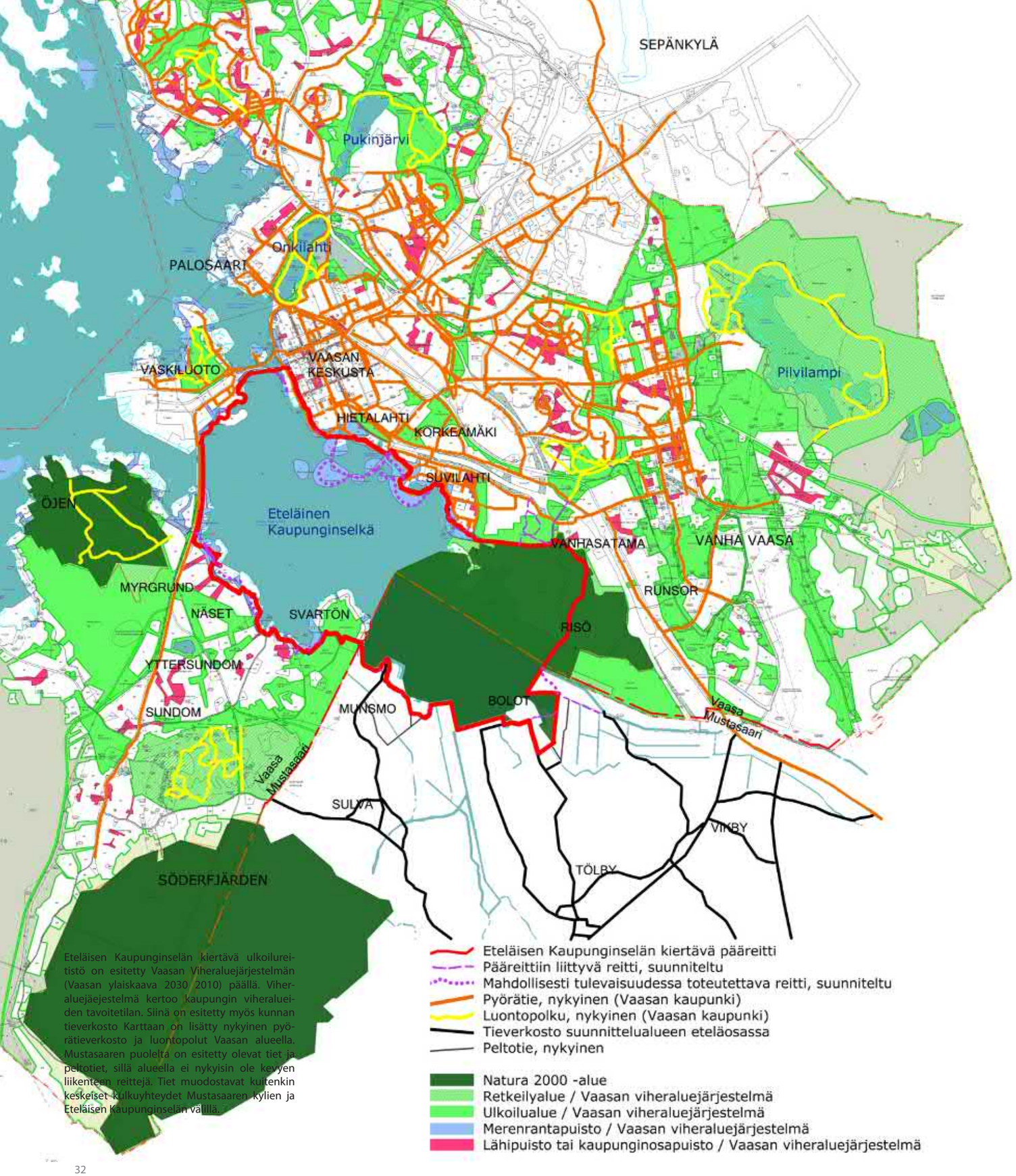

Eteläisen Kaupunginselän kiertävä ulkoilureitistö on esitetty Vaasan Viheraluejärjestelmän (Vaasan ylaiskaava 2030 2010) päällä. Viheraluejäejestelmä kertoo kaupungin viheralueiden tavoitetilan. Siinä on esitetty myös kunnan tieverkosto Karttaan on lisätty nykyinen pyörätieverkosto ja luontopolut Vaasan alueella. Mustasaaren puolelta on esitetty olevat tiet ja peltotiet, sillä alueella ei nykyisin ole kevyen liikenteen reittejä. Tiet muodostavat kuitenkin keskeiset kulkuyhteydet Mustasaaren kylien ja Eteläisen kaupunginselän välillä.

LIITTYMINEN YMPÄRISTÖÖN

Eteläisen Kaupunginselän kiertävä ulkoilureitistö liittyy Vaasan kevyen liikenteen verkostoon. Se myös parantaa kevyen liikenteen yhteyksiä Öjenin-Södrastadsfjärdenin-Söderfjärdenin Natura 2000 -alueelle ja liittää nämä Natura-alueen erilliset osat toisiinsa.

Ulkoilureitistö yhdistää toisiinsa myös niin kutsuttuja Vaasan laaksokäytäviä, joita on tulevaisuudessa tarkoitus kehittää kaupungin keskeisinä viheralueyhteyksinä (Vaasan yleiskaava 2030).

Reitistö liittyy osaltaan myös Pilvilammen ulkoilualueen ja Eteläisen Kaupunginselän väliin tarvittavaan ulkoilureittiyhteyteen ja parantaa kevyen liikenteen yhteyksiä Sulvan ja Vaasan välillä.

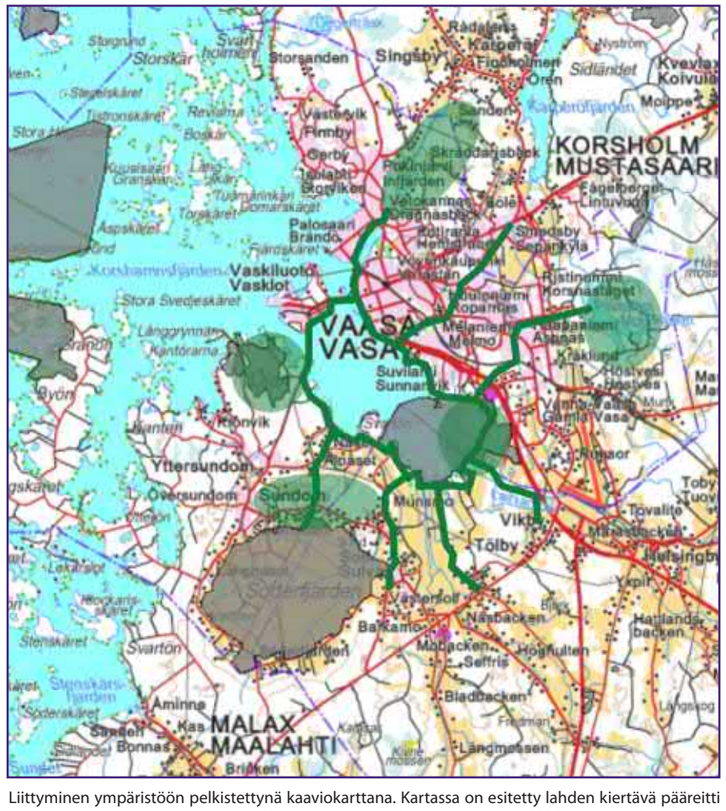

Liittyminen ympäristöön pelkistettynä kaaviokarttana. Kartassa on esitetty lahden kiertävä pääreitti ja keskeiset liittymisväylät ympäristöön, läheisille metsäalueille ja Natura 2000 -alueille. (Pohjakartta: Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkuna)

TALVIKÄYTTÖ

Vaasassa kadut ja kevyen liikenteen väylät on jaettu kunnossapitoluokkiin talvikunnossapidon järjestämiseksi. Reitistön talvikunnossapito noudattelee nykyistä linjausta, jonka mukaan Myrgrundista Vaskiluodon ja kaupunginrannan kautta Emäntälahden penkereelle kulkeva ulkoilureitti kuuluu kiireellisimmin aurattaviin kevyen liikenteen reitteihin (Talvikunnossapito 2012). Lisäksi Myrgrundin ja Näsetin ympäristöön suunnitellut kevyen liikenteen reitit kuuluvat toteuduttuaan vaiheen 2 mukaisesti tähän luokkaan. Pitkospuita ja talvikunnossapidettyä kevyen liikenteen verkostoa lukuun ottamatta suunniteltua ulkoilureitistöä ylläpidetään talvisin ajamalla lumi reitin pinnassa tiiviiksi moottorikelkalla. Tällöin reitillä on mahdollista kävellä tai hiihtää perinteisellä tyylillä.

Vaasan kaupunki ylläpitää talvisin perinteisen- ja luistelutyylin latuverkostoa Eteläisen Kaupunginselän jäällä ja useilla luontopoluilla eri puolilla kaupunkia. Lisäksi Vaasan latu ylläpitää latuverkostoa Pilvilammen luontopoluilla, josta tarvitaan latuyhteys Eteläiselle Kaupunginselälle Vanhan Vaasan kanaalin pengertä pitkin. Muilta osin Eteläisen Kaupunginselän kiertävälle ulkoilureitistölle ei ole suunnitteilla ylläpidettyjä latuja. Perinteisellä hiihtotyylillä pääsee kuitenkin liikkumaan pelloilla sekä ulkoilureiteillä joilla ei ole talvikunnossapitoa.

Suunnittelualueella kuljetaan myös moottorikelkoilla, joille on varattu erilliset väylät (EPOELY/129/07.01.2010. 28.5.2010, EPOELY/1590/07/07.01.2010, H23-139 1999, LSU-2005-L-208 (251) 2006, LSU-2004-L-517 2008, Moottorikelkkailureitit 2012, Vaasan yleiskaava 2030).

Ulkoilureitille muodostunut latu Patteriniemessä helmikuussa 2012.

Talvella myös Eteläinen Kaupunginselkä toimii ulkoilualueena .

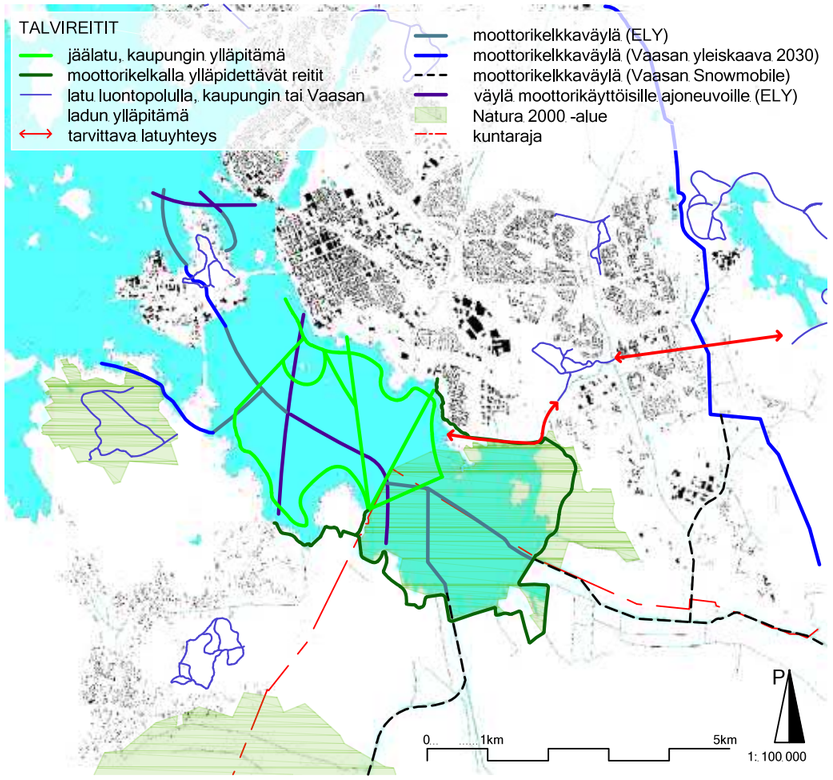

Kartta alueen nykyisestä ja suunnitellusta talvikäytöstä. Moottorikelkalla ylläpidettävillä reitit ja tarvittavat latuyhteydet ovat suunniteltuja, muut nykytilan mukaisia. Suunnittelualueen pohjoisosan talvikunnossapidettyjä kevyen liikenteen reittejä ei olla merkitty karttaan. (Pohjakartta Vaasan kaupunki)

SILLAT

Suunnittelualueelle tarvitaan useita erikokoisia siltoja. Siltatyypin valintaan vaikuttaa käyttötarkoitus, tarvittava jänneväli, alikulkukorkeus, perustusolosuhteet, kustannustehokkuus, sekä ulkonäköseikat. Siltojen rakentaminen on yksi ulkoilureitistön perustamisen suurimpia kustannuseriä, mutta ne kannattaa tehdä kerralla kunnolla ja mitoittaa kasvaville käyttäjämäärille jatkosuunnitteluun ryhdyttäessä.

Suunnittelualueen vaativimmat olosuhteet ovat Tuovilanjoen ylityspaikalla. Ylityksen pituus on noin 60metriä, perustusolosuhteet ovat huonot, sillä silta on perustettava joen savipenkereiden varaan ja sillan ali kulkee moottorikelkkailureitti. Lisäksi siltapaikka on joen suulla, johon muodostuu kevättalvella jääpatoja. Ylityspaikka sijaitsee kuitenkin ulkoilureitistön jatkuvuuden kannalta tärkeällä paikalla. Jokisuussa sijaitsevalta sillalta myös aukeaa hienot näkymät Eteläiselle Kaupunginselälle.

Siltojen pääasiallisena materiaalina käytetään puuta. Se sopii sekä luonnonympäristöön että kaupunkiympäristöön. Puu on uusiutuvaa raaka-ainetta jonka tuotannon ja kuljetuksen hiilidioksidipäästöt ovat pienet. Se myös sitoo itseensä ilmakehän hiilidioksidia, ja voidaan hävittää polttamalla. Nykyisin myös painekyllästetty puu, jota täytyy useimmiten käyttää kosteusolosuhteiltaan vaativissa kohteissa, voidaan hyödyntää käyttöikänsä päätyttyä energiaksi tarkoitukseen soveltuvissa polttolaitoksissa (Painekyllästetty puu. Opas ammattilaisille 2012 s.3). Jatkosuunnittelussa tulee kuitenkin tutkia myös muita materiaalivaihtoehtoja sillan kantaviin rakenteisiin.

Referenssikuvia kevyen liikenteen siltojen luonteesta.

kuvalähteet:
1. www.panoramio.com/photo/46062572
2 www.helsinki.fi/kansalaismuisti/matapupu/suutari/sillat/sikevytl.htm
3 www.saariloma.net/venesatama_saaristomerelle/venesatamat_saaristo.htm#img/byholmin_puusilta.jpg
4, 5 www.custompark.com/bridges/pedestrian-bridges-glulam.php

OPASTUS JA AJOESTEET

Nykyisen ulkoilureitistön opastus on puutteellista. Opastusta lisäämällä voidaan parantaa reitin käytettävyyttä ja madaltaa sen käyttökynnystä. Sillä myös selkeytetään tiedotusta siitä, mille käyttömuodoille kukin reitistön osa on tarkoitettu. Ulkoilureitistön yhteyteen tarvitaan myös pysäköinnin ja moottoriajoneuvoliikenteen ohjaamiseen parempi opastus ja uusia ajoesteitä.

Reittien risteyskohtiin sijoitetaan reittiopasteita ja tarvittaessa reitin käyttömuodosta ilmoittavia opasteita. Lisäksi reitin varrelle sijoitetaan joitakin kohdeopasteita, jotka kertovat paikallisesta historiasta sekä luonnonarvoista ja -prosesseista. Maiseman muuttumista voidaan havainnollistaa esimerkiksi opastauluilla, joissa on paikalta otettu historiallinen valokuva tai vanha kartta, jonka keskeisiä kiintopisteitä on merkitty myös maastoon. Myös merenpinnan tason ja rantaviivan siirtymistä kuvaavia veistoksia tai monumentteja voitaisiin sijoittaa reitistön varrelle hieman samaan tyyliin kuten esimerkiksi Palosaaressa on tehty.

Metsäpolkuosuuksilla reitti voidaan merkitä esimerkiksi maalaamalla värikoodi reitin varrella oleviin puihin tasaisin välein.

Opastauluja sijoitetaan reitistön keskeisiin solmukohtiin ja pysäköintialueiden tuntumaan osa-aluesuunnitelmien mukaisesti. Uudet opastaulut pyritään kiinnittämään olemassa oleviin rakenteisiin ja niissä käytetään yhtenäistä mallia. Opasteista olisi hyvä tehdä erillinen opastesuunnitelma, jotta ne olisivat ympäristöönsä sopivia ja ilmeeltään riittävän yhtenäisiä.

Uusia ajoesteitä tarvitaan lähes koko alueelle paikkoihin, joissa autotie tai peltotie risteää ulkoilureitin kanssa. Ulkoilureitin osuuksilla, joille ei tarvitse lainkaan kulkea moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla käytetään ajoesteinä luonnonkivilohkareita. Kaupunkimaisilla alueilla käytetään kaupunkiympäristöön sopivaa, tyyliltään yksinkertaista ajoestemallia tai paikalleen suuniteltuja veistoksia. Reittejä, joita käytetään rajoitetusti myös moottoriajoneuvoilla voidaan sulkea avattavilla puomeilla tai pollareilla, kuten paikoin onkin jo tehty. Nykyiset huonokuntoiset puomit kunnostetaan tai vaihdetaan uusiin. Huoltoliikenteen ja pelastusajoneuvojen pääsy alueelle on turvattava ja laittomat puolit poistettava.

Vanhoja valokuvia suunnittelualueelta. Yllä Kustaanlinan huvila, keskellä nykyisen Lehmuspuiston aluetta, alla Hietalahdenpuiston rantaa. (Kuvat: Vaasan kaupunki)

PYSÄKÖINTIALUEET

Pysäköintialueiden hallitsematon lisääntyminen ranta-alueilla ja reitin läheisyydessä ei ole toivottavaa, mutta ulkoilureitistön hyvä saavutettavuus ja riittävä pysäköintipaikkojen määrä on taattava ulkoilijoille.

Olemassa olevia pysäköintialueita hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan laajentamalla ja kunnostamalla niitä tai ohjaamalla pysäköintiä vajaakäyttöisille alueille. Pysäköintialueiden koon ja sijainnin tarkoituksenmukaisuus arvioidaan. Kevyen liikenteen kulkuväylä ja pysäköintitila erotetaan selvästi toisistaan.

Pysäköintialueiden laajentamisessa vältetään laajojen yhtenäisten pysäköintikenttien syntyminen jakamalla alue tarvittaessa pienempiin osiin esimerkiksi kasvillisuuden avulla. Periaatteena on että ulkoilureitistön käyttäjiä palvelee useampi pieni pysäköintialue, jotka on hajautettu eri puolille reitistöä.

TAUKOPAIKAT JA LEVÄHDYSPAIKAT

Levähdys- ja taukopaikkojen sijoittamisessa huomioidaan niiden mikroilmasto ja sijainti maisematilassa. Sopivia paikkoja ovat suojaisat paikat, aurinkoiset rinteet ja näköalapaikat, sekä reitistöjen risteyskohdat.

Kaupunkiympäristössä ja sen välittömässä läheisyydessä levähdyspaikoiksi riittävät yksittäiset penkit tai pienet penkkiryhmät. Penkkien yhteyteen sijoitetaan jäteastia tarpeen mukaan ja kalusteiden materiaali ja malli sovitetaan lähiympäristöön sopivaksi.

Luonnonmukaisemilla alueilla penkkeihin ja taukopaikkoihin käytetään pääasiassa luonnonmateriaaleja, maalaamatonta höylättyä puuta ja lohkottua tai käsittelemätöntä kiveä. Puun laatu ja käsittely valitaan käyttötarkoituksen ja kohteen mukaan, mutta esimerkiksi lehtikuusi ja lämpökäsitelty puu ovat kohtuullisen kestäviä myös ulko-olosuhteissa.

Joillakin Vaasan viheralueilla nykyisin käytetty lohkotusta kivipaasista ja lankusta tehty penkkimalli sopii hyvin luonnonmukaisemmille alueille. Myös luonnon omat levähdyspaikat, kivet ja kalliot huomioidaan uusien levähdyspaikkojen sijoittelussa.

Retkeilyyn painottuvilla alueilla, kuten Risössä ja Munsmon sataman ympäristössä tarvitaan paremmin varusteltuja taukopaikkoja jossa voi syödä eväitä ja sytyttää nuotion.

Taukopaikat merkitään tai sijoitetaan maastoon niin, että niiden käyttöoikeus ei ole ulkoilijoille epäselvä. Luvattomat taukopaikat puretaan tai kunnostetaan yleiseen käyttöön sopiviksi.

Hietalahden ranta-alueella reitistön linjaus ja sallitut käyttömuodot ovat maastossa epäselviä.

Luonnonkivilohkareista muodostettu ajoeste Risössä.

Pieni pysäköintialue on sovitettu hyvin ympäristöönsä Ahvensaaren uimarannan kupeessa. Pysäköintialue sijaitsee kuitenkin väärässä paikassa, sillä alueelta on nykyisin moottoriajoneuvoliikenne kielletty.

Yllä: Lohkotusta kivipaasista ja lankusta tehty penkkimalli sopii hyvin käytettäväksi laajemminkin luonnonmukaisilla viheralueilla. Alla: Penkki on sijoitettu luontevalle paikalle, kahden lepän väliin Ahvensaaren uimarannan tuntumassa.

VALAISTUS

Suunnittelualueen pohjoisin reitistön osa on olemassa olevien osuuksien osalta jo valaistu. Myös uudet pääreitin osat valaistaan tällä alueella. Lisäksi valaistaan yhteys Suvilahden rantaa ja Vanhan Vaasan kanaalin pengertä pitkin Rinnakkaistielle. Pääreitit välillä Myrgrund-Munsmon satama valaistaan siinä vaiheessa kun vaiheen 2 ulkoilureitit toteutetaan.

Ulkoilureitistön eteläisen osan reittejä ei ole tarve valaista niiden retkeilyyn painottuvan luonnonläheisen luonteen takia. Reitistön eteläosan valaistuksen tarve tulee arvioida uudestaan, jos lähialueiden asukasmäärät kasvavat huomattavasti. Natura 2000 -alue asettaa rajoituksia Risön alueen valaistukselle.

Uusille puistoalueille valitaan valaisinmallit puistosuunnittelun yhteydessä.

Valaisimien tulee olla sellaisia, joiden valo ei leviä liian laajalle, eikä näy pitkälle Eteläiselle Kaupunginselälle. Valaisinten sijoittamista reitin ja Kaupunginselän väliselle alueelle vältetään, jotteivät ne häiritse avoimista maankohoamisrannan maisemista nauttimista.

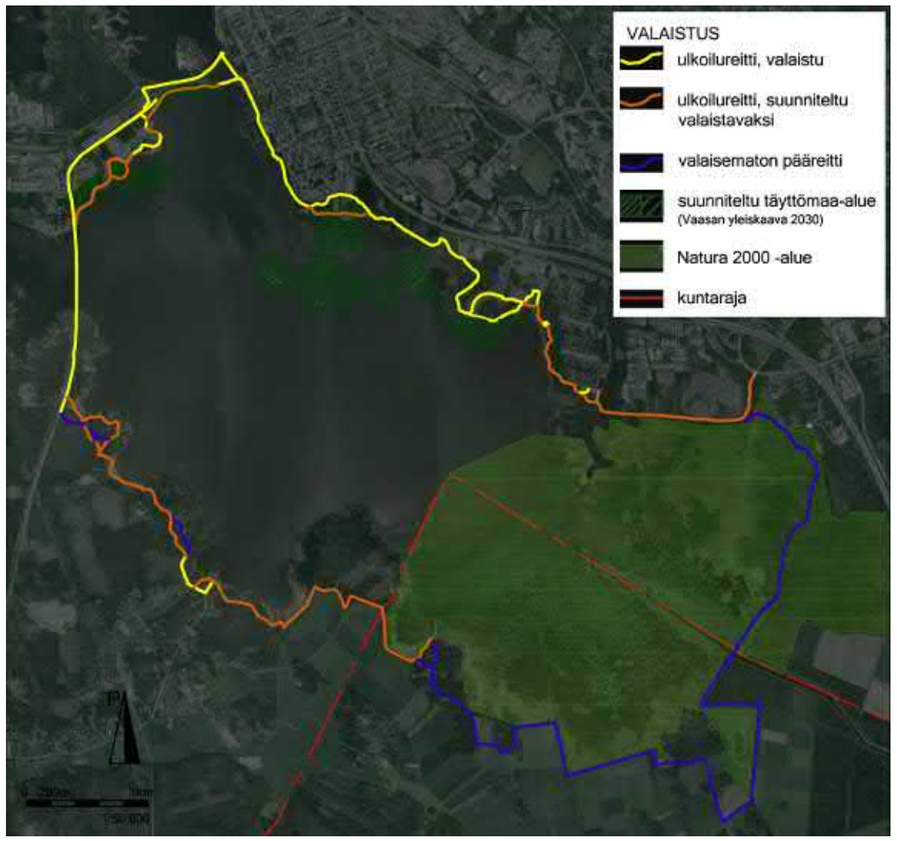

Valaistut ja valaistavaksi suunnitellut ulkoilureitit. (ortokuva: Vaasan kaupunki 2011)

MAISEMATILAT

Tilallisesti vaihteleva ulkoilureitti edesauttaa mielenkiintoisen käyttökokemuksen syntymistä. Tilallisuuden vaihtelu muodostuu avoimien, puoliavointen ja sulkeutuneiden alueiden mosaiikista ja reitin sijoittumisesta eri tavoin näihin maisematiloihin ja niiden rajavyöhykkeelle.

Maisematilat voidaan jäsentää kevyen liikenteen tarpeisiin parhaiten sopiviksi silloin kun se erotetaan selvästi moottoriajoneuvoliikenteestä.

Avoimia maisematiloja reitin varrella muodostavat eteläisen kaupunginselän avoin vesipinta, pellot ja ruovikko paikoissa, joissa reitti kulkee tarpeeksi korkealla.

Puoliavoimia maisematiloja muodostuu lähinnä rakennettuihin puistoihin, kyläympäristöön, sekä muille harvapuustoisille alueille, kuten osalle tulvapenkereistä.

Sulkeutuneita maisematiloja muodostuu lähinnä tiheisiin metsiköihin, runsaspuustoisille tulvapenkereille, sekä ruovikkoon silloin kun se on kasvanut silmänkorkeuden yläpuolelle.

Esimerkkejä erilaisista maisematiloista ja niitä rajaavista elementeistä suunnitellun ulkoilureitistön varrella.

Vaasan keskusta

Vaskiluoto

Hietalahti

Suvilahti

Vanhasatama

Vanhan Vaasan kanaali

Etelärinne
Kaupunginselkä

Myrgrund

Näset

Svartö

Munsmo

Risö

Bolot

Tuovilanjoki

Suvanjoki

Kartassa näkyy reitistön varrella olevat runsaspuustoiset ja avoimet alueet, kylämäiset puoliavoimet ympäristöt, puoliavoimet ja avoimet rakennettujen puistojen alueet, ruovikkoalue, sekä puoliavoimet tulvapenkereet jaavoimet sillat. Reitiltä aukeavien näkymien pääsuunta on osoitettu nuolella. Katkonaisella nuolella on osoitettu näkymät lehdettömään aikaan. (Maastomalli taustalla: Vaasan karttapalvelu)

Pääreitti

Liittyminen muihin ulkoilureitteihin

Runsaspuustoinen alue

Tiiviisti rakennettu alue

Väljästi rakennettu alue / kylä / puistomainen alue

Harva puusto

Ruovikko

Vesi

Pelto

Tavoitteellinen näkymä

Maisemanhoidollisia toimenpiteitä on osoitettu pääreitin varrelle paikkoihin, joissa on mahdollista vaikuttaa keskeisten näkymien tai maisematilojen muodostumiseen. Toimenpiteet on merkitty karttaan rastereilla ja tekstit tarkentavat niitä. Lisäksi rantareitistön läheisyyteen tarvittavien hulevesikosteikkojen likimaiset sijainnit on merkitty symboleilla.

Kasvillisuuden poisto on jaettu vesakonpoistoon, sekä puuston harvennukseen. Puuston harvennus tarkoittaa lähinnä yksittäisten puiden valikoimista kaadettavaksi pois reitin tieltä tai sen välittömästä läheisyydestä runsaspuustoisilla reitistön osuuksilla. Vesakkoa poistetaan joiltakin tulvapenkereiltä, pellon ja ulkoilureitin välialueilta, kaupunginrannan aallonmurtajilta, sekä vanhan asutuksen rakenteiden raunioista.

Kerroksellisia kasvillisuusryhmiä kehitetään Vaskiluodon ranta-alueelle, Svartön eteläpuolelle ja Suvilahden kaatopaikalle. Yhtenäinen kerroksellinen kasvillisuusvyöhyke kehitetään Porvarinsaarten luoteisosaan pienteollisuus- ja varastoalueen edustalle, Hietalahden puiston ja tulevan sairaala-alueen laajennuksen väliin, sekä Kustaanlinnanpuistoon sairaala-alueen edustalle.

Osa-aluesuunnitelmissa on eritelty tarkemmin oheisessa kartassa esitettyjä toimenpiteitä. Myrgrundin ja Näsetin alueella toimenpiteet koskevat vaihetta 1. Suvilahden rantaa ja kaatopaikkaa koskevat toimenpiteet on esitetty yksityiskohtaisemmin yleissuunnitelman tarkennuksessa.

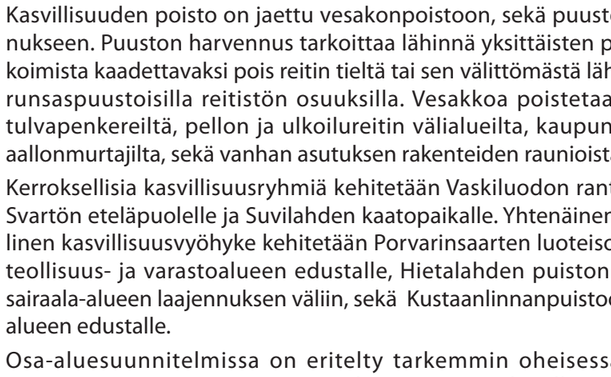

Periaatepoikkileikkaus: Ulkoilureitistön varrelle kehitetään kerroksellisesia kasvillisuusvyöhykkeitä.

Periaatekuva: Ulkoilureitistön varrelle kehitetään kerroksellisia kasvillisuusryhmiä.

Referenssikuvia hulevesikosteikkopainanteista ja niiden kasvillisuudesta. Kosteikkopainanteen mitoitus täytyy laskea jatkosuunnittelussa.

Kuvalähteet:
1. www.wetlandsystems.ie/Images/PAGEstormwater.jpg
2. www.ajl.fi/weblogit/2012/20120727_kaldon/trutbadan.jpg
3. mediaserver-2.vuodatus.net/g/40096/1698941.jpg
4. img.geocaching.com/cache/5928ab6c-b5b4-456e-8bf8-86ef980de86b.jpg
5. www.suffolkcountyny.gov/stormwater/NYSBMPs.html
6. www.fxbrowne.com

MAISEMANHOITO

- ulkoilureitistön linjaus
- kerroksellisen reunavyöhykkeen kehittäminen
- kerroksellisten kasvillisuusryhmien kehittäminen
- puuston harvennus
- vesakon raivaus
- hulevesiallas tai -painanne
- Natura 2000 -alue
- suunnitellut täyttömaa-alueet (Vaasan yleiskaava)
- kuntaraja

Puusto ja vesakko poistetaan Kalarannan allonmurtajalta.

Vesakon poisto vanhojen kivilaitureiden jäänteistä.

Kerroksellinen kasvillisuusvyöhyke nykyisen ja tulevan sairaala-alueen reunaan.

Puustoa harvennetaan harkiten niin, että merelle aukeaa näkymiä ulkoilureitiltä ja Suvilahden villan puistosta.

Kerroksellisia kasvillisuusryhmiä Tropiclandian ja Porvarinsaarten rantaan

Kerroksellinen kasvillisuusvyöhyke pienteollisuusalueen reunaan. Vanhan tiilirakennuksen julkisivu jätetään esiin.

Huvilahden huvila-alueen jäänteet otetaan paremmin esiin kasvillisuuden seasta. ks.yleissuunnitelman tarkennus

Puuston harkittu poisto reitin tieltä. Hienot puuyksilöt kierretään, vaarallinen ja huonokuntoinen puusto poistetaan myös reitin reunoilta.

Entisen kaatopaikan alueelle kehitetään monilajinen ja kerroksellinen luonnonmukainen kasvillisuus. (ks. yleissuunnitelman tarkennus.

Vesakon poisto vanhan kivilaiturin jäänteistä.

Puuston tasainen harvennus reitin molemmin puolin.

Puuston harkittu, mahdollisimman vähäinen poisto reitin tieltä. Hienot puuyksilöt kierretään, vaarallinen ja huonokuntoinen puusto poistetaan myös reitin reunoilta.

Puuston harkittu, mahdollisimman vähäinen poisto reitin tieltä. Arvokkaat puuyksilöt kierretään. Vaarallinen ja huonokuntoinen puusto poistetaan myös reitin reunoilta.

Puuston harkittu, mahdollisimman vähäinen poisto reitin tieltä. Arvokkaat puuyksilöt kierretään. Vaarallinen ja huonokuntoinen puusto poistetaan myös reitin reunoilta.

Vesakon poisto reitin ja pellon välistä, kerroksellisia kasivillisuusryhmiä säilytetään/kehitetään.

P

1:25 000

0 1km

Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

NELIKENTTÄANALYYSI (SWOT) KOKO REITISTÖSTÄ

VAHVUUDET (nykytila)

- Nykyistä reitistöä on melko paljon.
- Alue on lähellä potentiaalisia käyttäjiä.
- Hanketta on suunniteltu kauan ja monet intressitahot ovat sitä edistämässä.
- Tahtotila hankkeen toteuttamiseksi on pääosin hyvä.
- Alueella on paljon erityyppisiä alueita:
  - rakennettua kulttuuriympäristöä (kaupunginranta, Hietalahti, Vanha satama)
  - kulttuurimaisemaa (Mustasaari, Näset, Risöfladan,Suvilahden huvila-alue, Patteriniemi)
  - monimuotoista luonnonympäristöä (Risö, Eteläinen Kaupunginselkä)
  - teollisuusmaisemaa (Vaskiluoto)
- Ranta-alueiden luonne on tilallisesti vaihtelevaa.
- Pysäköintialueita ja taukopaikkoja on jo olemassa ulkoilureitin käyttäjille.
- Alueelta on tehty paljon erilaisia selvityksiä ja inventointeja mm. luonnonarvojen ja kulttuurimaiseman osalta.

HEIKKOUDET (nykytila)

- Nykyinen reitistö on katkonainen.
- Rantaan pääsy on paikoin vaikeaa.
- Joet estävät lahden kiertämisen ja siltojen rakentaminen on kallista.
- Kevyt liikenne kulkee monin paikoin pitkin ajorataa tai ajoradan yhteydessä olevaa kevyen liikenteen reittiä pitkin.
- Eri alueiden ja toimintojen liittymäkohdissa ulkoilureitti ja sen lähiympäristö ovat monin paikoin jäsentymättömiä
- Maankohoaminen ja lietteen kerääntyminen aiheuttavat hiljalleen vesistön umpeenkasvua.
- Kevyen liikenteen yhteydet ovat heikot pohjoiseen ja etelään.
- Rantavyöhykkeelle kasvanut puusto on sulkenut merellisiä näkymiä.
- Opastuksen vähäisyys vaikeuttaa reitistön käyttöä.

MAHDOLLISUUDET (tulevaisuus)

- Nykyistä reitistöä voidaan hyödyntää luontevana osana suuniteltavaa reittikokonaisuutta
- Alueet joilta ulkoilureitit puuttuvat eivät ole vielä täyteen rakennettuja ja ulkoilureitistön sijoittaminen maastoon onnistuu tällöin helpommin kuin tiiviisti rakennetulla alueella.
- Ulkoilureitin linjausta voidaan tarkistaa monilla alueilla, joilla nykyisen reitin ympäristön maankäyttö on muuttunut epäsuotuisaksi kevyelle liikenteelle.
- Mahdollisesti toteutettava leirintäalue (Vaasan yleiskaava 2030) tarjoaisi leirintäpalveluita reitistön varrella aivan Vaasan keskustan tuntumassa.
- Ruoppauksillla voidaan hidastaa Eteläisen Kaupunginselän umpeenkasvua tai Eteläisen Kaupunginselän voidaan antaa kehittyä monimuotoiseksi kosteikkoalueeksi.
- Sulkeutuneita näkymiä voidaan avata valikoiden.
- Täyttömaamassojen hallitulla sijoittelulla voidaan rakentaa uusia viihtyisiä rantaviheralueita, jotka reitistö liittää toisiinsa.
- Uusi reitistö muodostaa retkeilijöille yhteyden Öjenin ja Södrastatsfjärdenin natura 2000 -alueiden välille, sekä parantaa yhteyksiä Söderfjärdenille.
- Reitistön yhtenäisyys vähentää ulkoilijoiden autoilun tarvetta.
- Eri toimijoiden yhteistyö tiivistyy.

UHAT (tulevaisuus)

- Reitti kulkee kahden kunnan, sekä valtion alueilla, eivätkä eri tahot pääse yhteisymmärrykseen reitin toteuttamisen aikataulusta, rahoituksesta tai toteutustavasta.
- Pysäköinnin lisääntyminen rantavyöhykkeellä ja muilla sille sopimattomilla alueilla.
- Täyttömaa-alueiden hidas rakentaminen tavoitetilaansa.
- Uusien rakennusten, kunnallisteknisten laitteiden tms. hivuttautuminen ranta-alueille ja viheralueille.
- Ajokaistojen leventäminen tai lisääminen vie tilaa viheralueilta ja kevyeltä liikenteeltä.
- Reitin toteuttaminen juuttuu byrokratiaan tai maanomistajien vastustukseen.
- Rahoitus ei järjesty.
- Reitin ylläpito laiminlyödään.
- Reitin toteutuksessa ei noudateta suunnitelmia tai toteutus aloitetaan ennen kuin suunnitelmat ovat valmiita.
- Eri tahojen tavoitteet ovat ristiriitaisia.
- Reitistö ei vastaa kasvavien käyttäjämäärien tai eri käyttäjäryhmien tarpeita.

Kuva taustalla : Salo 2011

OSA-ALUEJAKO

Suunnittelualue on jaettu pienempiin osa-alueisiin alueiden ominaispiirteiden ja reitin perustamiseksi tarvittavien toimenpiteiden kannalta. Osa-alueita on viisi.

Osa-alue 1 ”Kulttuurihistoriallinen rantapromenadi” ulottuu kaupunginrannan edustalta Suvilahden asuntomessualueelle. Alueen luonne on melko urbaani. Se sisältää useita puistoalueita ja rantareitti on pääpiirteissään jo olemassa.

Osa-alue 2 ”Luontoa ja kulttuurihistoriaa” ulottuu Suvilahden vanhojen huviloiden alueelta Tuovilanjoelle, Vaasan ja Mustasaaren rajalle. Alueella on useita kulttuurihistoriallisia ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita. Ulkoilureitti on osin olemassa, mutta siinä on pahoja epäjatkuvuuskohtia. Alueen pohjoisosa on Vaasan kaupungin omistamaa maata ja eteläosa Metsähallituksen hallinnoimaa valtion maata.

Osa-alue 3 ”Maaseutuidylliä kaupungin kupeessa” on Mustasaaren kunnan puolelle sijoittuva maaseutumainen alue. Alueen maisemaa hallitsee peltomaisema, jota metsiköt, joet ja ojat rytmittävät. Alueen nykyinen reitistö koostuu pienistä maanteistä, yksityisteistä, peltoteistä ja tulvapengerten päälle sijoittuvista poluista.

Osa-alue 4 ”Kylästä kaupungiksi” ulottuu Svartöstä Myrgrundiin. Alue on kylämäistä haja-asutusaluetta, johon kohdistuvat suuret muutospaineet muun muassa Vaasan yleiskaavan 2030 toteutukseen siirtymisen myötä.

Osa-alue 5 ”Toimintojen mosaiikki” ulottuu Myrgrundinsillalta Kalarantaan. Alue on kaupunkimaista ympäristöä, jonka ranta-alue on parhaillaan suurten muutosten alla. Nykyisin aluetta leimaa toimintojen vaiheittainen ripottelu alueelle ilman kokonaisvaltaista suunnitelmaa.

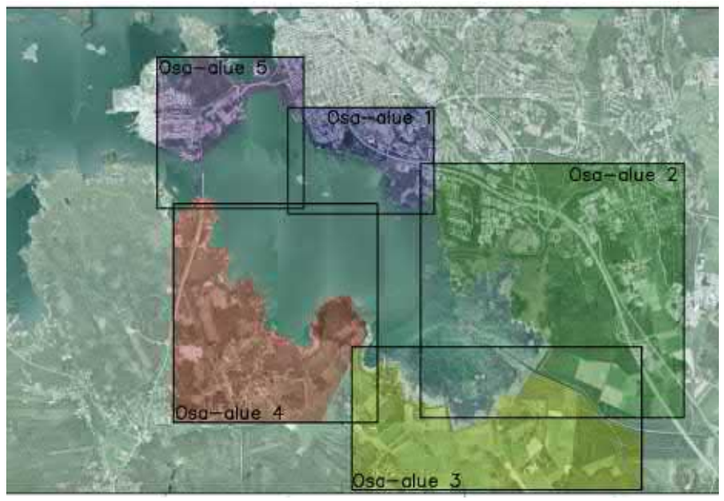

Osa-aluejako. (Ortokuva: Vaasan kaupunki 2011)

OSA-ALUE 1

"Kulttuurihistoriallinen rantapromenadi"

Lehmuspuiston rantaa vanhassa valokuvassa.
(Kuva: Vaasan kaupunki).

Ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

Osa-alue 1 sijaitsee Vaasan keskustan asemakaavoitetulla alueella. Ulkoilureitistö on jo toteutettu lähes kokonaan ja se on hyvässä kunnossa.

Reitti kulkee pääosin rantaviivan tuntumassa. Ulkoilureitti on suunniteltu nykyiselle paikalleen pääpiirteissään jo C.A. Setterbergin asemakaavassa 1855. Rantapuistot rakennuksineen on arvotettu valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi (Valtakunallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt 2009). Osa-alueen 1 puistoista valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön kuuluu Lehmuspuisto, Kustaanlinnanpuisto ja Hietalahdenpuisto. Lisäksi osa-alueeseen kuuluu Suvilahden asuntomessualue vuodelta 2008 rantapuistoineen, luonnonläheinen Kuparisaari ja muutostilassa oleva alue Vaasan keskussairaalan ympäristössä.

Reitistöä kehitetään ympäristön nykyisiä arvoja vaalien. Eniten kehittämistarvetta on Hietalahdessa sairaala-alueen ympäristössä.

Rantareitti Gustavsborgissa vanhan postikortin kuvassa (Vaasan kaupunki).

1

Osa-alueen identiteetti: urbaanit ja puoliurbaanit viheralueet, historialliset puistot ja rakennukset.
Kuva 1. Hietalahden Villa ja puisto
Kuva 2. Kustaanlinnan entiselle paikalleen rekonstruoitu uimahuone
Kuva 3. Suvilahden vuonna 2008 rakennettua asuntomessualuetta.

2

3

Reitistö

Ulkoilureitistö muodostaa yhtenäisen verkoston, joka kattaa koko alueen. Reitistön linjaus on kohdallaan pieniä päivitystarpeita lukuun ottamatta. Kustaanlinnanpuiston ja Hietalahdenpuiston välissä kulkeva reitti on jäänyt turhan kauas rannasta ja sairaala-alue on laajennuttuaan tullut aivan ulkoilureittiin kiinni. Sairaala-alueen ja pesäpallokenttien pysäköintialueet ja kenttien aidat reunustavat ulkoilureittiä tehden osuudesta epäviihtyisän. Nykyisen reitin ja rannan välialueelle on tallaantunut uusia polkuja.

Alueen nykyiset ulkoilureitit ovat lähinnä puistokäytäviä ja kevyen liikenteen väyliä. Lisäksi Suvilahden asuntomessualueella on lyhyt pitkospuureitti, joka muodostaa vaihtoehtoisen kulkuväylän pääreitin rinnalle. Hietalahdenpuistossa rantareitti liittyy kuntopolkuun. Kuparisaaren kohdalla ulkoilureitti kulkee pitkin Kuparisaarentietä, jolla on ajoittain myös ajoneuvoliikennettä. Alueella on myös jonkin verran maastoon tallautuneita polkuja.

Levähdyspaikat

Alueella on useita erilaisia levähdyspaikkoja: penkkejä, niistä muodostettuja ryhmiä, huvimajoja ja istumiseen soveltuvia kivenlohkareita. Levähdyspaikkojen yhteydessä on myös usein jäteastia. Osa penkeistä on sijoitettu epätarkoituksenmukaisesti ja niiden käyttö on hankalaa rehevän ympäristön vuoksi.

Pysäköintialueet

Alueella on riittävästi pysäköintialueita ulkoilijoiden käytössä.

Muut palvelut ja toiminnot

Alueella on kaksi käytössä olevaa uimarantaa, uimahuone Kustaanlinnanpuistossa ja pesäpallokenttä sen eteläpuolella.

Lehmuspuistossa on leikkipaikka. Hietalahdenpuiston eteläpuolella on Bragen ulkoilmamuseo. Osa-alueella on myös useita veistoksia. Myös Vaasan keskustan ja Suvilahden kaupalliset palvelut ovat lähellä.

Kaupunginrannassa on pienvenesatama, jonka oheistoiminnot, kuten jätteidenkeräys on sijoitettu ulkoilijoiden kannalta turhan keskeisille paikoille. Toisaalta sataman vesipiste palvelee myös ulkoilijoita.

Taukopaikka Hietalahdenpuiston rannassa.

Suvilahden asuntomessualueen edustalle on rakennettu ketjuksi pieniä täyttömaasaaria, joihin johtaa siltareitti.

Nykyinen reitistö muodostuu ajorataa pitkin kulkevista kevyen liikenteen reiteistä, puistokäytävistä, kevyen liikenteen väylistä, pitkospuista ja poluista.

Kuvasarja reitin siirtymisestä lähemmäs rantaa Hietalahden pesäpallokentän kohdalla kesäkuussa 2012.
Kuva 1. Nykyinen ulkoilureitti pesäpallokentän luoteispuolella lähellä sairaala-alueen reunaa.
Kuva 2. Pesäpallokentän ja rannan väliin muodostunut polku.
Kuva 3. Rantaviivaa myötäilevä pienempi polku, joka kulkee samansuuntaisesti vain noin 10 metrin etäisyydellä aiemmasta polusta.

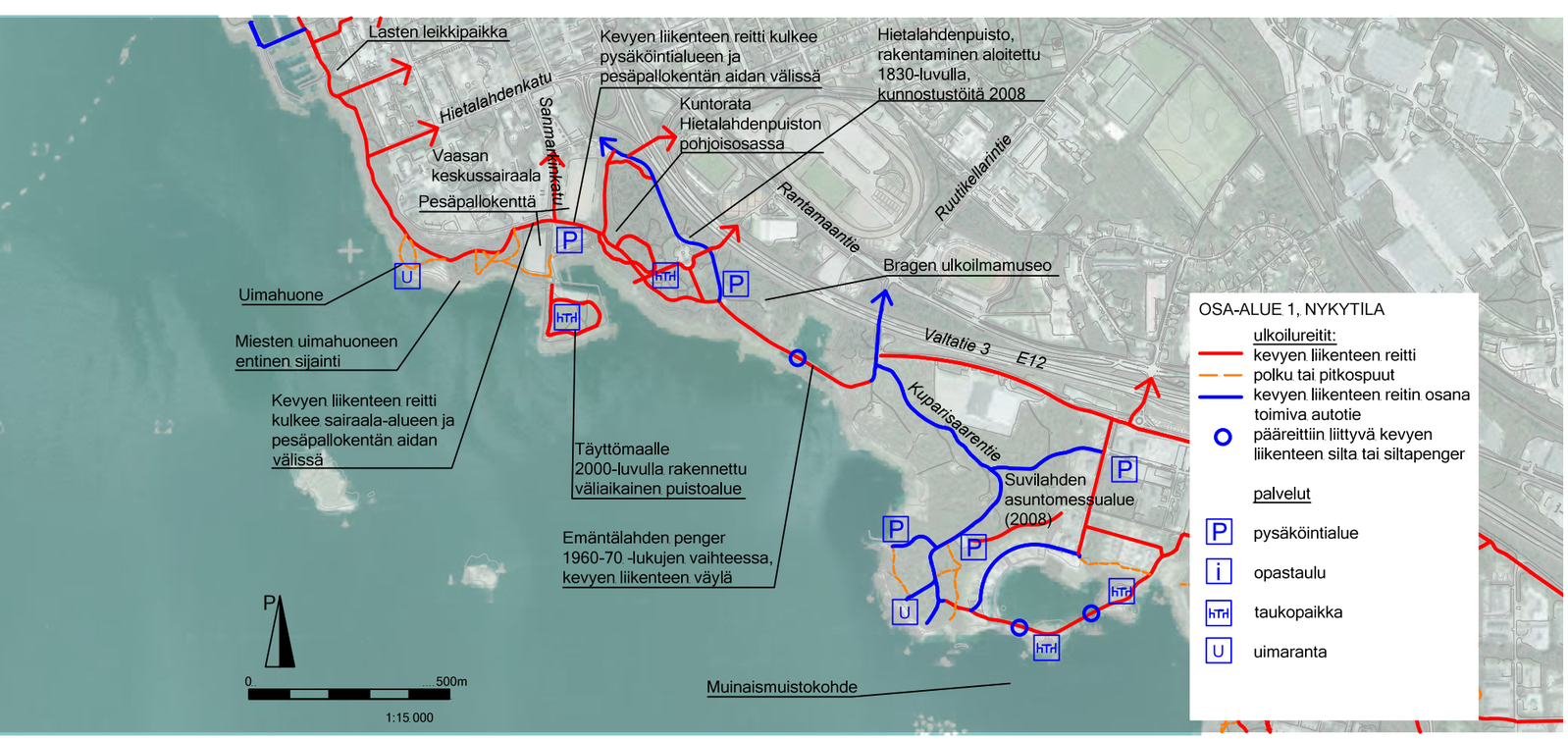

Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

SUUNNITELMA

Reitistön linjaus

Ulkoilureitistö koostuu pääosin olevasta reitistöstä. Kustaanlinnanpuiston ja Hietalahdenpuiston välille on esitetty uusi reitti kulkemaan lähemmäs rantaa vaiheittain rakentuvien täyttömaa-alueiden kautta.

Pienempiä uusia reittejä tarvitaan Kustaanlinnan uimarannan alueelle.

Lisäksi suunnitelmassa on esitetty viitteellinen reittilinjaus kulkemaan myöhemmässä vaiheessa rakentuvien täyttömaasaarien kautta.

Reittityypit

Uudet pääreitin osuudet ovat yli kaksi metriä leveitä ulkoilureittejä. Lisäksi alueelle on suunniteltu joitakin alle 1,2 metriä leveitä sivupolkuja. Sivupolkujen rakentamisen tavoitteena on vähentää polkujen hallitsematonta leviämistä pitkin aluetta ja maaston kulumista.

Uudet pääreitin osat perustetaan samaan tapaan, kuin olemassa olevat reitin osat. Myös kapeammat sivupolut päällystetään kivituhkalla.

Levähdyspaikat

Levähdyspaikkojen määrä on riittävä nykyisillä reitistön osilla. Uusien reitistönosien varrelle sijoitetaan uusia levähdyspaikkoja. Käytettyjen penkkimallien valikoimaa yhdenmukaistetaan penkkien uusimisen yhteydessä. Nykyisten penkkien sijainti suhteessa reittiin ja toisiinsa tarkistetaan ja niiden ympäristö niitetään vähintään kerran kesässä.

Muut toiminnot

Kaupunginrannan pienvenesataman jäteastiat siirretään vähemmän näkyvälle paikalle, esimerkiksi veneiden talvisäilytyksen yhteyteen.

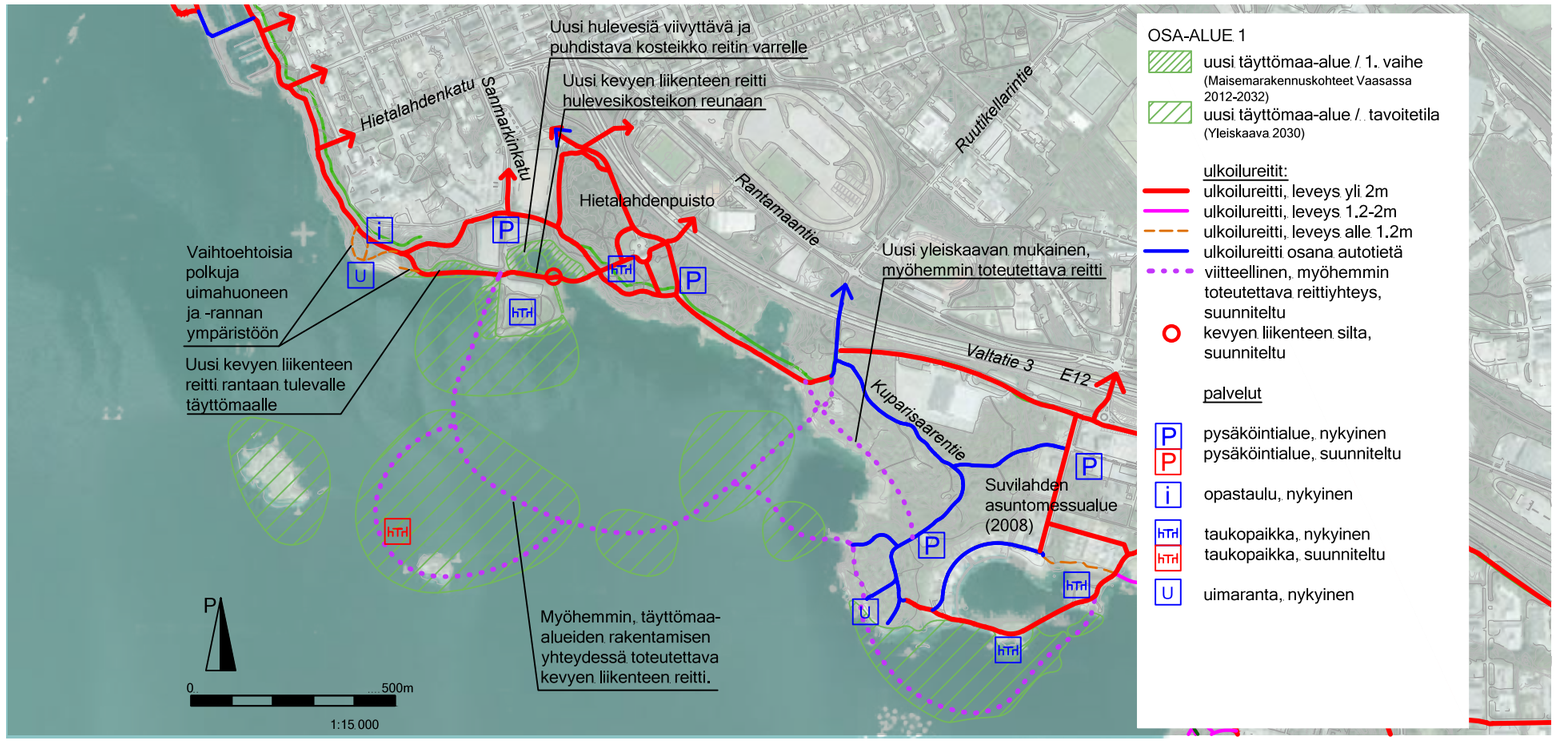

Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

REITISTÖN KEHITTÄMISEN SUUNTAVIIVAT LYHYESTI:

Korkealaatuinen ulkoilureitistö

Pääasialliset käyttömuodot vapaa-ajan ulkoilu ja työmatka-liikunta

Nykyistä reitistöä täydennetään vaihtoehtoisilla linjauksilla ja maisemanhoidollisilla toimenpiteillä nykyiseen ja tulevaan maankäyttöön paremmin sopivaksi.

1

2

3

4

5

6

Kuva 1: Huvimaja levähdyspaikkana Hietalahdenpuistossa. Rantavyöhykkeen puustoon avataan näkymäaukkoja karsimalla puustoa harkiten. Ulkoilureitti kulkee rannassa.
Kuva 2: Vaasan keskussairaalan ja ulkoilureitin väliin kehitetään kerroksellinen reuna kasvillisuudesta.
Kuva 3: Kustaanlinnan uimarannalla maasto on kulunut selvän polkuverkoston puuttuessa. Taustalla näkyy nykyisen kevyen liikenteen reitin ja sairaala-alueen väliin kehitettävä kerroksellisempi kasvillisuusvyöhyke.
Kuva 4: Lehmuspuiston maankohoamisranta on pääreitin rinnalla kulkukelpoinen ilman rakennettuja polkuja.
Kuva 5: Pesäpallostadionin ja Vaasan keskussairaalan ympäristö ei ole enää viihtyisä ulkoiluympäristö. Uusi pääreitti sijoittuu täyttömaa-alueiden rantaan.
Kuva 6: Käyttökelvottomaksi mataloituneeseen venesatamaan perustetaan hulevesikosteikko. Uusi, sairaalan läheisyydestä siirtyvä pääreitti kulkee kosteikon reunaa kuvassa näkyvää täyttömaa-alueen reunamilla ja siitä pienen sillan tai rummun yli Hietalahdenpuistoon.

TARVITTAVAT LUVAT JA VASTUUTAHOT

Uudet ulkoilureitit kulkevat osa-alueella 1 toistaiseksi toteuttamattomien täyttömaa-alueiden kautta ja tarvittavat luvat liittyvät näiden alueiden perustamiseen. Vaasan kaupunki omistaa alueet, joita toimenpiteet koskevat. (Maanomistus suunnittelualueella 2012)

Lupaprosessit on kuvailtu lyhyesti sivulla 26.

VASTUUTAHOT:
Vaasan kaupunki

TARVITTAVAT LUVAT JA LAUSUNNOT:

Asemakaava tai asemakaavan muutos:	Hietalahden täyttöalueet, Suvilahden täyttöalue
Vesilainmukainen lupa:	Hietalahden täyttöalueet, Suvilahden täyttöalue
Ympäristölupa:	-
Maankäyttösopimus tai ulkoilureittitoimitus:	-

NELIKENTTÄANALYYSI (SWOT), OSA-ALUE 1

VAHVUUDET

- Kevyen liikenteen reitistö on pääosin olemassa ja hyvä ja sitä käytetään paljon.
- Reitistön varrella on melko kattavasti pieniä levähdyspaikkoja, penkkejä ja huvimajoja.
- Alueella on historiallisia puistoja, joissa on korkeatasoiset puistokäytävät.
- Reitistön varrella on historiallisia paikkoja ja merkkirakennuksia.
- Vanhaa puustoa on säilynyt reitin varrella.
- Meren läheisyys, ranta-alueet ovat pääosin kevyen liikenteen käytössä.
- Alueen edustalla on avointa vesipintaa.
- Historiallisten puistojen arvostus ja suojelustatus pitää ranta-alueet todennäköisesti jatkossakin julkisina ulkotiloina ja puistoina, eikä niitä rakenneta täyteen.
- Alueelle on hyvä saavuttavuus julkisilla kulkuvälineillä.
- Alue sijaitsee kaupugin keskustassa.
- Alueella on kaksi uimarantaa.
- Kevyen liikenteen yhteydet keskustaan ovat hyvät.

HEIKKOUDET

- Pysäköintialueet ja autotiet katkovat puistovyöhykettä Hietalahdessa ja vankilan eteläpuolella.
- Jätepisteet yms on sijoiteltu liian näkyville paikoille Lehmuspuistossa.
- Kustaanlinnanpuiston ja Hietalahden puiston välinen alue on epämääräinen.
  Vaasan keskussairaalan laajentuminen on pienentänyt rantavyöhykkeen viheralue tta ja sairaala-alueen reuna on siirtynyt häiritsevän lähelle ulkoilureittiä.
  Pesäpallokenttien aidan viertä kulkeva kevyen liikenteen reitti ei ole viihtyisä.
  Kevyttä liikennettä ei olla eroteltu kunnolla pysäköintialueista, eikä ajoväylistä.
- Kevyen liikenteen yhteydet ovat heikot etelään.
- Uudella täyttömaapuistolla on vain vähän varttunutta kasvillisuutta ja sen kehittyminen muuttaa näkymiä Hietalahden historiallisesta puistomiljööstä.
- Kustaanlinnan uimarannalla maasto on melko kulunutta ja pieniä polkuja on muodostunut sinne tänne.
- Rantavyöhykkeen kasvillisuus on umpeuttanut merellisiä näkymiä mm. Hietalahden puistossa.

MAHDOLLISUUDET

- Uusi kevyen liikenteen reitti rakennetaan lähemmäs rantaa Kustaanlinnanpuiston ja Hietalahdenpuiston välisellä alueella.
- Hulevesien luonnonmukainen käsittely parantaa rantaveden laatua ja viherympäristöä.
- Kevyt liikenne voidaan erottaa selvemmin pysäköintialueista.
- Sijainti keskustassa mahdollistaa ranta-alueen käytön yleisötapahtumiin.

UHAT

- Pysäköinnin lisääntyminen ranta-alueilla.
- Ajokaistojen leventäminen tai lisääminen voi viedä tilaa viheralueilta ja kevyeltä liikenteeltä
- Historiallisten puistojen tai rakennusten kunnostus tai ylläpito laiminlyödään ja alueen historialliset arvot heikentyvät.
- Kevyen liikenteen väylien leventäminen ja lisääminen puistoalueiden kustannuksella.

OSA-ALUE 2

"Luontoa ja kulttuurihistoriaa"

Ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

Vanha kivilaituri Patteriniemessä.

Ulkoilureitistö on osin olemassa, mutta siinä on pahoja epäjatkuvuuskohtia. Suunnittelussa nykyistä reitistöä on täydennetty uusilla reiteillä.

Osa-alueen 2 identiteetti muodostuu sen kulttuurihistoriallisista arvoista ja luontoarvoista ja alueen reitistöä kehitetään niitä kunnioittaen.

Osa-alueen luonne vaihtelee suuresti sen eri osissa. Pohjoisessa nykyinen, Suvilahden uudelta asuntomessualueelta lähtevä reitti kulkee aluksi rannassa, mutta nousee sitten rinnettä ylemmäs metsään ja asuinalueelle. Ranta-alueella sijaitsee Suvilahden purettujen huviloiden sekä niiden puutarhojen jäänteitä. Alueella on muun muassa rakennusten kivijalkoja, kallioon hakattuja portaita, kivilaitureiden jäänteitä, sekä vanhaa puutarhakasvillisuutta. Rakenteiden sijainnista voi havaita maankohoamisen vaikutuksen alueella. Patteriniemen läheisyydessä sijaitseva huvila on edelleen olemassa.

1800-luvulla rakennetun huvila-alueen eteläpuolella sijaitsee Patterinniemen muinaismuistoalue. Patteriniemessä kulkija voi ihailla 1850-luvulla valmistuneita Krimin sodan aikaisia varustuksia, jotka on rakennettu Vanhan Vaasan kanaalin suun vartioimiseksi. Alueella on vanhat tykistöpatterit ja niiden edustalle rakennettu puolikaaren muotoinen salakarikko (Rajala ym. 2005 s.3), joka on maankohoamisen myötä jäänyt veden pinnan yläpuolelle.

Patterinniemen itäpuolella sijaitsee 1960- 80-luvuilla rakennettu asuinalue (Kulttuuriympäristöselvitys 2010 s.76), joka ei läheisyydestään huolimatta näy ranta-alueelta kuin Patterinniemen eteläisimmässä osassa.

Myös Vanhan Vaasan kanaali on muinaismuistokohde. Kanaalin pohjoispuolella sijaitsee Suvilahden kaatopaikka, jonka täyttömäelle on suunnitteilla viheralue. Kanaalin eteläpuoli on Risön ulkoilualuetta, joka kuuluu Natura 2000 -verkostoon. Siihen kuuluu linnustonsuojelualue, kaksi vanhan metsän kuviota, sekä suojeltu merenrantaniitty. Risössä on myös jäänteitä ajalta, jolloin sitä on käytetty armeijan harjoitusalueena.

Osa-alueen identiteetti: Metsää, kivistä rantaa ja puuston välistä aukeavia merinäkymä, vanhaa puutarhakasvillisuutta, Krimin sodan aikaisia varustuksia, huvila-alueen jäänteitä, ruovikkoaluetta ja armeijan aikaisia jäänteitä.

Kuva 1. Entisen ampumaradan botoniseinäke Risössä.
Kuva 2. Puuston läpi siivilöityvää maankohoamisrannan maisemaa Suvilahdessa.
Kuva 3. Vanhaa puutarhakasvillisuutta Suvilahdessa.
Kuva 4. Risön luonnonsuojelualueen metsää.
Kuva 5. 1800-luvun huvilakauden aikaiset portaat Suvilahdessa.

1

2

4

5

Reitistö

Kevyen liikenteen reitistöä on melko paljon, mutta kulkuesteiden takia joutuu paikoin kiertämään pitkiäkin lenkkejä. Esteitä muodostavat epäjatkuva reitistö, vaikeakulkuinen maasto, vesistöt ja nykyinen maankäyttö. Reitti kulkee myös monin paikoin autoteiden viertä.

Nykyistä reitistöä pitkin ei veden läheisyyttä tai alueen kulttuurihistoriallisia arvoja pääse kokemaan niin hyvin kuin olisi mahdollista.

Kunnollisen reitistön puuttumisen takia myös maasto on päässyt paikoin kulumaan hallitsemattomasti.

Kulunutta maastoa Suvilahdessa.

Nykyisiä opasteita.

Luvaton tulentekopaikka Risössä.

Luvaton tulentekopaikka Patteriniemessä.

Alueen nykyiset ulkoilureitit ovat pääasiassa yli 1,2 metriä leveitä ulkoilureittejä. Ryövärinkarille johtavat pääreittiin liittyvät pitkospuut. Lisäksi alueella kulkee useita pieniä polkuja, jotka ovat kunnossapidetyn reittiverkoston ulkopuolella.

Sillat

Osa-alueella ei ole nykyisin kevyen liikenteen siltoja Rinnakkaistien eteläpuolella. Vanhan Vaasan kanaalin ylittää yksi Pikisaarten vapaa-ajanasunnoille johtava silta.

Opastus

Alueen opastus on nykyisin hyvin vähäistä. Patteriniemen ympäristössä opastusta ei ole lainkaan. Risössä on yksi opastaulu, jossa kerrotaan luonnonsuojelualueen reitistöstä ja palveluista. Lisäksi alueella on muutamia puisia reittiopasteita, jotka ohjaavat lintutorneille. Osa-alueen opasteet ovat tyyliltään ja kunnoltaan hyvin vaihtelevia. Osaa leimaa väliaikaisuuden vaikutelma.

Levähdyspaikat

Nykyisin alueella on muutamia levähdyspaikkoja. Osa-alueen pohjoisosassa on joitakin yksittäisiä penkkejä. Ryövärinkarilla sijaitsee lintutorni ja nuotiopaikka penkkeineen. Tuovilanjoen suulla sijaitsee lintutorni, jonne pääsee myös pyörätuolilla. Sen lähellä Tuovilanjoen lintutornia sijaitsee myös huonokuntoinen ulkokäymälä.

Lisäksi alueelle on muodostunut joitakin epävirallisia taukopaikkoja ja luvattomia nuotiopaikkoja.

Nykyisen reitistön mittakaava vaihtelee. Pintamateriaalina on käytetty pääasiassa kivituhkaa.

Krimin sodan aikainen tykistöpatteri Patteriniemessä.

Levähdyspaikka Suvilahden huvila-alueen jäänteiden edustalla. Alueella on käytetty samaa penkkimallia, kuin osa-alueella 1.

Lintutorni Tuovilanjoensuulla on esteetön.

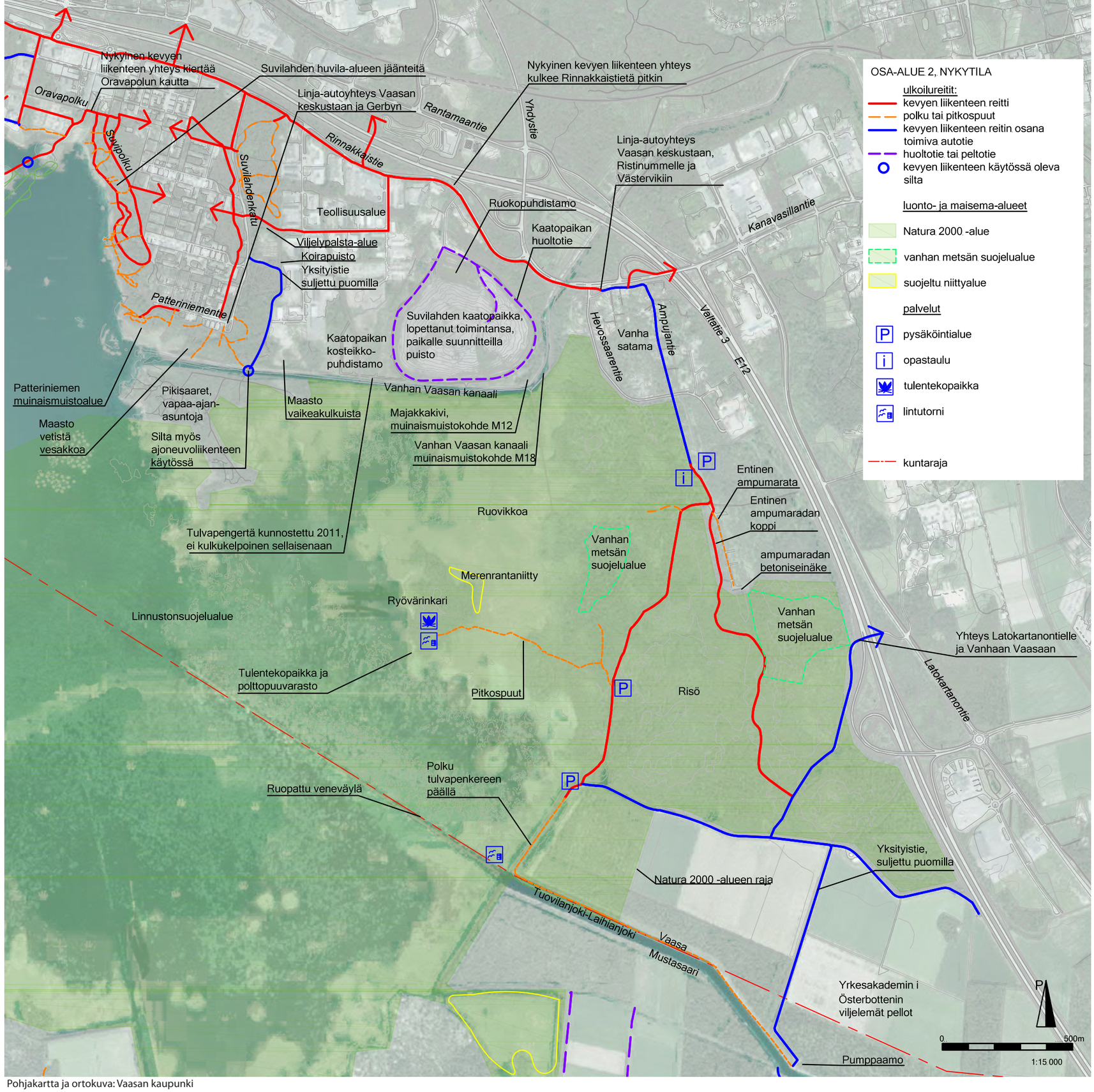

Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki

SUUNNITELMA

Reitistön linjaus

Osa-alueen pohjoisosassa, jossa Eteläisellä Kaupunginselällä on edelleen avointa vesipintaa, reitti kulkee lähellä rantaa. Yhteys Patteriniemeen kulkee Vaasan Yleiskaava 2030:n mukaisesti kukkulan päällä sijaitsevan huvilan ja sen saunarakennuksen välistä kaupungin omistamalla maalla.

Sekä Suvilahden entisellä huvila-alueella, että Patteriniemessä reitin linjaus on pyritty tuomaan lähelle muinaisjäänteitä ja kulttuurihistoriallisia jäänteitä niin, että alueen kulttuurihistoriallinen luonne korostuu.

Asukkaiden yksityisyyttä on pyritty kunnioittamaan linjaamalla reitti maastoa mukaillen mahdollisimman kauas säilyneen huvilan saunarakennuksesta. Reitin myötäillessä rinteen alareunaa, on näköyhteys huvilalle ja sen pihaan heikoin. Myös Pikisaarten kesäasutuksen yksityisyys on huomioitu linjaamalla reitti Vanhan Vaasan kanaalin pohjoispuolelta.

Vanhan Vaasan kanaalin ympäristössä reitistö on linjattu niin, että liittyminen Risön luonnonsuojelualueen reitistöön sujuu mahdollisimman luontevasti suojeluarvoja heikentämättä. Reitistöön liittyy myös kiinteästi Suvilahden toimintansa lopettaneeseen kaatopaikkaan, jota on tarkoitus lähitulevaisuudessa kehittää viheralueena. Kaatopaikan täyttömäeltä näkee pitkälle sen eteläpuolella sijaitsevan ruovikkoalueen yli.

Risön luonnonsuojelualueella nykyistä reitistöä on haluttu täydentää mahdollisimman vähäisin ja alueen luontoarvot huomioivin toimenpitein. Tästä johtuen pääreitti on linjattu yleiskaavasta poiketen Natura 2000 -alueen koillisreunaan Vanhan Sataman eteläpuolelle.

Reittityypit

Osa-alueella 2 ulkoilureitin potentiaalinen käyttäjäkunta on suuri, joten reitistöltä vaaditaan hyvää kulutuskestävyyttä. Reitin täytyy olla myös merkitty selvästi maastoon, jotta maasto ei pääse kulumaan. Tämä on huomioitu erityisesti kulttuurihistoriallisesti arvokkailla ja luonnonolosuhteiltaan herkillä alueilla.

Reitin leveyttä rajoittaa alueen pohjoisosan kivisyys, jyrkkä kalliorinne ja kulttuurihistorialliset huvila-alueen jäänteet, sekä Vanhan Vaasan kanaalin ja Tuovilanjoen tulvapenkereet.

Valtaosa uudesta reitistöstä on kuitenkin kulkupinnaltaan noin 2 metriä leveää, jotta se voidaan perustaa koneellisesti ja myös polkupyöräily onnistuu.

Sillat

Osa-alueelle 2 tarvitaan uusi kevyen liikenteen silta Vanhan Vaasan kanaalin yli, siltapenger Suvilahden ostoskeskuksen eteläpuolelle sekä useita siltarumpuja tai pieniä siltoja.

Reittikokonaisuuden kannalta merkittävin on siltayhteys Vanhan Vaasan kanaalin yli. Tuovilanjoen ylittävää siltaa on käsitelty osa-alueessa 3.

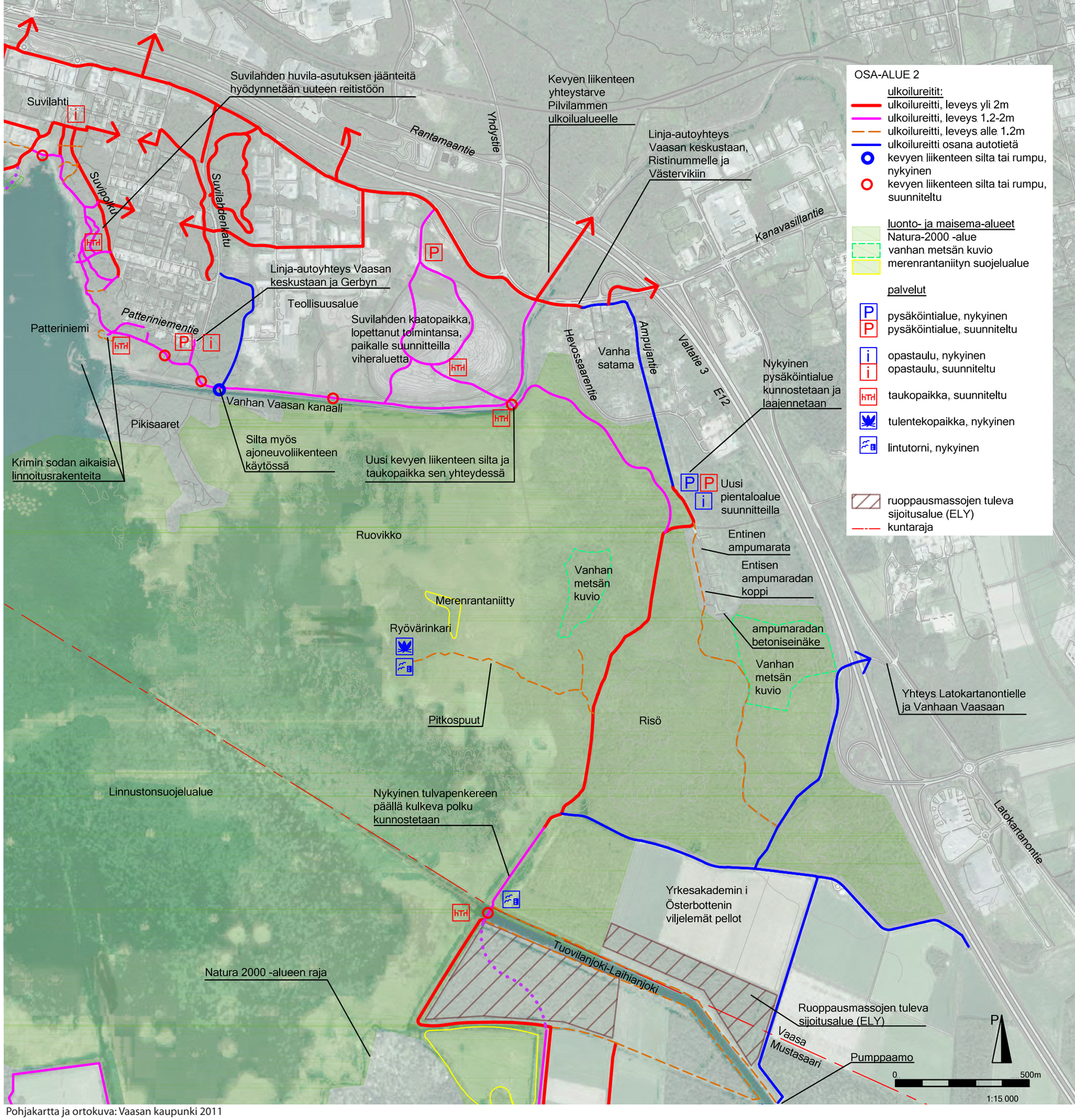

Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

Kuva 1: Nykyisen polun muuttaminen ulkoilureitiksi vaatii pieniä maatäyttöjä ja kivien siirtoja.
Kuva 2:Puisen laiturireitin sijainti rinteen alaosassa.
Kuva 3:Kivinen rinne laiturireitin yläpuolella.
Kuva 4: Vanhaa reittipohjaa hyödynnetään uudessa ulkoilureitissä Patteriniemessä.
Kuva 5: Patteriniemen ja Vanhan Vaasan kanaalin välillä reitti uusi reitti perustetaan nuoren koivikon halki.
Kuva 6: Vanhan Vaasan kanaalin kunnostettua tulvapengertä käytetään osana uutta reittiä.
Kuva 7: Suvilahden huvila-alueen jäänteiden edustalle perustetaan picknik-nurmi taukopaikaksi ja kasvillisuus poistetaan kivijäänteistä.
Kuva 8: Uusi hulevesikosteikko tai -allas sadevesiviemäriputkenpään alapuolella olevien huvila-alueen jäänteiden yhteyteen.

REITISTÖN KEHITTÄMISEN SUUNTAVIIVAT LYHYESTI:

Nykyistä reitistöä täydennetään uusilla ulkoilureiteillä, jotta reitistön jatkuvuus ja käytettävyys paranisi.

Keskeisiä kehittämiskohtia reitistön jatkuvuuden kannalta ovat yhteydet Suvilahden ranta-alueelta Patteriniemeen, Vanhan Vaasan kanaalin penkereen sillat, kanaalin ylittävä silta, sekä yhteys sillalta Risöön.

Kulttuurihistorialliset ja luonnon arvot huomioidaan ja niitä pyritään tuomaan nykyistä paremmin esille mm. poistamalla kivijäänteistä kasvillisuutta.

Suvilahden täyttömäki liitetään nykyiseen viheralueverkostoon.

Opasteet

Alueen opastusta lisätään. Patteriniemeen ja Suvilahden ostoskeskuksen tuntumaan tarvitaan uudet opastaulut. Risön opastaulun kartta päivitetään. Reittiopasteita lisätään koko alueelle ja kohdeopasteita Suvilahden huvila-alueelle, Patteriniemeen, Suvilahden täyttömäelle ja Risön alueelle.

Levähdyspaikat

Uusille ulkoilureitin osille sijoitetaan muutamia penkkejä Suvilahden ja Patteriniemen välille. Myös luonnonkivet ja kalliot voivat toimia levähdyspaikkoina. Risössä penkkejä voidaan sijoittaa harvempaan alueen retkeilyyn painottuvan luonteen takia. Alueelle järjestetään jätehuolto ja Risön ulkokäymälä kunnostetaan.

TARVITTAVAT LUVAT JA VASTUUTAHOT

Osa-alueella 2 suuri osa suunniteltua reitistöä kulkee Vaasan kaupungin omistamilla, viheralueeksi kaavoitetuilla mailla. Valtio omistaa Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen jota Metsähallitus hallinnoi. Maankäyttösopimuksia tai ulkoilureittitoimitusta ei tarvita, sillä Metsähallituksen edustajat ovat halukkaita kehittämään alueen reitistöä yhteistyössä Vaasan kaupungin kanssa.

Suvilahden kaatopaikan ympäristölupaa uusittaessa myös tuleva reitistö on otettu mukaan samaan lupaprosessiin.

Metsähallituksen asiantuntijat arvioivat tarvitaanko Natura 2000 -alueelle suunniteltujen toimenpiteiden toteuttamiseksi Natura-tarkastelu. Lisäksi toimenpiteet alueilla, joilla on kulttuurihistoriallisia arvoja tarvitsevat lausunnon Museovirastolta.

Vanhan Vaasan kanaalin ylittävä silta ei tarvitse vesilain mukaista lupaa. (Känsälä, Seppälä 2012)

Lupaprosessit on kuvailtu lyhyesti sivulla 26.

VASTUUTAHOT:
Vaasan kaupunki, Metsähallitus

TARVITTAVAT LUVAT JA LAUSUNNOT:

Asemakaava tai asemakaavan muutos:	-
Vesilainmukainen lupa:	-
Ympäristölupa:	Suvilahden kaatopaikka
Maankäyttösopimus tai ulkoilureittitoimitus:	-
Natura-tarkastelu:	Mahdollisesti Natura 2000 -alueelle suunniteltu reitistö ja siihen liittyvät rakenteet Risössä.
Museoviraston lausunto:	Vanhan Vaasan kanaalin ylittävä silta, toimenpiteet Suvilahden entisellä huvila-alueella ja Patteriniemessä

NELIKENTTÄANALYYSI (SWOT), OSA-ALUE 2

VAHVUUDET (nykytila)

- Risön luonnonsuojelualueella on ulkoilureittejä, opastaulu, kaksi lintutornia sekä tulentekopaikka.
- Reitin varrella on paikallisesta historiasta muistuttavia jäänteitä, jotka tekevät paikan moniulotteisemmaksi
  - Patteriniemen muinaisjäänteet,
  - Suvilahden huvila-asutuksen jäänteet
  - Vanhan Vaasan kanaali
  - Armejan käyttämät rakenteet Risössä
- Vanhaa puustoa on säilynyt reitin varrella.
- Ranta-alueita ei olla rakennettu täyteen.
- Edustalla on avointa vesipintaa ja ruovikkoa.
- Luonnonsuojelualueen ja muinaismuistoalueen status pitää suuren osan ranta-alueista jatkossakin rakentamattomina.
- Kohtuullinen saavuttavuus julkisilla kulkuvälineillä
- Alue sijaitsee lähellä potentiaalisia käyttäjiä.
- Alueella on monimuotoinen luonnonympäristö ja kulttuuriympäristö.
- Ranta-alueet ovat Vaasan kaupungin ja Valtion omistuksessa, eikä alueella ole yksityisiä maanomistajia.
- Kaikilla keskeisillä toimijoilla on vahva tahtotila alueen reitistön kehittämiseksi.

HEIKKOUDET (nykytila)

- Kevyen liikenteen yhteyksiä Patteriniemen ja Risön välillä ei ole. Kevyt liikenne joutuu nykyisin kiertämään kaukaa, ajoradan yhteydessä, teollisuusalueen viertä kulkevaa kevyen liikenteen reittiä pitkin.
- Yhteydet Patteriniemen ja Suvilahden asuntomessualueen välillä ovat heikot.
- Risön alueella on luvattomia pysäköintialueita ja nuotiopaikkoja.
- Moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla kuljetaan myös alueilla, joilla se ei ole sallittua.
- Osa-alueen pohjoisosan maasto on monin paikoin todella kulunutta kunnollisen reitistön puuttuessa.
- Suojelustatus rajoittaa alueen käyttöä.
- Patteriniemen rakennettu ympäristö on hivuttautunut viheralueelle.
- Patteriniemen alueella on tehty toimenpiteitä ilman kunnollisia suunnitelmia.
- Moottoritie ja Tuovilanjoki muodostavat kulkuesteen lähialueille.
- Rinnakkaistiellä Vanhan Vaasan kanaalin ylittävän sillan suuaukko on liian pieni, jotta kevyt liikenne mahtuisi kulkemaan sen alta.

MAHDOLLISUUDET (tulevaisuus)

- Alueelle on mahdollista kehittää monimuotoinen ja kiinnostava ulkoilureitistö.
- Uuden reittiyhteyden rakentaminen parantaa paljon nykyistä kevyen liikenteen verkostoa ja liittää nykyiset reitit toisiinsa.
- Reitistön käytettävyyttä voidaan parantaa ja selkeyttää opasteiden ja ajoesteiden avulla.
- Suvilahden kaatopaikasta voidaan kehittää viihtyisä viheralue ja näköalapaikka reitistön varrelle.
- Pysäköinti voidaan sovittaa maastoon tarkoituksen mukaisiksi yksiköiksi.
- Taukopaikkoja lisäämällä myös luvattomien taukopaikkojen tarve vähenee.
- Rinnakkaistiellä Vanhan Vaasan kanaalin ylittävän sillan suuaukkoa voidaan laajentaa viimeistään siinä vaiheessa, kun se peruskorjataan. Kevyt liikenne voidaan johtaa sitä ennen tien yli.

UHAT (tulevaisuus)

- Historiallisten jäänteiden kunnostus tai ylläpito laiminlyödään ja alueen historialliset arvot heikentyvät.
- Alueella jatketaan ympäristörakentamista tai maisemanhoitoa ilman kunnollisia suunnitelmia tai tehtyjä suunnitelmia ei noudateta.
- Alueen arvoja ei onnistuta huomioimaan tarpeeksi suunnitelmassa tai sen toteuttamisessa.
- Alueen käyttö lisääntyy niin paljon, että suunniteltu reitistö ei riitä ja maasto kuluu hallitsemattomasti.
- Eri toimijat eivät pääse sopimukseen reitin rahoituksesta, toteuttamisesta tai ylläpidosta.
- Kunnan ja valtion maita hallinnoivan Metsähallituksen yhteistyö ei toimi.

OSA-ALUE 3

"Maaseutuidylliä kaupungin kupeessa"

Ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

Metsäsaareke peltojen keskellä Munsmossa.

Osa-alueen 3 nykyinen ulkoilureitistö muodostuu pienistä poluista, peltoteistä ja kyläteistä, joista osa on yksityisiä teitä. Polut kulkevat tulvapenkereiden päällä ja metsiköissä. Alue sijoittuu maaseudun peltomaiseman ja merenlahden maankohoamisrannan yhtymäkohtaan.

Alueen identiteetti muodostuu avarista peltomaisemista, joita metsäsaarekkeet ja polveileva metsänreuna maatalousrakennuksineen rytmittävät. Pohjoisessa aukeaa Eteläisen Kaupunginselän ruovikko linnustonsuojelualueineen, jonka yli tulvavalleilta aukeaa näkymiä aina Vaasan keskustaan asti.

Alueen halki virtaa Sulvanjoki ja sen itäraja kulkee pitkin Tuovilanjokea. Lisäksi alueella kulkee useita pienempiä ojia. Jokien tai ojien yli ei ole juurikaan siltoja, joten ne rajoittavat merkittävästi alueella liikkumista.

Alueen reitistön suunnittelussa on pyritty käyttämään mahdollisimman paljon olemassa olevia kulku-uria ja valitsemaan niistä maisemallisesti ja maankäytöllisesti sopivimmat.

Reitistön linjauksessa on myös huomioitu Sulvan- ja Tuovilanjokien ruoppausmassojen suunniteltu sijoittaminen osa-alueen itäreunaan (Länsi-Suomen Ympäristökeskus. 2004).

1

2

Osa-alueen identiteetti: Meri ja maalaismaisema, ruovikkopelto ja viljameri.

Kuva 1. Näkymä tulvapenkereeltä puunrunkojen välistä ruovikon yli.
Kuva 2. Veneitä Munsmon satamassa.
Kuva 3. Vanha venevaja Munsmon satamassa.
Kuva 4. Olkipaaleja pellolla.
Kuva 5. Munsmon satamasta Eteläiselle Kaupunginselälle aukeava näkymä.

3

4

5

Reitistö

Alueen nykyiset kevyen liikenteen reitit ovat pieniä polkuja, jotka ovat kunnossapidetyn reittiverkoston ulkopuolella. Polut kulkevat lähinnä metsiköissä ja tulvapengerten päällä. Lisäksi alueella on peltoteitä ja kyläteitä, joita on mahdollista käyttää ulkoiluun.

Levähdyspaikat

Nykyisin alueella on rakennettu levähdyspaikka ainoastaan Munsmon satamassa. Siellä on Hembygdsförening r.f:n mökki, pöytäryhmä ja ulkokäymälä. Lisäksi sataman laiturilla on lava istahtamista varten.

Opasteet ja ajoesteet

Osa-alueella ei ole ulkoilijoita palvelevia opasteita.Yksityisteiden ajoesteinä on puomeja.

Pysäköintialueet

Osa-alueella ei ole tulevan ulkoilureitin käyttäjiä palvelevia pysäköintialueita. Munsmon satamaan johtavalla tiellä olevaa pientä levennystä käytetään pysäköintiin ja kääntymiseen.

Nykyisin pysäköintiin käytetty levennys Munsmovägenin varressa.

Pöytä ja penkit Munsmon satamassa.
(Kuva Christine Bonn 2012)

Ulkokäymälä ja Munsmo Hembygdsförening r.f:n mökki Munsmon satamassa.

Nykyinen reitistö muodostuu kyläteistä, yksityisteistä, peltoteistä, tulvapenkereiden päällä kulkevista poluista ja muista poluista.

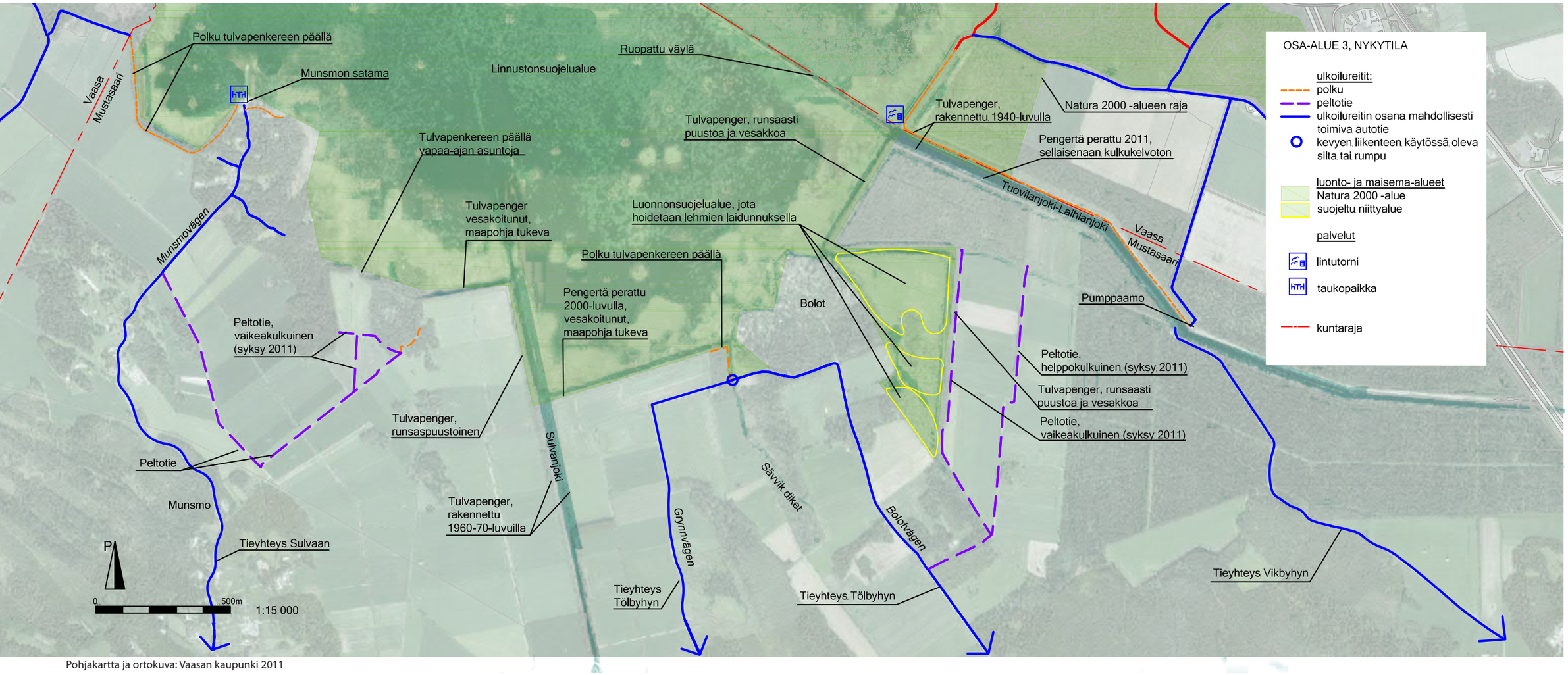

Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

Reitistön linjaus ja reittityypit

Nykyinen maankäyttö, lähinnä maanviljely ja rannoille sijoittunut loma-asutus ohjaa reitin linjausta monin paikoin.

Reitti kulkee mahdollisuuksien mukaan rantaviivaa myöten eli lähinnä tulvapenkereitä pitkin. Penkereet ovat noin kolmesta neljään metriä korkeita, jolloin niiden päällä kulkiessa aukeaa avarat näkymät sekä etelässä sijaitseville pelloille, että Eteläisen Kaupunginselän ruovikon yli.

Ruoppausmassojen sijoitusalueen laidassa reitti kulkee aluksi tulvapengertä pitkin, mutta ruoppausmassojen tiivistyttyä uusi ulkoilureitti voidaan linjata kulkemaan ruoppausmassakumpareen yli suoraan uudelle kevyen liikenteen sillalle. Reitti huomioidaan mahdollisuuksien mukaan jo massojen läjitysvaiheessa sijoittamalla linjauksen kohdalle massoja, joista reitille muodostuu riittävän kantava pohja.

Paikoin reitti kulkee metsän ja pellon rajapinnassa, paikoin metsän keskellä. Bolotin itäpuolella reitti kulkee tulvapenkereellä pellon ja nautojen laiduntamisella hoidettavan (Haldin 2005 s.18) luonnonsuojelualueen välissä. Lisäksi oikopolku pitkospuista kulkee laidunalueiden välissä.

Nykyiset peltotiet toimivat vaihtoehtoisina reitteinä, jolloin on mahdollista kulkea peltojen välissä. Metsässä kulkevalta reitin osalta raivataan puusto reitin kohdalta. Reitin linjausta tarkistetaan toteutusvaiheessa niin, että arvokkaat puut voidaan säästää ja reitti asettuu muutenkin luontevaksi osaksi maisemaa.

Osa-alueen 3 välittömässä läheisyydessä sijaitsee melko vähän asutusta ja käyttäjämäärät pysyvät todennäköisesti melko pieninä, joten ei haittaa vaikka sujuva ohittaminen ei joka kohdassa reitistöä onnistuisikaan.

Reitin pinta voidaan tulvapengerten osalta jättää aluksi päällystämättä. Käyttäjäkunnan kasvaessa reitin kuntoa tarkkaillaan ja se päällystetään tarvittaessa kivituhkalla. Osa-alueella 3 reitti on linjattu niin, että maasto muodostaa luontevat rajat kulkemiselle, joten reitti ei kovin helposti pääse leviämään muualle maastoon.

Hyvin mutaisilla osuuksilla reitille lisätään soraa ja kivituhkaa täytöksi.

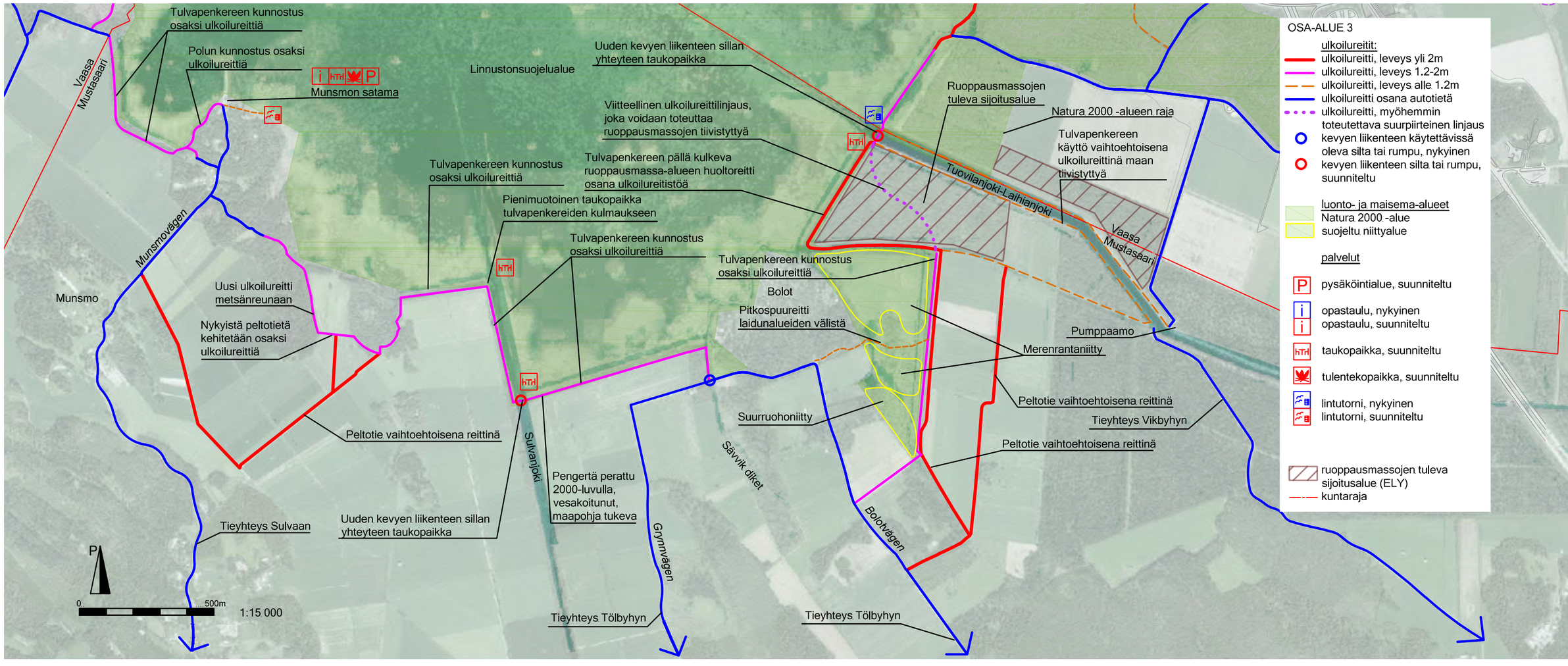

Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

Sillat

Osa-alueelle 3 tarvitaan kaksi uutta kevyen liikenteen siltaa ja lisäksi siltarumpuja tai pieniä siltoja.

Kevyen liikenteen sillat ovat osa-alueen suurimpia yksittäisiä investointeja, mutta ne ovat reittikokonaisuuden toiminnan kannalta välttämättömiä. Siltojen rakentaminen parantaa kevyen liikenteen yhteyksiä erityisesti Sulvan ja Munsmon kylien sekä Vaasan välillä.

Sivulla 34 on esitetty periaatteita jatkosuunnittelua varten.

Levähdyspaikat

Koska osa-alue sijaitsee melko kaukana asutuksesta, on siellä oltava joitakin hyvin varusteltuja levähdyspaikkoja. Levähdyspaikkoja rakennetaan siltojen yhteyteen. Myös Munsmon sataman levähdyspaikka kunnostetaan ja sinne järjestetään tulentekopaikka. Lisäksi pienempiä levähdyspaikkoja, kuten suuria kivenlohkareita tai penkkejä sijoitetaan reitin varrelle.

Munsmon sataman itäpuolelle pystytetään uusi lintutorni. Paikalla on nykyään suuri kivi, jota lintuharrastajat käyttävät tarkkailuun kunnollisen tornin puuttuessa.

Pysäköintialueet

Munsmon sataman yhteyteen järjestetään mahdollisuudet muutaman auton pysäköinnille.

Opasteet ja ajoesteet

Reittiopasteita lisätään koko alueelle. Munsmon satamaan sijoitetaan opastaulu.

REITISTÖN KEHITTÄMISEN SUUNTAVIIVAT LYHYESTI:

Maalaismaisemien ulkoilureitistö

Pääasiallinen käyttömuoto retkeily

Nykyistä kylä- ja peltotieverkostoa täydennetään uusilla ulkoilureiteillä, joista suurin osa kulkee tulvapengerten päällä.

Uusien kevyen liikenteen siltojen rakentaminen on reitistökokonaisuuden käytettävyyden kannalta keskeisintä.

1

2

3

4

5

Kuva 1: Sulvanjoen yli tarvitaan uusi kevyen liikenteen silta.
Kuva 2: Tulvapenkereiden päälle perustetaan reittejä.
Kuva 3: Myös vesakoituneet tulvapenkereet kunnostetaan osaksi reitistöä.
Kuva 4: Komeita yksittäispuita jätetään kasvamaan reitin varrelle, kuten kuvan kohteessa on tehty.
Kuva 5: Olemassa olevia peltoteitä voi käyttää vaihtoehtoisina reitteinä, jolloin kulkija voi valita reittinsä esimerkiksi sen mukaan haluaako kulkea auringossa vai varjosssa tai haluaako kulkea suorinta, vai jotain muuta reittiä.

TARVITTAVAT LUVAT JA VASTUUTAHOT

Osa-alue 3 ei ole asemakaava-aluetta. Alue on yksityisomistuksessa, joten kaikkia uusia reittejä varten täytyy tehdä maankäyttösopimuksia tai ulkoilureittitoimitus. Jotta yksityistiet voidaan merkitä osaksi ulkoilureitistöä ja viitoittaa ne, on niidenkin osalta tehtävä maankäyttösopimuksia tai ulkoilureittitoimitus jokamiehen oikeuksien mahdollistamasta käyttöoikeudesta huolimatta.

Tuovilanjoen ja Sulvanjoen ylittävät sillat tarvitsevat Vesilain mukaisen luvan, sillä joet ovat valuma-alueeltaan yli sata neliökilometriä.

Eteläisen Kaupunginselän pohjukan ruoppauksilla ja ruoppausmassojen sijoittamisella ranta-alueille on voimassa oleva ympäristölupa (Vaasan oikeuslaitos 2010 päätös Nr 10/0324/2).

Kunnan nimittämät asiantuntijat arvioivat tarvitaanko Natura 2000 -alueella tehtäviin toimenpiteisiin Natura-tarkastelu.

Lupaprosessit on kuvailtu lyhyesti sivulla 26.

VASTUUTAHOT:
Mustasaaren kunta

TARVITTAVAT LUVAT JA LAUSUNNOT:

Asemakaava tai asemakaavan muutos:	-
Vesilainmukainen lupa:	Tuovilanjoen ylittävä silta, Sulvanjoen ylittävä silta
Ympäristölupa:	-
Maankäyttösopimus tai ulkoilureittitoimitus:	kaikki uudet reitin osat, yksityisteiden opasteet
Natura-tarkastelu:	Natura 2000 -alueelle suunniteltu reitistö mahdollisesti

NELIKENTTÄANALYYSI (SWOT), OSA-ALUE 3

VAHVUUDET (nykytila)

- Alueen rauhallinen maalaismiljöö muodostuu metsäsaarekkeiden rytmittämästä avoimesta peltomaisemasta, pienipiirteisestä kylämiljööstä, maankohoamisrannan ruovikkomaisemasta ja jokimaisemasta.
- Nykyisiä tulvapenkereitä, peltoteitä ja kyläteitä pitkin on monin paikoin mahdollista kulkea.
- Tulvapenkereet muodostavat kiinnostavan ympäristöään korkeammalla olevan paikan, jonka kasvillisuus muodostaa paikoin kulkijalle mielenkiintoisen käytävämäisen tilan.
- Alue on rauhallinen, kaukana tiiviistä rakentamisesta ja mahdollistaa vastaparin voimakkaasti rakennetulle ja hälyisälle kaupunkiympäristölle.
- Alueen edustalla on avointa vesipintaa ja ruovikkoa.
- Alueella on monimuotoinen luonnonympäristö ja kulttuuriympäristö.
- Munsmon satamassa on pienimuotoinen taukopaikka.

HEIKKOUDET (nykytila)

- Kunnollista kevyen liikenteen reitistöä ei ole.
- Tuovilanjoki ja Sulvanjoki muodostavat kulkuesteen.
- Nykyinen reitistö on luonteeltaan sellainen, että epäsuotuisat sääolot heikentävät sen käytettävyyttä herkästi
- Alueella on runsaasti yksityisiä maanomistajia.
- Yksityisteiden ja peltoteiden käyttö osana ulkoilureitistöä vaatii maanomistajan luvan tai ulkoilureittitoimituksen.
- Ranta-alueilla on melko paljon loma-asutusta.
- Maankohoaminen ja lietteen kerääntyminen vaativat jo nyt vesistön ruoppausta, jotta halutut alueet pysyisivät avoimina ja vesi virtaisi paremmin.
- Puutteellisen reitistön ja opastuksen takia kulkija voi helposti eksyä yksityispihoille.
- Osa-alue sijaitsee eri kunnan puolella, kuin muut osa-alueet, joten retistön perustaminen vatii useampien toimijoiden yhteistyötä.

MAHDOLLISUUDET (tulevaisuus)

- Uuden reittiyhteyden rakentaminen parantaa paljon nykyistä kevyen liikenteen verkostoa ja liittää nykyiset reitit toisiinsa.
- Alueen reitistöstä on mahdollista kehittää monimuotoinen ja kiinnostava osa ulkoilureitistökokonaisuutta.
- Tulvapenkereiden päälle voidaan perustaa ulkoilureitit melko vähäisin toimenpitein ja pienin investoinnein.
- Reitistön luonnetta voidaan kehittää helposti maisemanhoidollisin toimenpitein.
- Pysäköintimahdollisuuksia voidaan parantaa vähäisin toimenpitein.

UHAT (tulevaisuus)

- Alueella tehdään ympäristörakentamista tai maisemanhoitoa ilman kunnollisia suunnitelmia tai suunnitelmia ei noudateta.
- Maanomistajien kanssa ei päästä sopimuksiin ja lupaprosessi pitkittyy.
- Kuntienvälinen yhteistyö ei toimi.
- Suunniteltu reitistö ei vastaa todellisia käyttötarpeita.
- Eri toimijat eivät pääse sopimukseen reitin rahoituksesta, toteuttamisesta tai ylläpidosta.

OSA-ALUE 4

"Kylästä kaupungiksi"

Ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

Venevaja Näsetin sataman luoteispuolella.
Kuva: Susanne Öst

1

2

3

4

Osa-alueen identiteetti: kylä, metsä, pelto, meri.

Kuva 1. Saareke keskellä peltoa Svartön eteläpuolella.
Kuva 2. Ådranin jokisuu.
Kuva 3. Metsää Myrgrundissa.
Kuva 4. Pienipiirteistä peltoa Näsetissä.
Kuva 5. Rantaniittyä ja venevaja Näsetin pienvenesataman tuntumassa. Taustalla Eteläinen Kaupunginselkä.

5

Nykyisin alue on haja-asutusaluetta, jossa metsäiset alueet ja avoin maatalousmaisema vuorottelevat. Osa-alueen pohjoisosassa valtaosa maastosta on metsäisiä moreeniselänteitä, joiden väleihin jää muutamia pieniä peltotilkkuja. Eteläosassa peltoalaa on runsaammin. Osa-alueen eteläpuolella sijaitsee myös Söderfjärdenin Natura 2000 -alueisiin ja valtakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin kuuluva meteoriittikraateri, jonka saavutettavuutta uusi ulkoilureitistö parantaa merkittävästi.

Alueelle on lähitulevaisuudessa tulossa suuria muutoksia. Vaasan yleiskaavassa 2030 alueelle on kaavoitettu asuntoja lähes 5000 uudelle asukkaalle. Suurin osa alueista on kuitenkin esitetty toteutettavaksi jo 2020 mennessä. Tällöin alueen luonne ja ulkoilureitistön käyttäjämäärät muuttuvat huomattavasti.

Suurista muutoksista johtuen alueen ulkoilureitistö on suunniteltu toteutettavaksi kahdessa vaiheessa.

Ensimmäisessä vaiheessa, jota tässä suunnitelmassa on painotettu, on pyritty käyttämään mahdollisimman paljon olemassa olevia kulkuuria ja pienin toimin parantamaan niiden käyttökelpoisuutta osana reittikokonaisuutta.

Toisessa vaiheessa, uusien asuinalueiden asemakaavoituksen ja rakentamisen yhteydessä ulkoilureitistö liitetään osaksi tätä kokonaisuutta ja siitä rakennetaan tasokas kevyen liikenteen reitistö.

NYKYTILA

Reitistö

Alueen nykyinen ulkoilureitistö muodostuu pienistä poluista, peltoteistä ja kyläteistä, joista osa on yksityisiä teitä. Polut kulkevat metsiköissä ja tulvapenkereiden päällä. Nykyinen reitistö ei muodosta selkeää yhtenäistä verkostoa ja kulkijalle on monin paikoin epäselvää onko alueella liikkuminen luvallista.

Opasteet ja ajoesteet

Näsetin satamassa on opastaulu, jota voidaan mahdollisesti hyödyntää myös ulkoilureitistöstä tiedottamiseen. Muuta ulkoilijoita palvelevaa opastusta ei ole.

Yksityisteillä on kieltotauluja ja puomeja.

Pysäköintialueet

Osa-alueella 4 ulkoilijoiden käytössä on pysäköintialue Myrgrundintien varressa. Myös näsetin pienvenesatamassa on pysäköintimahdollisuus-muutamalle autolle.

Opastetaulu Näsetin satamassa ja yksityisalueesta kertovia kylttejä osa-alueella 4.

Nykyinen reitistö muodostuu kyläteistä, yksityisteistä, peltoteistä, tulvapenkereiden päällä kulkevista poluista, sekä muista eri mittakaavaisista poluista.

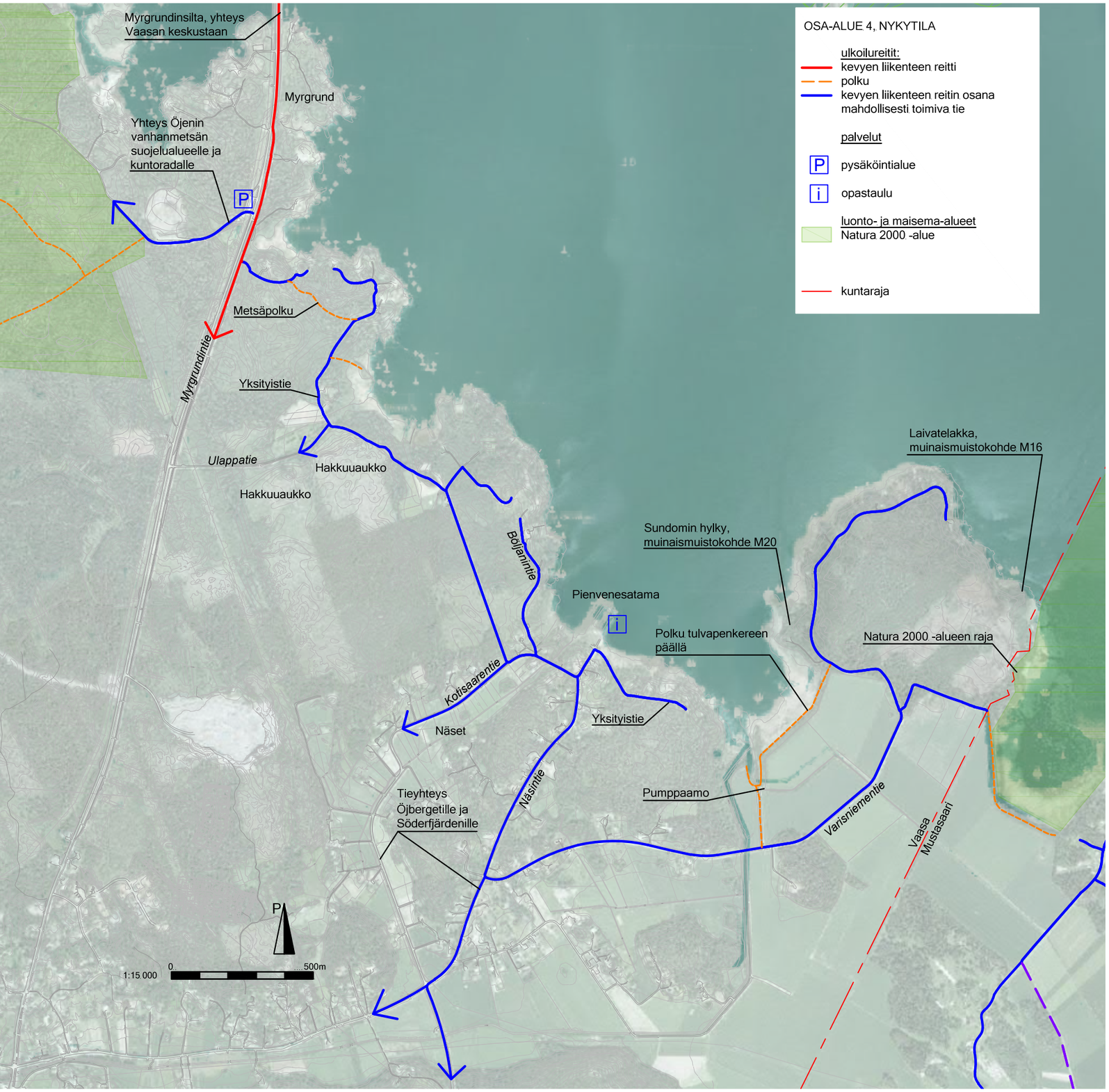

Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

SUUNNITELMA, VAIHE 1

Reitistön linjaus

Esimmäisessä vaiheessa ulkoilureitti kulkee vaihtelevasti eri tyyppisten metsikköjen, peltojen, rannan ja kylämiljöön tuntumassa. Nykyinen maankäyttö, lähinnä maanviljely ja rannoille sijoittunut haja-asutus ohjaavat reitin linjausta monin paikoin. Vaikka reitti kulkee pääosin melko kaukana rantaviivasta, siltä aukeaa näkymiä lahdelle. Paikoin on myös mahdollisuus päästä veden ääreen. Långvikenin, Näsetin sataman, Ådranin ja Svartön entisen laivatelakan kohdalla vesi on lähellä. Myös Näsetin kylämiljöö, sekä Myrgrundin kallioselänteet muodostavat kiinnostavan reittiosuuden.

Metsäpoluista muodostuvalla reittiosuudella on valittu tietyt pääpolut, joiden linjalta voidaan poistaa jonkin verran häiritsevää puustoa. Nykyisen polun linjaus säilytetään pääpiirteissään, mutta joitakin pieniä muutoksia voidaan tehdä kulun helpottamiseksi. Uusia metsäpolkuja merkitään lyhyille taipaleille, jotka yhdistävät olemassa olevat yksityistiet toisiinsa. Puustoa poistetaan myös metsässä kulkevan uuden reitin kohdalta. Reitin linjausta tulee kuitenkin tarkistaa toteutusvaiheessa mahdollisuuksien mukaan niin, että suuret ja kauniit puut voidaan säästää ja että reitti asettuu muutenkin luontevaksi osaksi maisemaa.

Reittityypit

Esimmäisessä vaiheessa ulkoilureitistön leveys pidetään pienenä lukuun ottamatta pieniä maanteitä ja yksityisteitä pitkin kulkevia reittejä.

Reitin pinta jätetään päällystämättä, mutta yksittäisiä kuoppia tai hyvin mutaisia kohtia voidaan tarvittaessa täyttää soralla tai kivituhkalla kulkemisen helpottamiseksi.

Tulvapenkereen päällä kulkeva reitin osalta tärkein toimenpide on loiventaa penkereiden luiskia kohdissa, joissa ne liittyvät muuhun reitistöön, jotta kulku penkereen päälle on nykyistä vaivattomampi ja selkeämpi.

Levähdyspaikat

Koska osa-alue sijaitsee melko kaukana asutuksesta, on siellä hyvä olla joitakin kunnollisia levähdyspaikkoja. Levähdyspaikkoja rakennetaan Ådranin siltapaikan yhteyteen ja Långvikenissä sijaitsevan niemen nokkaan. Näsetin satamaan järjestetään jätteenkeräyspiste. Lisäksi pienempiä levähdyspaikkoja, kuten suuria kivenlohkareita tai penkkejä sijoitetaan reitistön varrelle.

Opasteet

Opastusta lisätään koko alueella. Uusia opastauluja ei ensimmäisessä vaiheessa vielä tarvita, mutta Näsetin sataman opastauluun lisätään päivitetty reitistökartta. Reitistökokonaisuuden hahmottamisen kannalta reittiopasteiden lisäys on erityisen keskeistä vaiheessa 1, koska reitistön mittakaava ja luonne vaihtelee paljon ja reitin tunnistaminen maastosta voi olla haastavaa. Metsäpolkujen osalta reitti voidaan merkitä maastoon esimerkiksi puunrunkoihin säännöllisin välein maalattavilla värikoodeilla

SUUNNITELMA, VAIHE 2

Reitin linjaus

Toisessa vaiheessa reitin varrella vaihtelee rakennetumpi puistoympäristö, eri mittakaavaiset asuinrakennukset, avoin maaseutuympäristö ja ranta. Reitin linjaus tarkastetaan tarvittavin osin alueen asemakaavoituksen yhteydessä.

Reittityypit

Osa-alueelle tehdään kunnollinen kevyen liikenteen reitistö, jolloin pääreitistö muodostuu kevyen liikenteen väylistä.

Sillat

Osa-alueelle 4 tarvitaan uusi kevyen liikenteen silta Ådranin yli. Silta toteutetaan viimeistään vaiheessa 2.

Levähdyspaikat

Levähdys- ja taukopaikkoja lisätään käyttäjämäärien kasvaessa ja niiden varustetaso päivitetään muuttuneisiin olosuhteisiin.

Opasteet ja ajoesteet

Opastusta ja ajoesteitä lisätään uusille reitinosille. Uudet opastaulut sijoitetaan Ådranin ylittävän sillan ja Myrgrundintien yhteyksiin.

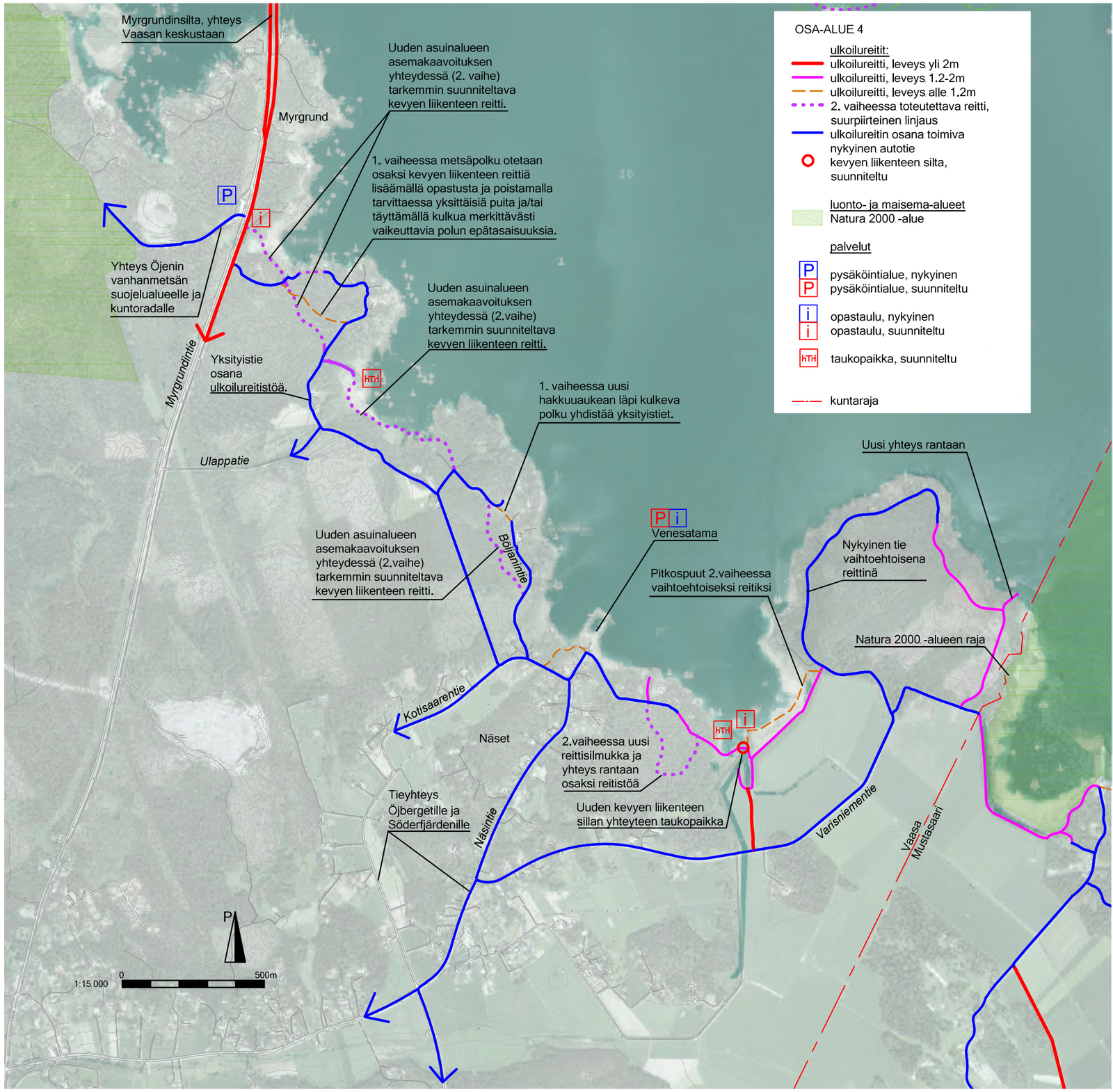

Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

REITISTÖN KEHITTÄMISEN SUUNTAVIIVAT LYHYESTI:

1.vaihe:
Luonnonläheinen ulkoilureitistö
Pääasiallinen käyttömuoto retkeily
Reitistön mittakaava vaihtelee
Uusi reitistö tukeutuu pitkälti nykyisiin teihin ja polkuihin.

2.vaihe
1. vaiheen reitistöä täydennetään ja korvataan uusilla, korkeatasoisilla kevyen liikenteen väylillä.
Pääasiallinen käyttömuoto arkiliikunta.

1

2

3

4

5

Kuva 1: Ulkoilureitistön osana toimiva kylätie. Tien ja pellon välistä raivataan vesakkoa, jotta reitiltä aukeaa näkymiä pelloille.
Kuva 2: Tulvapenkereiden luiskat loivennetaan kohdista, joissa ne yhdistyvät muuhun reitistöön.
Kuva 3: Vaiheessa 1 nykyisen polkuverkoston mutaisia tai muuten hankalakulkuisia kohtia täytetään tarvittaessa.
Kuva 4: Tienristeys Myrgrundissa keskellä metsää tarvitsee reittiopasteita.
Kuva 5 Näsetin satamaan järjestetään pysäköintitilaa hieman nykyistä useammalle autolle.
Kuvissa esitetyt toimenpiteet koskevat vaihetta 1.

TARVITTAVAT LUVAT JA VASTUUTAHOT

Osa-alue 4 ei ole asemakaava-aluetta, mutta asemakaavan laatiminen alueelle on suunnitteilla aloittaa kun yleiskaava saa lainvoiman. Vaiheen 2 mukainen reitistö on tarkoitus suunnitella tarkemmin asemakaavan laatimisen yhteydessä.

Alue on suurelta osin yksityisomistuksessa, joten Myrgrundin pohjoisinta osaa lukuunottamatta kaikkia uusia reittejä, sekä yksityisteitä pitkin kulkevaa reitistöä varten täytyy tehdä maankäyttösopimuksia tai ulkoilureittitoimitus.

Ådranin ylittävä silta ei tarvitse vesilain mukaista lupaa, sillä uoma ei ole lain määritelmän mukaan joki alle sadan neliökilometrin valuma-alueella.

Vaasan ladun kanssa on neuvoteltu mahdollisuudesta, että yhdistys osallistuu vaiheen 1 mukaisen ulkoilureitistön toteuttamiseen merkitsemällä niitä maastoon kaupungin taloudellisella tuella.

Lupaprosessit on kuvailtu lyhyesti sivulla 26.

VASTUUTAHOT:
Vaasan kaupunki, yhteistyössä Vaasan latu (vaiheessa 1)

TARVITTAVAT LUVAT JA LAUSUNNOT:

Asemakaava tai asemakaavan muutos:	vaiheen 2 mukainen reitistö
Vesilainmukainen lupa:	-
Ympäristölupa	-
Maankäyttösopimus tai ulkoilureittitoimitus:	Yksityistiet, lähes kaikki uudet reitit
Natura-tarkastelu:	-
Museoviraston lausunto:	-

NELIKENTTÄANALYYSI (SWOT), OSA-ALUE 4

VAHVUUDET (nykytila)

- Alueella on monimuotoinen luonnonympäristö ja kulttuuriympäristö. Miljöö muodostuu metsäsaarekkeiden rytmittämästä avoimesta peltomaisemasta, pienipiirteisestä kylämiljööstä, avoimesta vesipinnasta, ruovikkomaisemasta, jokimaisemasta ja metsästä.
- Nykyisiä tulvapenkereitä, peltoteitä ja kyläteitä pitkin on monin paikoin mahdollista kulkea.
- Tulvapenkereet muodostavat kiinnostavan ympäristöään korkeammalla olevan paikan, jonka kasvillisuus muodostaa paikoin kulkijalle mielenkiintoisen käytävämäisen tilan.
- Alueen edustalla on avointa vesipintaa ja ruovikkoa.
- Vanhaa puustoa on säilynyt reitistön varrella.
- Näsetin satamassa on opastaulu.
- Alueella on melko hyvät pysäköintimahdollisuudet.

HEIKKOUDET (nykytila)

- Kevyen liikenteen yhteydet ja opastus ovat puutteellisia.
- Kevyt liikenne joutuu nykyisin kulkemaan pitkin ajoradan viertä tai epämääräisiä metsäpolkuja.
- Alueella paljon yksityisteitä, eikä kulkijalle ole monin paikoin selvää saako tiellä kulkea.
- Yksityisten alueiden ja pihapiirien rajat ovat paikoin epäselvät.
- Rannat on suurelta osin rakennettu täyteen pientalo- ja loma-asutusta.

MAHDOLLISUUDET (tulevaisuus)

- Uuden reittiyhteyden rakentaminen parantaa paljon nykyistä kevyen liikenteen verkostoa ja liittää nykyiset reitit toisiinsa.
- Reitistön käytettävyyttä voidaan parantaa pieninkin toimin mm. lisäämällä opasteita ja taukopaikkoja, sekä selkeyttämällä reitistön linjausta.
- Vaiheen 2 Reitistön toteuttaminen voidaan yhdistää yleiskaavan mukaisten uusien asuinalueiden rakentamiseen ja reitistön tarkempi suunnittelu voidaan tehdä alueen asemakaavoituksen yhteydessä.

UHAT (tulevaisuus)

- Alueen identiteetti heikentyy liikaa uuden rakentamisen myötä.
- Alueella tehdään ympäristörakentamista tai maisemanhoitoa ilman kunnollisia suunnitelmia tai suunnitelmia ei noudateta.
- Alueen arvoja ei onnistuta huomioimaan tarpeeksi suunnitelmassa tai sen toteuttamisessa.
- Suunniteltu reitistö ei vastaa todellisia käyttötarpeita.
- Eri toimijat eivät pääse sopimukseen reitin rahoituksesta, toteuttamisesta tai ylläpidosta.
- Yhä suurempi osa rantavyöhykkeestä jää julkisen ulkotilan ulkopuolelle.
- Uudet ja kehitettävät venesatamat (Vaasan yleiskaava 2030) estävät pääsyn veden ääreen.

Taustakuva: Susanne Öst

OSA-ALUE 5

"Toimintojen mosaiikki"

Wikströmin moottoritehdas Vaskiluodossa on vuodelta 1909. (Peltonen1988 s.19, kuva: Pohjanmaanmuseo)

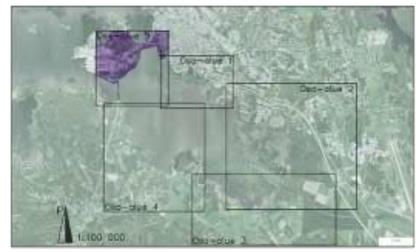

Ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

ALUEEN IDENTITEETTI JA SUUNNITTELUPERIAATTEET

Osa-alueen länsiosa muodostuu satamien, teollisuuden ja huvittelukeskusten profiloimasta Vaskiluodosta, sekä sinne johtavista siltapenkereistä.

Osa-alueen itäosa on kaupunginrantaa. Reitti kulkee rakennettujen puistojen: Hovioikeudenpuiston ja Kalarannanpuiston alueella, pääosin rantaviivan tuntumassa. Ulkoilureitti on näiltä osin suunniteltu nykyiselle paikalleen pääpiirteissään jo C.A. Setterbergin asemakaavassa 1855.

Kaupunginrannan puistot rakennuksineen on arvotettu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (Museovirasto 2009). Puistoissa sijaitsee muun muassa Setterbergin suunnittelema, vuosina 1855-1862 rakennettu Hovioikeus (Vaasan kaupunki 2010 s.112), J.Ahrenbergin suunnittelema entinen maanmittauskonttori vuodelta 1911, sekä E.B.Lohrmannin suunnittelema Vaasan lääninvankila, jonka vanhimmat osat on rakennettu 1860-luvulla. (Putkonen (toim.) 1993 s.199)

Alueen rantavyöhyke on suurten muutosten keskellä. Vaskiluodon rantaan, Porvarinasaareen rakennetaan puistoalueita täyttömaalle. Myös Vaskiluodon sillan eteläreunalle on tekeillä kahdessa vaiheessa toteutettava puistoalue jossa hyödynnetään ylijäämämaamassoja. Hovioikeudenaltaan ympäristöön ollaan kehittämässä muun muassa oleskeluterasseja ja hulevesikosteikkoa.

Lisäksi yleiskaavaan on merkitty täyttömaasaarelle perustettava leirintäalue, joka voisi toteutuessaan palvella myös Eteläisen Kaupunginselän kiertävän ulkoilureitin käyttäjiä.

Nykyisellään varsinkin Vaskiluodon osuus on hajanainen erilaisten toimintojen mosaiikki, joita paikalle on sijoitettu tarpeen mukaan ilman kokonaisvaltaista kaupunkikuvallista suunnittelua. Myös Kalarantaan on ripoteltu sinne sopimattomia toimintoja ja infrastruktuuria.

Ulkoilureitistön ja sen toisiinsa liittämien viheralueiden avulla alueesta on mahdollista luoda eheämpi kokonaisuus.

Osa-alueen identiteetti: Meri, hiekkaranta, historialliset puistot ja rakennukset, teollisuus ja huvittelu.

Kuva 1. Vaskiluodon uimarannalta näkyy Eteläisen Kaupunginselän yli kaupungin siluetti.
Kuva 2. Vaasan rantapuistovyöhykkeeseen kuuluvaa Kalarannanpuistoa.
Kuva 3. Lehmusrivi reunustaa Hovioikeudenrannan puistokäytävää.
Kuva 4. punatiilinen Vaasan lääninvankila sijaitsee kaupunginrannassa ulkoilureitistön varrella.
Kuva 5. Teollisuusaluetta Vaskiluodossa Myrgrundintien varrella.
Kuva 6. 1900-luvun alussa valmistunut Maanmittauskonttori kaupunginrannassa.
Kuva 7. Kylpylä Tropiclandian vesiliukumäet sijaitsevat Vaskiluodon etelärannalla.

1

2

3

4

5

6

7

Reitistö

Alueen nykyinen ulkoilureitistö muodostuu kaupunginrannan rantaviivaa myötäilevistä hoidetuista puistokäytävistä, Vaskiluodon ja Myrgrundin siltapenkereitä sekä Moottorikatua pitkin kulkevista kevyen liikenteen väylistä. Lisäksi hotelli Rantasipin ympäristössä kulkee joitakin kevyen liikenteen reittejä ja polkuja, jotka eivät kuitenkaan muodosta yhtenäistä reitistöä. Hotelli Rantasipin ja kylpylä Tropiclandian alue ja julkinen alue eivät erotu tarpeeksi ja paikoin on epäselvää onko alueella liikkuminen luvallista.

Hotellin, huvipuisto Wasalandian ja Kalarannan kohdalla ulkoilureitin linjaus ei erotu riittävän hyvin pysäköintialueista.

Nykyisin suuri osa reitistöstä kulkee ajoradan viertä. Reitti muodostuu pitkistä suorista ja tilallinen vaihtelu on vähäistä.

Kalarannanpuiston kivinen tukimuuri muodostaa rantaviivan, jota reitti myötäilee. Pienvenesatama ja Räätälinsaari sijaitsevat Kalarannanpuiston kohdalla. Räätälinsaari ja hietasaari ovat rakennettuja puistoja, joita kiertävät Eteläisen Kaupunginselän kiertävään reitistöön liittyvät kevyen liikenteen reitit. Hietasaaressa on myös yleinen uimaranta.

Vaasan lääninvankilan rannan kohdalla kevyen liikenteen väylä on kokonaan rakennettu ja hyvässä kunnossa. Se kulkee vankilan aidan vierustalle istutetun tammirivin ja Eteläisen Kaupunginselän välisellä kapealla puistokaistaleella.

Kylpylä Tropiclandian ranta-alue toimii takapihamaisena huoltoalueena.

Vaasanpuistikko katkaisee rantapuistojen vyöhykkeen. Taustalla näkyy vuonna 1961 rakennettu (Kulttuuriympäristöselvitys 2010 s.91)Vaskiluodon tiepenger, jonka kunnostus on käynnissä.

Nykyisen reitistön mittakaava ja luonne vaihtelee.

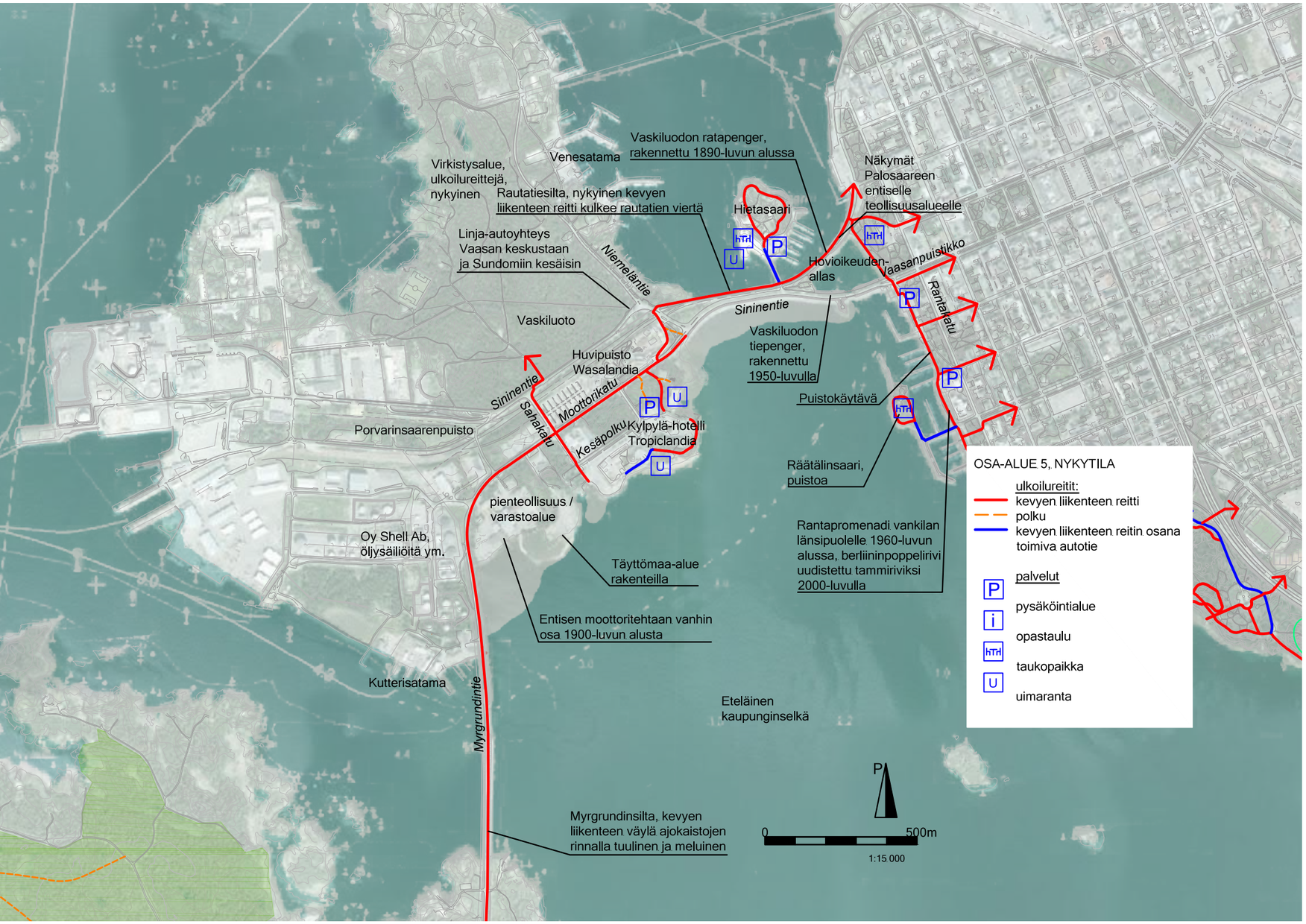

Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

Levähdyspaikat

Alueella on puistonpenkkejä, laitureita ja kolme uimarantaa. Hovioikeudenaltaan ja Vaskiluodon penkereen puistojen valmistuttua levähdyspaikkoja tulee lisää ja niiden valikoima monipuolistuu.

Pysäköintialueet

Alueella on ulkoilijoiden käytettävissä olevia pysäköintialueita kaupunginrannassa, Hietasaaressa ja hotelli Rantasipin rannassa.

Opasteet

Kevyttä liikennettä palveleva opastus on vähäistä.

Muut suunnitelmat

Kun Vaskiluodon siltapenkereellä kulkeva uusi kevyen liikenteen väylä on valmistunut, jää Hovioikeudenpuiston osuus Eteläisen Kaupungin selän kiertävän ulkoilureitin päälinjauksen ulkopuolelle. Hovioikeudenaltaan yhteyteen kehitettävät oleskelupaikat lisäävät paikan merkitystä levähdyspaikkana. Hovioikeudenaltaan kiertävä reitti muodostaa yhden silmukan suunniteltavaan reitistöön.

Reitistön linjaus

Kaupunginrannassa reitistön linjaus noudattelee nykytilaa. Vaskiluodonpenkereen ja Hovioikeudenaltaan ympäristön reitistö noudattaa Vaskiluodon penkereen yleissuunnitelmaa (2010).

Vaskiluodossa kaupunginrannan puoleisen uimarannan kupeessa ulkoilureitti on siirretty lähemmäs rantaa, erilleen hotellin pysäköintialueesta.

Hotellin rannassa kulkevaa nykyistä reittiä on jatkettu kylpylä Tropiclandian rantaan ja siitä rakentumassa olevien täyttömaa-alueiden kautta Myrgrundin sillan kupeeseen. Nykyinen kevyen liikenteen väylä kulkee Myrgrundin silta-penkereellä ajoradan reunassa. Sen lisäksi tehdään uusi kevyen liikenteen reitti penkereen eteläpuolelle ajoradan tasoa alemmas tuulelta ja melulta suojaan.

Vaskiluodon penkereeltä on esitetty mahdollisesti tulevaisuudessa tarvittava kevyen liikenteen yhteys Räätälinsaareen.

Reittityypit

Uudet reitit ovat nykyisten reittien tasoisia ulkoilureittejä ja puistokäytäviä. Lisäksi Vaskiluodon penkereelle ja Hovioikeudenaltaan ympäristöön tulee puupintaisia reittejä aiemman suunnitelman mukaan (Vaskiluodon penkereen yleissuunnitelma 2010).

Sillat

Uudet pienet kevyen liikenteen sillat yhdistävät Porvarinsaaren tulevia täyttömaapuistojen kulkevaa reitistöä.

Levähdyspaikat

Porvarinsaaren täyttömaapuistoihin suunnitellaan levähdys- ja taukopaikkoja puistosuunnittelun yhteydessä.

Opasteet

Alueen opastusta lisätään. Kaupunginrantaan ja Vaskiluodon uimarannalle tarvitaan uudet opastetaulut. Lisäksi tarvitaan useita reittiopasteita koko alueelle ja Eteläisellä Kaupunginselästä ja maankohoamisesta kertova kohdeopaste kaupunginrantaan.

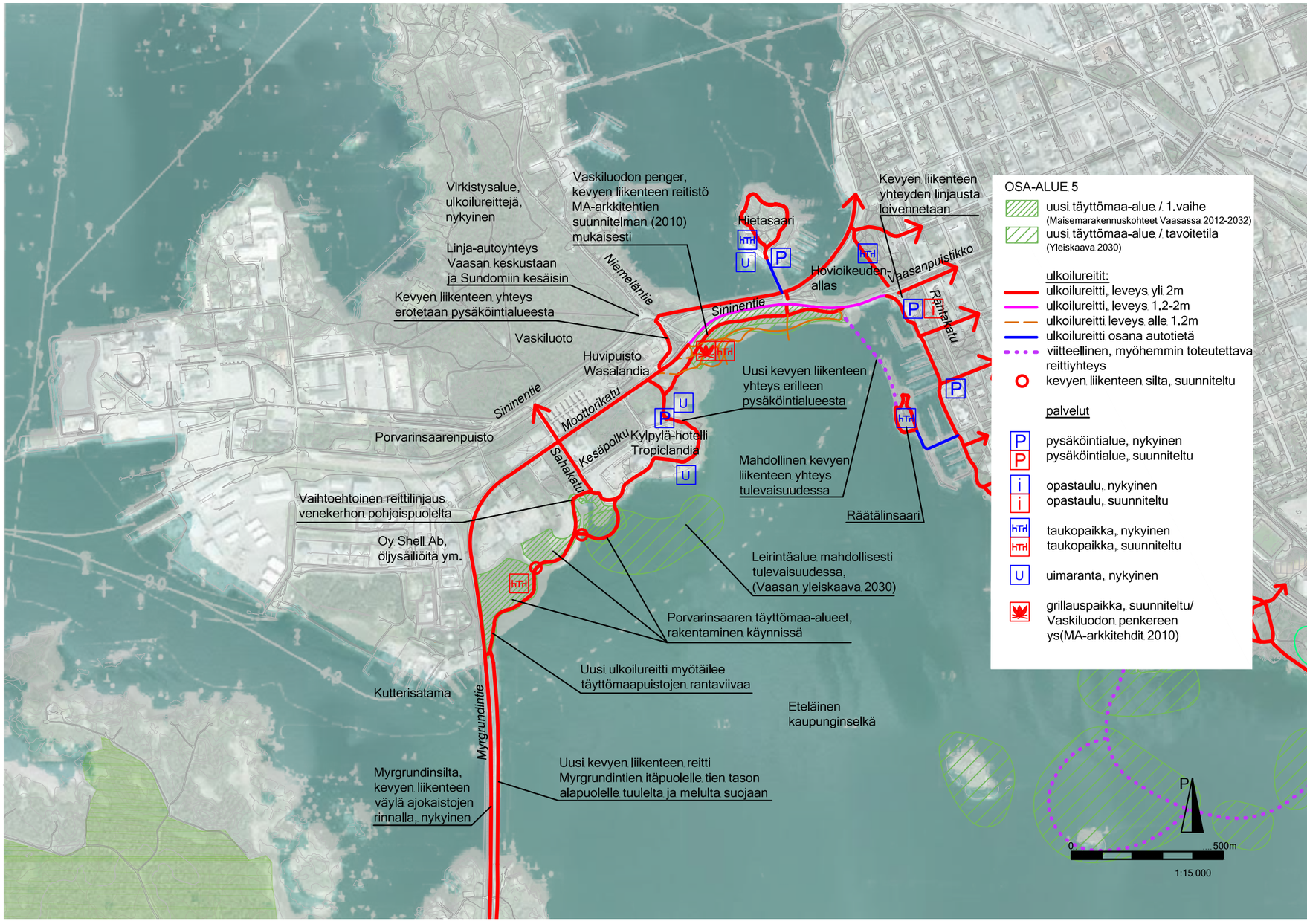

Pohjakartta ja ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

REITISTÖN KEHITTÄMISEN SUUNTAVIIVAT LYHYESTI:

Maankohoamisrannan ulkoilureitistö
Pääasiallinen käyttömuoto arkiliikunta
Paljon uutta ulkoilureitistöä mm. uusille täyttömaa-alueille
Uudet reitit ja viheralueet limittyvät nykyisiin toimintoihin kytkien ne luontevammin toisiinsa.

1

2

3

4

Kuva 1: Vuonna 1961 rakennetun (VK, kulttuuriympäristöselvitys s.91)Myrgrundinsillan eteläpuolelle (kuvassa oikealla) rakennetaan ajoradan tasoa alempana oleva kevyen liikenteen väylä suojaan tuulelta ja melulta.
Taustalla rakentumassa olevia täyttömaa-alueita, joiden rantaviivaa uusi reitti myötäilee. Pienteollisuusalueen reunaan kehitetään kerroksellinen kasvillisuusvyöhyke, mutta Wikströmin entisen moottoritehtaan vanhin 1909 tiilistä rakennettu osa (Peltonen 1988, s.19) jätetään näkyviin.
Kuva 2: Kylpylä Tropiclandian ranta-aluetta uuden reitin kohdalta. Rantaan annetaan kasvaa kerroksellisia kasvillisuusryhmiä ja ryhmien välit pidetään avoimina.
Kuva 3: Kylpylä-hotellin pysäköintialueelle Moottorikadulta ja koripallokentältä johtava ulkoilureitti kunnostetaan ja yhdistetään hotellin rannan ulkoilureittiin.
Kuva 4: Hotellin pysäköintialueen ja uimarannan välinen reittiosuus sijoitetaan olevan puuston lomaan.
Kuva 5: Huvipuisto Wasalandian ohi kulkeva kevyen liikenteen reitti erotetaan selvemmin pysäköintialueesta.
Kuva 6: Näkymä Kalarannanpuistosta pienvenesataman yli kaupunginselälle. Puusto ja vesakko allonmurtajalla poistetaan, jotta näkymä Eteläiselle Kaupunginselälle ei katkea.

5

6

TARVITTAVAT LUVAT JA VASTUUTAHOT

Suunniteltu reitistö on pääpiirteissään voimassa olevan asemakaavan mukainen (ajantasa-asemakaava 6.11.2012).

Porvarinsaaren täyttömaa-alueet ovat jo rakentumassa ja alueella on kaikki tarvittavat luvat (Maisemarakennuskohteet Vaasassa2012-2030 2012 s.25). Alue on asemakaavassa puistoaluetta, joten reitin toteutus on teoriassa mahdollista aloittaa heti maatäyttöjen valmistuttua.

Vaskiluodon penkereen vaiheen 1 reitistö on asemakaavan mukainen, mutta hankkeella ei ole vielä vesilain mukaista lupaa.

Hotelli Rantasipin ja Kylpylä Tropiclandian ranta-alueilla, sekä Huvipuisto Wasalandian edustalla kulkevista reiteistä täytyy tehdä maankäyttösopimus tai ulkoilureittitoimitus, jollei hotelli tai kylpylän ja huvipuiston omistava Aspro Ocio Group (Kylpylä Tropiclandia, Huvipuisto Waasalandia) halua toteuttaa kyseisiä reitin osia.

Lupaprosessit on kuvailtu lyhyesti sivulla 26.

VASTUUTAHOT:
Vaasan kaupunki, mahdollisesti yhteistyössä Hotelli Rantasipi ja Aspro Ocio Group

TARVITTAVAT LUVAT JA LAUSUNNOT:

Asemakaava tai asemakaavan muutos:	Vaskiluodon penger vaihe 2, Myrgrundin penger
Vesilainmukainen lupa:	Vaskiluodon penger vaiheet 1 ja 2, Myrgrundin penger
Ympäristölupa:	-
Maankäyttösopimus tai ulkoilureittitoimitus:	Hotelli Rantasipin ja Kylpylä Tropiclandian ranta-alue

NELIKENTTÄANALYYSI (SWOT), OSA-ALUE 5

VAHVUUDET

- Alueella on historiallisia puistoja, joissa korkeatasoiset puistokäytävät
- Reitin varrella historiallisia merkkirakennuksia, jotka tekevät paikan arvokkaammaksi.
- Vanhaa puustoa on säilynyt reitin varrella.
- Meren läheisyys, ranta-alueet pääosin kevyen liikenteen käytössä tai suunniteltu muutettavaksi kevyen liikenteen käyttöön.
- Alueen edustalla on avointa vesipintaa.
- Historiallisten puistojen arvostus pitää ranta-alueet jatkossakin Julkisina ulkotiloina ja puistoina, eikä niitä rakenneta täyteen.
- Alueelle on hyvä saavuttavuus julkisilla kulkuvälineillä
- Alue sijaitsee kaupungin keskustan tuntumassa.
- Alueella on useita uimarantoja
- Alueelle on tehty kevyen liikenteen tilaa huomattavasti parantavia suunnitelmia, joista osaa ollaan jo toteuttamassa.
- Kevyen liikenteen yhteydet hyvät keskustan ja Lehmuspuiston suuntaan.
- Aluetta käytetään paljon.

HEIKKOUDET

- Pysäköintialueet ja autotiet katkovat puistovyöhykettä kaupunginrannassa.
- Jätepisteet on sijoiteltu liian näkyville paikoille kaupunginrannassa.
- Räätälinsaari ja venesatama estävät näkymät Eteläiselle Kaupunginselälle.
- Sinisentien liikenne on vilkasta.
- Kevyt liikenne kulkee pääosin ajoradan yhteydessä olevaa kevyen liikenteen reittiä pitkin.
- Moottorikadun viertä pitkin kulkeva kevyen liikenteen yhteys on yksitoikkoinen pitkä suora.
- Kevyttä liikennettä ei paikoin olla eroteltu kunnolla pysäköintialueista.
- Kevyen liikenteen yhteydet ovat heikot pohjoisen ja Myrgrundin suuntiin.
- Uusien täyttömaa-alueiden kasvillisuuden kehityyminen vie aikaa.

MAHDOLLISUUDET

- Kevyen liikenteen tilaa voidaan parantaa siirtämällä tai pienentämällä kaupunginrannan pysäköintialueita.
- Uudet täyttömaapuistot ja mahdollinen leirintäalue parantavat ulkoiluympäristöä ja lisäävät viheralueiden alaa.
- Vaskiluodon tiepenkereelle, sekä Hovioikeudenaltaan ympäristöön on tehty puistojen ja kevyen liikenteen tilaa parantava suunnitelma. Suunnitelman toteuttaminen tarjoaa viihtyisämmän kulkuväylän ja taukopaikkoja ulkoilijoille.
- Rantaveden laatua ja viherympäristöä voidaan parantaa hulevesien luonnonmukaisella käsittelyllä.
- Alueen sijainti keskustassa mahdollistaa ranta-alueen käytön yleisötapahtumiin.
- Kevyt liikenne voidaan erottaa selvemmin pysäköintialueista.

UHAT

- Pysäköinnin lisääntyminen ranta-alueilla.
- Venesataman ja sen aputoimintojen leviäminen entisestään,
- Täyttömaa-alueiden hidas rakentaminen puistoiksi viivästyttäisi reittikokonaisuuden osana toimivien viheralueiden muodostumista.
- Ajokaistojen leventäminen tai lisääminen voi viedä tilaa viheralueilta ja kevyeltä liikenteeltä
- Historiallisten puistojen tai rakennusten kunnostus tai ylläpito laiminlyödään ja alueen historialliset arvot heikentyvät

kuva taustalla: Pohjanmaanmuseo

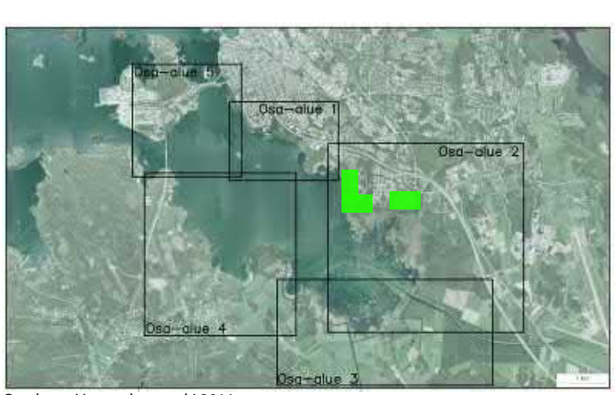

Ortokuva: Vaasan kaupunki 2011

YLEISSUUNNITELMAN TARKENNUS

YLEISTÄ

Tarkemman suunnittelun kohteiksi valittiin osa-alueella 2 sijaitsevat Vaasan kaupungin omistamat alueet: Suvilahden ranta-alue, Patteriniemi ja kaatopaikka.

Suvilahden rannassa on jo olemassa olevaa reitistöä, joka suunnitelmassa esitetyillä toimenpiteillä muodostaa yhtenäisen reitistön sekä osa-alueen sisällä, että lähialueiden ulkoilureitistöjen kanssa. Patteriniemeen suunniteltu reitistö jatkuu saumattomasti Suvilahden rannasta Krimin sodan aikaisille sotavarustuksille ja siitä edelleen Vanhan Vaasan kanaalin penkereelle.

Suvilahden kaatopaikka on esimerkki alueesta, jossa ei ole toteutettua ulkoilureitistöä, mutta joka on tärkeä potentiaalinen virkistysalue. Alueelle on tulossa lähitulevaisuudessa suuria muutoksia kaatopaikan lopetettua toimintansa. Vaikkei kaatopaikan aluetta voida alkaa rakentaa ennen kun se on saatu kokonaan suljettua vuoden 2020 paikkeilla, (Ruokonen, sähköpostilla 28.9.2012) tarkempi suunnittelu tässä vaiheessa mahdollisti vaikuttamisen ympäristöluvan uusimishakemuksen muotoiluun.

SUVILAHDEN RANTA

Suvilahden ranta-alueelle suunniteltu reitistö liittyy nykyisin Vaasan keskustasta alkavaan yhtenäiseen ulkoilureitistöön. Uusi osuus jatkaa asuntomessualueen suosittua reitistöä. Messualueella reitti kulkee penkereillä ja pienillä tekosaarilla veden välittömässä läheisyydessä. Myös uudella osuudella reitti kulkee koko ajan rannan tuntumassa sukeltaen kuitenkin välillä puuston sekaan, jonka lomasta maankohoamisrannan maisemat siivilöityvät avautuen välillä laajemmiksi näkymiksi. Reitin varrella voi ihmetellä paitsi maankohoamisen prosessin jälkiä, myös menneiden aikojen ihmisten aikaansaannoksia. Vesakon seasta esiin otetut vanhat huviloiden kivijalat, puutarhaterassoinnit, kaillioon hakatut portaat, kivilaiturit ja -aidat, sekä puutarhakasvit kertovat alueella 1800-luvulla kukoistaneesta huvilakulttuurista. Jäänteiden sijainti maastossa kertoo rantaviivan aiemmasta sijainnista.

Alueella on asunut myös paikallisia merkkihenkilöitä, kuten köyhistä oloista ponnistaneet kruununvouti Herman Rosenberg ja hänen poikansa lääketieteen lisensiaatti ja suurlahjoittaja Herman Antell, joiden huvilatontin jäännökset ovat edelleen löydettävissä alueelta (Rajala ym. 2005 s.24-25).

Havainnekuva:
Uusi laiturireitti myötäilee kivikkorinteen reunaa.

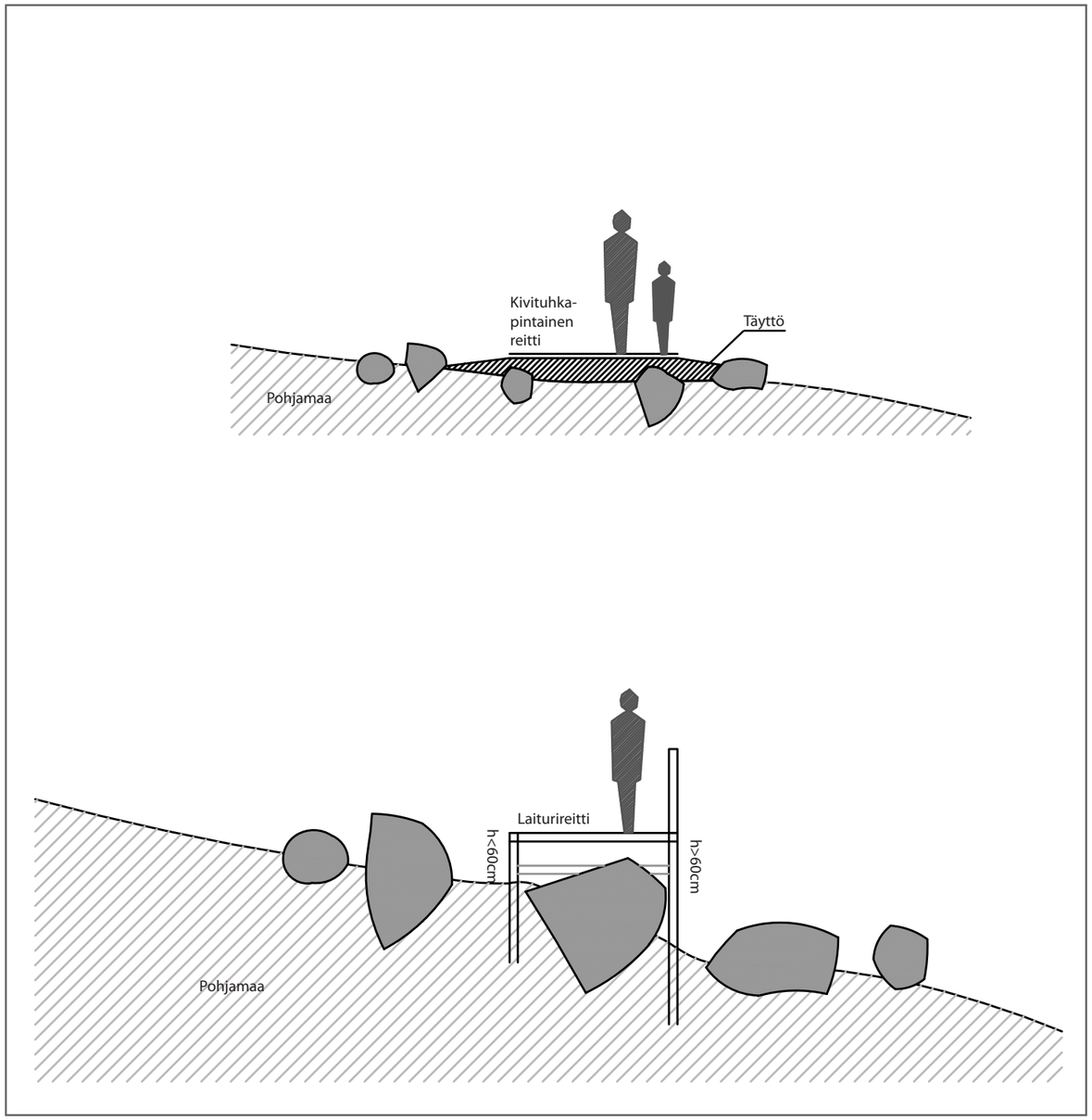

Periaatepoikkileikkauksia reitin sijoittumisesta maastoon.
Yllä: kivikkoinen loiva maasto, kivet pienehköjä: reitti voidaan perustaa täyttönä kivien päälle.
Alla: rinne, jossa suuria kivenlohkareita. Puisen laiturireitin kulkupinta on irrallan maasta.

REITISTÖ JA TAUKOPAIKAT

Valtaosa Suvilahden rannan reitistöstä on kivituhkapintaista ulkoilureittiä. Nykyistä reitistöä täydennetään muuttamalla joitakin polkuja 2 metriä leveiksi kivituhkapintaisiksi ulkoilureiteiksi.

Pääosa uudesta reitistöstä voidaan toteuttaa täyttöinä nykyiseen maastoon. Myös pienehköjen kivien päälle ja väleihin voidaan lisätään maata ilman että täytyy tehdä suuria kaivuita. (Holmfors, henkilökohtainen tiedonanto 4.5.2012). Lisäksi alueelle tulee puupintainen laiturireitti rantaan kivisen ja jyrkän rinteen kohdalle. Rinteessä on myös huvila-asutuksen jäänteitä sekä pieni haavikko, joka on liito-oravien elinympäristöä (Nyman, henkilökohtainen tiedonanto 4.5.2012). Joitakin nuoria haapoja ja puiden alaoksia joudutaan poistamaan reitin tieltä, mutta varttuneempi puusto ja suuri osa nuoremmistakin yksilöistä säästetään.

Laiturireitin yhteyteen rakennetaan pieni taukopaikka. Nykyisillä reiteillä on riittävästi penkkejä levähdyspaikoiksi. Samanlaisia penkkejä lisätään myös uusille osuuksille. Lisäksi perustetaan piknic-nurmi taukopaikaksi kartan osoittamalla tavalla. Myös avokalliot, joita tällä reitistön osuudella on poikkeuksellisen paljon Vaasan olosuhteissa, voivat toimia levähdyspaikkoina.

KASVILLISUUDEN KÄSITTELY

Kasvillisuus poistetaan huvila-asutuksen rakenteiden jäänteistä.

Penkkien ja rannan väliin avataan näkymäaukkoja vesakkoa raivaamalla ja nuorta puustoa valikoivasti harventamalla. Eri ikäistä puustoa jätetään kuitenkin kasvamaan myös reitin ja Eteläisen Kaupunginselän väliselle alueelle.

Piknic-nurmi perustetaan olevan kasvillisuuden ja huvilan raunioiden lomaan säilyttäen pensasvyöhykkeen polveileva reuna.

Reitistön varret niitetään vähintään kerran kesässä nokkosen, vadelman ja jättipalsamin hillitsemiseksi. Niitto tehdään polveilevasti ympäröivän kasvillisuuden reunaa noudatellen.

Hulevesiputken pään yhteyteen perustetaan kosteikkopainanne. Reitin läheisyyteen istutetaan kukkivia kosteikkolajeja, kuten rantakukkaa, kurjenmiekkaa ja ranta-alpia.

SUVILAHDEN RANTA-ALUE

- Ulkoilureitti, nykyinen, kivituhkapintainen
- Polku, nykyinen
- Ulkoilureitti, suunniteltu, kivituhkapintainen
- Laiturireitti, suunniteltu, puuta
- Penkki, nykyinen
- Penkki, suunniteltu
- Vanha kivijalka (kj) tai muu huvila-alueen kivijäännös (Rajala 2010)
- Vesi
- Rantavyöhyke
- Ruovikko
- Puustoinen alue
- Avokallio
- Kivikko
- Hiekka
- Kosteikkokasvillisuus, suunniteltu
- Nurmi, suunniteltu
- Näkymä Eteläiselle Kaupunginselälle
- Korkeuskäyrä, nykyinen
- Rakennus, nykyinen

Kasvillisuus poistetaan huvila-alueen kivijäännöksistä.

Eri ikäistä puustoa jätetään kasvamaan myös ulkoilureitin ja Eteläisen Kaupunginselän väliselle alueelle kohtiin, joissa ne eivät uhkaa kivijäännöksiä.

Ulkoilureittien reunat niitetään vähintään kerran kesässä.

PATTERINIEMI

Patteriniemessä kulkija voi ihailla 1850-luvulla valmistuneita Krimin sodan aikaisia varustuksia, jotka on rakennettu Vanhan Vaasan kanaalin suun vartioimiseksi. Alueella on vanhat tykistöpatterit ja niiden edustalle rakennettu puolikaaren muotoinen salakarikko (Rajala ym. 2005 s.3), joka on maankohoamisen myötä jäänyt veden pinnan yläpuolelle. Alueella on myös vanhoja kivilaitureiden jäänteitä ja muita kivirakenteita.

REITISTÖ JA TAUKOPAIKAT

Reitistö toteutetaan pääosin kivituhkapintaisena, noin 2 metriä leveänä ulkoilureittinä. Osa reitistöstä toteutetaan olevaan kivipengerrykseen sen nykyistä leveyttä noudattaen. Nykyiseltä sotavarustuksille johtavalta ulkoilureitiltä kuoritaan hake pois ja reitti muutetaan kivituhkapintaiseksi, jotta reitistä tulee esteetön ja reitti kavennetaan paremmin ympäristöönsä sopivaksi ja käyttötarvetta vastaavaksi. Suvilahden rannasta alkava puinen laiturireitti jatkuu Patteriniemeen, sotavarustusten kupeeseen yli kostean ranta-alueen.

Reitistön varteen sijoitetaan penkkejä levähdyspaikoiksi oheisen kartan mukaisesti. Penkkinä käytetään Suvilahden rannassa nykyisin käytössä olevaa mallia.

Krimin sodan aikaisten varustusten yhteyteen sijoitetaan opastaulu, jossa kerrotaan alueen historiasta ja linja-autopysäkin yhteyteen opastaulu reitistöstä.

KASVILLISUUDEN KÄSITTELY

Reittien varret niitetään vähintään kerran kesässä ja kasvillisuus poistetaan vanhan kivilaiturin jäänteistä.

Alueesta on Vaasan kaavotuksessa tekeillä erillinen käyttö- ja hoitosuunnitelma, jossa muu kasvillisuuden käsittely on määritelty.

Uusi reitti sivuaa Patteriniemessä Krimin sodan aikaisia tykistöpattereita.

Nykyiseltä reitiltä kuoritaan hake pois ja reitti muutetaan kivituhkapintaiseksi, jotta tykistöpattereille pääsee esteettömästi läheiseltä pysäköintialueelta. Reitti myös kavennetaan 2 metrin levyiseksi, jotta se sopii paremmin ympäristöönsä ja vastaa käyttöastetta.

Kasvillisuus poistetaan vanhan kivilaiturin jäänteistä, jotta se tulee paremmin esiin, eivätkä juuret vahingoita rakennetta.

PATTERINIEMI

- Ulkoilureitti, nykyinen, kavennetaan ja muutetaan kivituhkapintaiseksi
- Ulkoilureitti, suunniteltu, kivituhkapintainen
- Laiturireitti, suunniteltu, puuta
- Penkki, suunniteltu
- Vesi
- Rantavyöhyke
- Ruovikko
- Puustoinen alue
- Avokallio
- Kivikko
- Näkymä Eteläiselle Kaupunginselälle
- Korkeuskäyrä, nykyinen
- Rakennus, nykyinen

Patteriniemen alueesta on tekeillä erillinen hoito ja käyttösuunnitelma, jossa mm. kasvillisuuden käsittely on esitetään.

SUVILAHDEN KAATOPAIKKA

Vanhan Vaasan kanaalin kaivettiin 1800-luvun alkupuoliskolla reitiksi Vanhasta Vaasasta merelle (Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt 2009). Kanaalin varrella on muun muassa niin kutsuttu majakkakivi, joka on suuri muinaismuistolailla suojeltu kivenlohkare (Vaasan yleiskaava 2030). Kanaalin penkereelle suunnitellulta ulkoilureitiltä voi poiketa ihailemaan Eteläisen Kaupunginselän yli aukeavia maisemia kiipeämällä Suvilahden kaatopaikan huipulle. Paikalle on suunniteltu taukopaikkoja, sekä näköalatorni, josta myös Risön ruovikkoalueen monipuolista linnustoa on mahdollista tarkkailla.

Reitistön ja taukopaikkojen suunnittelua rajoittaa kaatopaikan ympäristölupa (Ympäristölupapäätös 28.6.2002). Sen mukaan alueelle ei muun muassa saa muodostua vettä keräämiä painanteita suotovesien määrän minimoimiseksi. Myöskään rajuja muutoksia pinnan tasoon tai kovin raskaita rakenteita ei voida tehdä, jotta alemmissa täyttökerroksissa olevat haitta-aineet eivät leviä ympäristöön, eikä täyttömäen vakaus kärsi. Kaatopaikan jälkihoidosta jätettiin uusi ympäristölupahakemus vuoden 2012 syksyllä, mutta teknisen rakenteen lupaehtoihin ei haettu muutosta. (Ruokonen, sähköpostilla 28.9.2012.)

Viistoilmakuva Suvilahden kaatopaikasta vuodelta 2010. Taustalla Eteläinen Kaupunginselkä ja Vaasan keskusta. Kuvassa vasemmalla Vanhan Vaasan kanaali ja oikealla kaatopaikan ruokopuhdistamo vesialtaineen. (Kuva: Vaasan kaupunki)

Näkymä Suvilahden kaatopaikan laelta Eteläiselle Kaupunginselälle syksyllä 2012.

Kaatopaikalle tullaan lisäämään pintamaata sen jälkikäsittelynä (Ympäristölupapäätös 28.6.2002). Samalla nykyinen ruderaattikasvillisuus tuhoutuu. Kaatopaikalle voidaan uuden pintamaan lisäämisen jälkeen istuttaa uutta kasvillisuutta tai sen voidaan antaa kehittyä luontaisesti, jolloin kehittymisen suuntaa ohjaillaan hoidon keinoin. Tämä suunnitelma on tehty mahdollistamaan molemmat vaihtoehdot. Jos kasvillisuuden annetaan kehittyä luontaisesti, kestää prosessi kauemmin, mutta mahdollistaa uuden ruderaattivaiheen ja alueella luontaisesti viihtyvien kasvien juurtumisen täyttömäelle. Toisaalta jos alueesta halutaan nopeammin runsaspuustoinen virkistysalue, joka ei juurikaan erotu ympäröivästä maisemasta, kannattaa ainakin osa kasvillisuudesta istuttaa.

Lopullisen kasvillisuuden tulee olla pääasiassa alueelle luontaisia havu- ja lehtipuita ja pensaita. Monilajisia ja kerroksellisia puu- ja pensasryhmiä, sekä alueita suositaan. Puuston istuttamista ja harventamista symmetrisesti ja tasaisin välein sekä suuria kaukomaisemassa näkyviä suoralinjaisia kuvioita vältetään. Erityisesti pystysuuntaiset suorat linjat näkyvät rinnemaisemassa kauas. Myös laajoja avoimia alueita täyttömäen lakialueella vältetään, jotta sen siluetti pysyy yhtenäisenä.

Näköala- ja taukopaikkojen ympäristöihin kiinnitetään erityistä huomiota. Näköalapaikoilta avautuvat näkymät pidetään avoimina oheisten suunnitelmien mukaisesti. Näkymäaukkojen reunakasvillisuus pidetään polveilevana. Aukkoihin kylväytyvän kasvillisuuden annetaan kasvaa enintään ohjekorkeuteen ja alueelle voidaan istuttaa täysikasvuisinakin ohjekorkeuden alittavia lajeja.

Näkymäaukkoihin voidaan kuitenkin jättää yksittäisiä maisemapuita, joiden annetaan varttua kookkaiksi.

Vaihtelevaa luonnonkasvillisuutta ulkoilureitin reunoilla Vuokatin vaaralla.

Kuvalähde: www.vuokattisport.fi/upload/Image/Urheilu/Sauvajuoksu_vaaralle_454.jpg

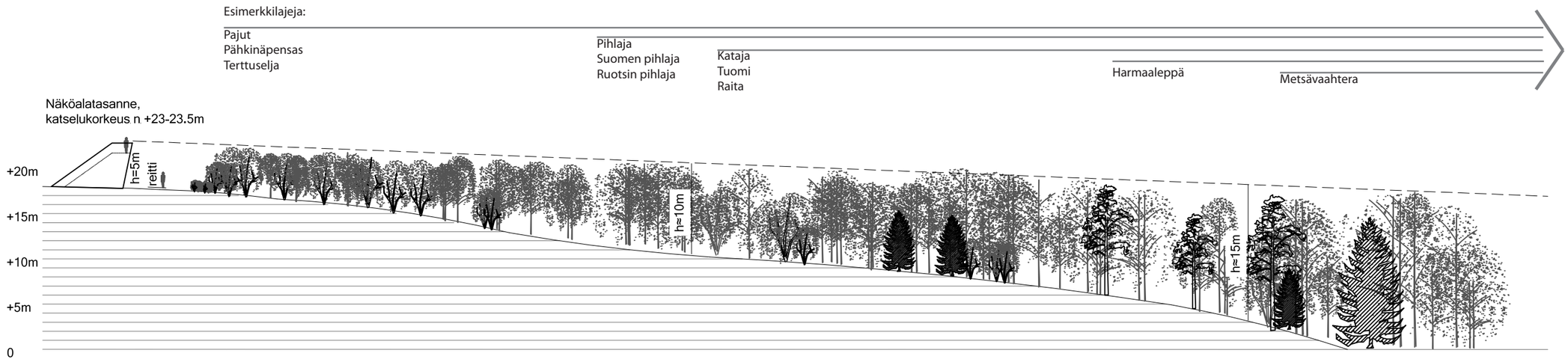

Periaatpoikkileikkaus Suvilahden kaatopaikan kasvillisuuden tavoitetilasta näköalatasanteen kohdalla.
(esimerkkilajien korkeudet täysikasvuisina: Luontoportti Oy 2012, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio 2012)

Havainnekuva:
Taukopaikka ja näköalatorni Suvilahden täyttömäellä.

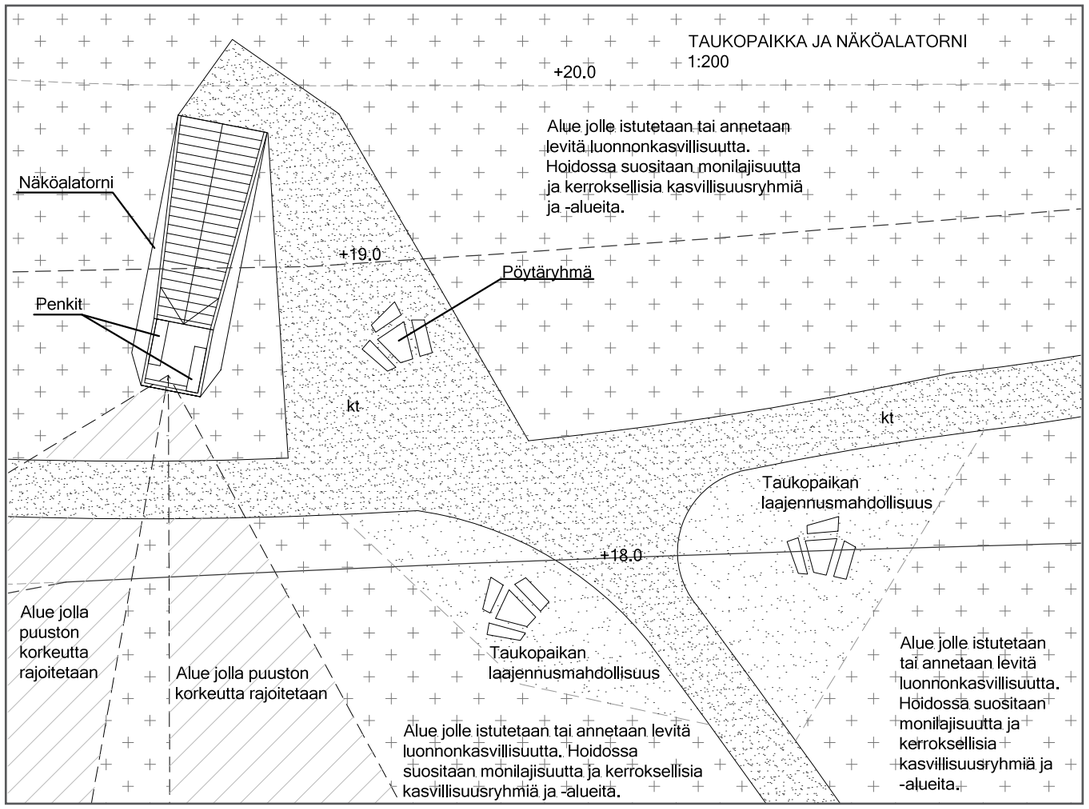

REITISTÖ JA TAUKOPAIKAT

Kaatopaikan reitistö liittyy muuhun Eteläisen Kaupunginselän kiertävään reitistöön Vanhan Vaasan kanaalin penkereellä. Lisäksi se yhtyy Rinnakkaistietä kulkevaan kevyen liikenteen väylään.

Reitistö toteutetaan kivituhkapintaisena, noin 2 metriä leveänä ulkoilureittinä. Itäisin kanaalin penkereelle liittyvä haara toteutetaan puupintaisena laiturireittinä, sillä alueen maasto on vetistä ja alavaa korkeuden ollessa lähellä merenpinnan tasoa.

Reitistön varteen sijoitetaan penkkejä levähdyspaikoiksi oheisen kartan mukaisesti. Täyttömäen laen tuntumaan sijoitetaan puinen näköalatorni ja taukopaikka. Näköalatornin yhteyteen voidaan perustaa myös kesäkahvila jos kysyntää ja sopiva yrittäjä löytyy. Taukopaikkaa voidaan tällöin laajentaa oheisen kuvan mukaisesti. Näköalatorni voidaan rakentaa niin, että sitä voidaan käyttää varastointiin vastaamaan esimerkiksi kahvilatoiminnan tai alueen ylläpidon tarpeita.

SUVILAHDEN KAATOPAIKKA

- Täyttömäen huoltotie, nykyinen
- Ulkoilureitti, suunniteltu, kivituhkapintainen
- Laiturireitti, suunniteltu, puuta
- Kevyen liikenteen silta, suunniteltu
- Taukopaikka/ Pöytäryhmä, suunniteltu
- Penkki, suunniteltu
- Vesi
- Puustoinen alue
- Puustoinen alue, jolla puuston korkeutta rajoitetaan
- kt — Kivituhka
- +4.0 / +3.0 — Korkeuskäyrä, nykyinen, säilytettävä
- +16.0 — Korkeuskäyrä, tulevan rakenteen pinta ympäristölupahakemuksen suunnitelman mukaan(2012)
- +6.0 / +5.0 — Korkeuskäyrä, suunniteltu tulevan rakenteen päälle
- Kaatopaikan tarkastuskaivo
- Rakennus, nykyinen
- Näkymä Eteläiselle Kaupunginselälle

LOPUKSI

Tämän ulkoilureitistön suunnittelu on tarjonnut minulle mahdollisuuden tutustua ulkoilureitistön suunnitteluprosessiin, toteuttamiseen vaikuttaviin moninaisiin haasteisiin, ohjausryhmätyöskentelyyn ja kuntasektorin maankäytön suunnittelun toimintatapoihin. Suunnitelman edetessä minulle on käynyt entistä selvemmäksi jatkuvan ulkoilureitistön merkitys ja tarve reitistön suunnittelulle yhtenäisenä kokonaisuutena. Tällöin eri alueisiin kuuluvien tai eri vastuutahojen hallinnoimien alueiden läpi kulkevan reitistön osuuksien saumakohtiin voidaan kiinnittää paremmin huomiota. Tarvittavat toimenpiteet eivät ole välttämättä suuria, mutta niiden avulla reitistöstä muodostuu ulkoilijalle eheä kokonaisuus, jota pitkin on miellyttävä ja turvallista kulkea.

Toivottavasti suunnitelma etenee toteutukseen ja jatkosuunnitteluun ja eri tahot löytävät yhteisen tahtotilan sen edistämisessä.

Lopuksi kiitokset kaikille, jotka ovat tukeneet eri tavoin työtäni ja mahdollistaneet sen valmistumisen aikataulussa.

LÄHTEET

PAINETUT LÄHTEET

Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-aluetyöryhmän mietintö II. 1992. . Mietintö 66/1992. Ympäristöministeriö. Painatuskeskus Oy. Helsinki

Kevyen liikenteen suunnittelu. 1998. Tielaitos. Tiehallinto. Helsinki

Miettinen, Tuulikki. 1999. Ylä-Savon ulkoilureittisuunnitelma. Pohjois-Savon ympäristökeskuksen moniste. Pohjois-Savon ympäristökeskus. Kuopio

Panu, Jorma. 1998. Maisemarakenteen ja taajamarakenteen yhteensovittaminen, Suomen ympäristö 264, Ympäristöministeriö. Helsinki

Putkonen, Lauri (toim.). 1993. Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16. Museovirasto & Ympäristöministeriö. Helsinki

Rautiainen, Anne (toim.) ; Tuunanen, Pekka & Tarasti, Markus 2012. Jokamiehenoikeudet ja toiminen toisen alueella, Lainsäädäntöä ja hyviä käytäntöjä. Suomen ympäristö 30/2012. Ympäristöministeriö. Helsinki

Vaasan läänin matkailu- ja retkeilyreitit. Perusselvitykset. 1983. Sarja B: 35. Vaasan läänin seutukaavaliitto. Kirjapaino Oy Fram. Vaasa

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

KARTTALÄHTEET JA ILMAKUVAT

Ajantasa-asemakaava. 6.11.2012 . Vaasan kaupunki.
[Viitattu 6.11.2012] www.vaasa.fi/Suomeksi/Etusivu/Kartat

Kartta suunnittelualueen maanomistusoloista. 2012. Vaasan kaupunki

Ortokuva suunnittelualueelta. 2011. Vaasan kaupunki

Maanmittauslaitoksen maastotietokanta 09/2012
www.maanmittauslaitos.fi/avoindata_lisenssi_versio1_20120501

Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkuna. Maanmittauslaitos [Viitattu 13.11.2012]
www.paikkatietoikkuna.fi/web/fi/kartta?coord=228380.849_7007297.58&zoomLevel=6

Pohjakartta. 2011. DWG-karttamateriaali. Vaasan kaupunki

Pohjanmaan maakuntakaava 2010, Pohjanmaan liitto [Viitattu 9.11.2012] www.obotnia.fi/fi/d-Toiminta-ja-tehtävät-Maakuntakaavoitus-Pohjanmaan-maakuntakaava.aspx?docID=4399

Salo, Jaakko J. 2011. Viistoilmakuva Eteläiseltä Kaupunginselältä

Sulvan osayleiskaava. 2011. Mustasaaren kunta

Suomen kallioperä. 2012. Digitaaliset kartat. Geologian tutkimuskeskus
[Viitattu 9.11.2012] : http://ptrarc.gtk.fi/digikp200/default.html

Suomi, Laura. 2012. Maaperäkartta. Julkaisussa Vaasan keskuspuisto. Kehittämissuunnitelma. Vaasan kaupungin kaavoitus

Vaasan kaupungin karttapalvelu [Viitattu 12.12.2011] www.vaasa.fi/Suomeksi/Etusivu/Kartat

Vaasan asemakaava. 1855. Vaasan kaupunki

Vaasan yleiskaava 2030. 2010. Vaasan kaupunki

LAINSÄÄDÄNTÖ JA PÖYTÄKIRJAT

Laki yksityisistä teistä 15.6.1962/358, 13 luku: Tienpidon valtion- ja kunnanavustus

Luonnonsuojelulaki 20.12.1996/1096, 10 luku: Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoa koskevat erityissäännökset

Länsi-Suomen ympäristökeskus. 1999. Päätös H23-139. Maastoliikennelain mukaisen päätöksen muuttaminen. 17.2.1999

Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132

Päätös EPOELY/1590/07/07.01.2010. Inrättande av ett naturskyddsområde i Samfällda vattenområden i Korsholms kommun enligt 24 § 1 moment i naturvårdslagen (1096/1996). 7.1.2010 Etelä-Pohjanmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus

Päätös EPOELY/129/07.01.2010. 28.5.2010. Luonnonsuojelualueen perustaminen. Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus

Päätös LSU-2004-L-517 Inrättande av naturskyddsområde i Södra Stadsfjärden i Korsholms kommun i Munsmo by enligt 24 § 1 momentet i naturvårdslagen (1096/1996) 3.7.2008. Länsi-Suomen ympäristökeskus

Päätös LSU-2005-L-208 (251) Fredning av ett våtmarksområde i Korsholm. 21.12.2006 Länsi-Suomen ympäristökeskus

Päätös § 134. 19.10.2011. Mustasaaren kunnanjohtajan päätös

Ulkoilulaki 13.7.1973/606, 1 luku: Ulkoilureitit

Vaasan kaupunginhallituksen pöytäkirja 17.10.2011. 502 § B-lista/vs. teknisen toimen johtajan asiat

Vaasan kaupunginvaltuusto. 13.12.2011. kokouspöytäkirja

Vaasan oikeuslaitoksen päätös Nr 10/0324/2, Besvär i ett vattenhushållningsärende 24.6.2010

Vesilaki 27.5.2011/587

Ympäristölupapäätös 28.6.2002. Suvilahden kaatopaikan toiminta, käytöstä poistaminen, jätteen käsittely ja hyödyntäminen, lupapäätöksen muuttaminen. Ympäristölupayksikkö. Länsi-Suomen ympäristökeskus.

Ympäristönsuojeluasetus 18.2.2000/169

Ympäristönsuojelulaki 4.2.2000/86

SELVITYKSET JA SUUNNITELMAT

Andersén, Matts; Blomfeldt, Bjarne; Glad, Angneta; Morney, Jessica; Nordman, Ila & Sund, Leif. 2012. Sundomin kyläsuunnitelma 2012. Sundomin kyläyhdistys.
[Viitattu 8.11.2012] www.sundom.fi/?id=88&lang=2&pid=29&mid=79

Eteläisen Kaupunginselän ja sen valuma-alueiden ympäristöyleissuunnitelma. 1999. Arkkitehdit Paunila & Rautamäki Ky. Pohjanmaan liitto. Länsi-Suomen ympäristökeskus. Vaasan kaupunki. Mustasaaren kunta. Laihian kunta. Vaasa.

Haldin, Michael. 2005. Skötsel- och användningsplan för Risön - Södra Stadsfjärden. Västra Finlands miljösentralens duplikat 119/2005. [Viitattu 1.2.2012] www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=191238

Hirvijärvi, Esa. 1999. Eteläisen Kaupunginselän ja Söderfjärdenin kasvillisuusselvitys. Vaasan kaupunki

Kulttuuriympäristöselvitys. 2010. Vaasan kaupunkisuunnittelu. Vaasan kaupunki

Moottorikelkkailureitit. 2012. Vaasan Snowmobile

Maisemarakennuskohteet Vaasassa 2012-2032. 2012 Vaasan kaavoitus. Vaasan kaupunki

Nyman, Jan & Toivio, Aaro. 2010a. Vaasan Suvilahden-Kuparisaaren liito-oravaselvitys. Vaasan kaupunki

Nyman, Jan & Toivio, Aaro. 2010b. Vaasan Suvilahden liito-oravaselvitys. Vaasan kaupunki

Nyman, Jan. 2008a.Vaasan Hietalahden luontoselvitys. Vaasan kaupunkisuunnittelu.

Nyman, Jan. 2008b. Vaasan Myrgrundin luontoselvitys. Vaasan kaupunkisuunnittelu.

Nyman, Jan. 2008c. Vaasan Näsetin luontoselvitys. Vaasan kaupunkisuunnittelu.

Peltonen, Jukka. 1988. Vaasalaisia teollisuusrakennuksia I. Pohjanmaanmuseo. Raportteja I

Rajala, Annukka & Höglund, Kaj. 2005. Suvilahden kulttuuriympäristön täydennysinventointi. Pohjanmaan museo

Tuovilanjoen ja Sulvanjoen alaosan tulvasuojelu. 2004. Tnro LSU - 2004-V-30 (331) Länsi-Suomen Ympäristökeskus

Vaasan yleiskaava 2030. 2010. Vaasan kaupunki

Vaasan kaupungin metsäsuunnitelma vuosille 2011-2012. 2011. Viheralueyksikkö.Vaasan kaupunki.

Vaasan latu. 2009. Luonnos Eteläisen Kaupunginselän kiertävästä reitistöstä lahden eteläosaan

Vaskiluodon penkereen yleissuunnitelma. 2010. MA-arkkitehdit

Vaskiluodon penkereen ympäristösuunnitelma. 2011. A-konsultit oy

Öst, Susanne. 2010. Kulturhistorisk inventering av Näsetområdet i Sundom. Österbottens Museum.

KUVALÄHTEET

Kuvalähteet on mainittu kuvien yhteydessä. Kuva on tekijän, ellei muuta ole mainittu.

INTERNET-LÄHTEET

Hotelli Rantasipin internetsivut [Viitattu 20.6.2012] www.rantasipi.fi/hotellit/tropiclandia/

Huvipuisto Wasalandian internet-sivut [Viitattu 20.6.2012] www.wasalandia.fi

Invalidiliiton Esteettömyyskeskus ESKE. 2010. [Viitattu 17.10.2012] www.esteeton.fi/portal/fi/tieto-osio/rakennettu_ymparisto/ulkoalueet/pitkospuut/

Kommonen, Jonas. 2012. Vaasan väestö suuralueittain. Kaupunkikehitys. Vaasan kaupunki [Viitattu 3.11.2012] www.vaasa.fi/WebRoot/380444/Vaasa2010SubpageWithoutBanner.aspx?id=1201042

Kylpylä Tropiclandian internet-sivut [Viitattu 20.6.2012] www.tropiclandia.fi

Luontoportti Oy. 2012. Kasvilajit [Viitattu 11.11.2012] www.luontoportti.com/suomi/fi/kasvit/

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio. 2012. Metsän puut ja pensaat
[Viitattu 11.11.2012] www.metsavastaa.net/metsan_puutjapensaat

Painekyllästetty puu opas ammattilaisille. 2012. Kestopuuteollisuus Ry. [Viitattu 3.11.2012] www.puuinfo.fi/painekyllastetty-puu-opas-ammattilaisille

Talvikunnossapito. 2012. Tekninen toimi. Vaasan kaupunki. Kuntatekniikka.
[Viitattu 3.11.2012] www.vaasa.fi/Suomeksi/Julkiset_palvelut/Kaavoitus_ja_rakentaminen/Tekninen_toimi/Kuntatekniikka/Alueiden_yllapito/Talvikunnossapito

Tulevaisuuden alueidenkäytöstä päätetään nyt. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. 2009. Ympäristöministeriö [Viitattu 24.1.2012] www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=98972&lan=fi

Ulkotilojen esteettömyyden kartoitus- ja arviointiopas SuRaKu. Suunnittelu - rakentaminen - kunnossapito. 2005. Helsingin kaupungin rakennusvirasto & Teknillisen korkeakoulun Arkkitehtiosaston Sosiaali- ja terveydenhuollon tekniikan ja rakentamisen instituutti
[Viitattu 17.10.2012] www.sotera.fi/pdf/suraku_opas.pdf

Vaasan väestö kuukausittain. 2012. Vaasan kaupunkikehitys. Vaasan kaupunki
[Viitattu 3.11.2012] www.vaasa.fi/Link.aspx?id=1030504

Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt. 2009. Museovirasto
[Viitattu 3.11.2012] www.rky.fi/read/asp/r_kohde_list.aspx

TIEDONANNOT

Bonn, Christine
Maisema-arkkitehti, Vaasan kaupunki, Kaavoitus,
Useita keskusteluja vuoden 2012 aikana

Fallenius, Hanna-Lena
Varatuomari, Vaasan kaupungin kaavoituksen lakimies,
Sähköpostilla 9.7.2012

Kiveliö, Jari
Työpäällikkö, Vaasan kaupunki, Vapaa-aikavirasto
Henkilökohtainen tiedonanto 24.9.2012

Holmfors, Johan.
Viheralueinsinööri, Vaasan kaupunki
Henkilökohtainen tiedonanto 4.5.2012

Känsälä, Lasse
Ympäristöneuvos, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Sähköpostilla 17.10.2012

Nieminen, Timo
Vaasan latu
Useita keskusteluja vuosien 2011 ja 2012 aikana

Nyman, Jan
Ympäristöinsinööri, Vaasan kaupunki, Kaavoitus
Henkilökohtainen tiedonanto 4.5.2012)

Ruokonen, Antti
Toimistoinsinööri, Vaasan kaupunki, Kuntatekniikka
Sähköpostilla 28.9.2012 ja 9.11.2012

Seppälä, Matti
Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Sähköpostilla 17.10.2012

LIITTEET

Toteutusaikataululuonnos
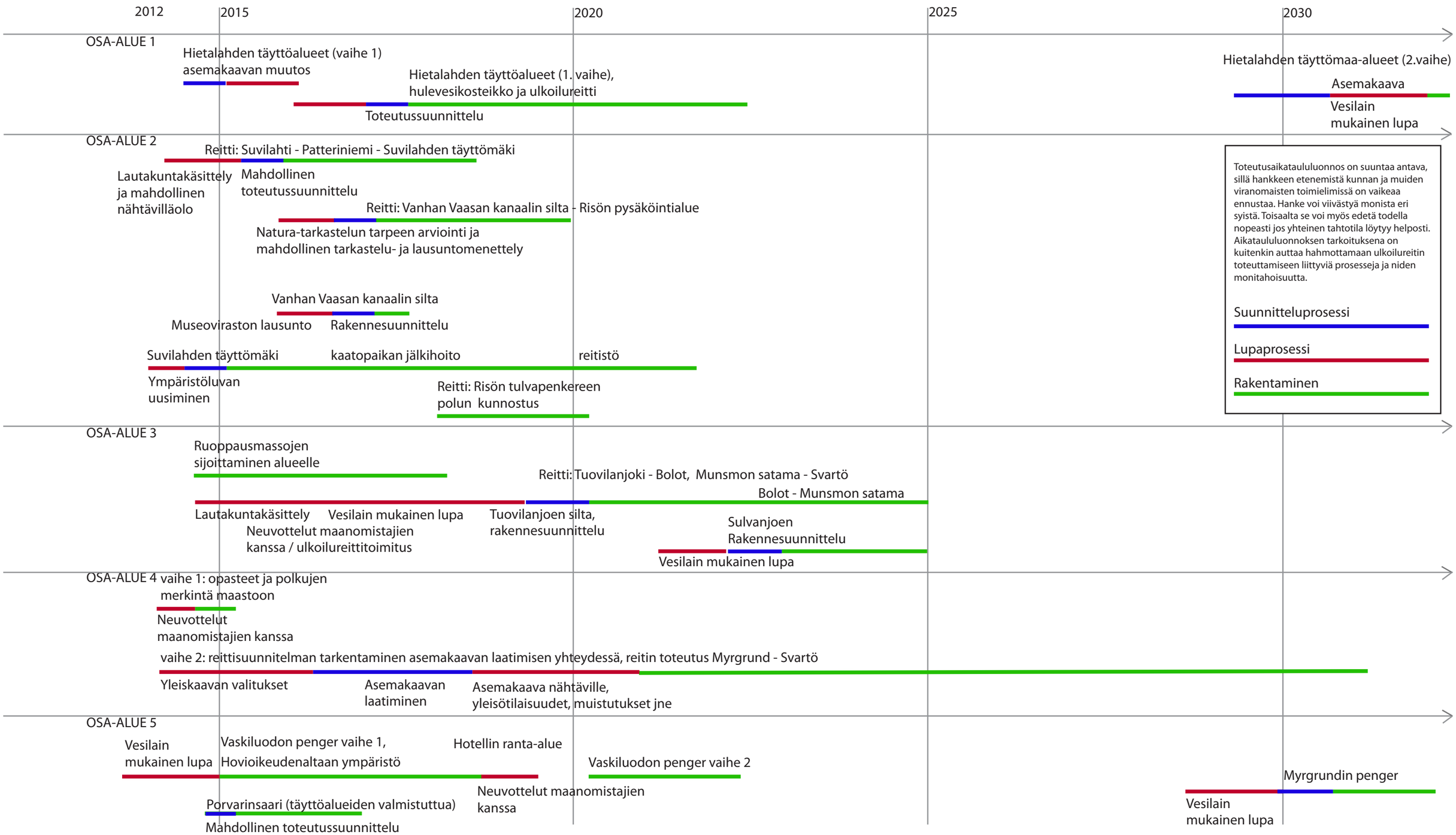
TOTEUTUSAIKATAULULUONNOS